

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1964 г.

София, 2013

Библиография

[Сред безкрая](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Никола Чупаров. Списание „Космос“, брой 1 от 1964 г.

[Инфра от съзвездието Дракон](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Георгий Гуревич. Списание „Космос“, брой 2 от 1964 г.

[Съкровището на Лизимах](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Цончо Христов. Списание „Космос“, брой 2 от 1964 г.

[Отрядът на изследователите](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Мърей Лейнстър. Списание „Космос“, брой 3 от 1964 г.

[Отрядът на изследователите](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Мърей Лейнстър. Списание „Космос“, брой 4 от 1964 г.

[Новата сигнална](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Север Гансовски. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 5 от 1964 г.

[Зелената загадка](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Артур Клерк. Списание „Космос“, брой 5 от 1964 г.

[Неразчетеният надпис](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Димитър Пеев. Списание „Космос“, брой 6 от 1964 г.

[Дъжд](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Рей Бредбъри. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 7 от 1964 г.

[Господарят на залива](#)

Фантастичен разказ. Автор Север Гансовски. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 8 от 1964 г.

[Невидимият кораб](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Петър Стъпов. Списание „Космос“, брой 8 от 1964 г.

[SOS от бездната](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Андрей Капица. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 9 от 1964 г.

[Лято на Икар](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Артър Кларк. Преведе от руски Цвета Христова. Списание „Космос“, брой 9 от 1964 г.

[Отвъд небето](#)

Два научно-фантастични разказа (Поемете дълбоко въздух; Крилатият другар). Автор Артър Кларк. Списание „Космос“, брой 10 от 1964 г.

Сред безкрая

Научно-фантастичен разказ

Никола Чупаров

Притисна го огромна тежест. Докато съобрази какво става, изчезнаха и червените кръгове пред очите му. Без да успее да помръдне, потъна в мрака.

Когато отвори очи, главата му бучеше ужасно. Чувствуваше тялото си съвсем пребито. Колко време беше минало? Миг, два, часове... Нима това е толкова важно. Понякога един миг е по-значителен от години. Миг! Има случаи, когато от едната му страна е животът, а от другата – смъртта.

Той се огледа. Неясните, замъглени и причудливо разкривени предмети бавно изменяха контурите си и придобиваха обикновените си форми. Започна да се избистря и мисълта. Не изведнъж. Постепенно.

„– Жив ли съм?“ – запита се той. – „Не съм ли ранен?“

Без да прави опит да стане от креслото, се опита да раздвижи крайниците си. Макар и като чужди, те се размърдаха. Въпреки обхваналата го отмалялост, беше здрав.

Изведнъж остра мисъл прониза съзнанието му и веднага завладя цялото му същество:

„– Корабът?“

Очите му трескаво зашариха по приборите, разположени върху огромните табла около него. Стрелките бяха в нормалните си положения. Върху екраните, потрепвайки леко със зеленикавата си светлина, се очертаваха обичайните форми на кривите. Автоматиката беше в пълен ред. Тревожни сигнали не постъпваха от никое отделение на кораба. Само пред една група прибори светеше тревожно червена лампичка. Погледът му се прикова върху тях. Те показваха, че корабът се е отклонил на 20° от определения му курс и сега автоматичното управление го връща постепенно към необходимата траектория.

„– Но какво се случи?“

След малко в показанията и записите на приборите намери отговора на този въпрос.

Пътят на кораба е бил пресечен от група метеоритоподобни небесни тела със сравнително малки размери. Уредбата ги забелязала навреме, изчислила траекториите им и установила, че няма опасност нито едно от тях да се сблъска с кораба. Затова не сигнализираща на

дежурния пилот нито пък сама взела някакви предпазни мерки. Когато обаче корабът ги доближил значително, става сблъскване между две от тях. Ударът не е бил много силен и те не експлодират, а само се разбиват на няколко парчета. Едно от тях се насочва към кораба. Катастрофата е предстояща. Но... автоматиката е на своя пост. Тя е бездушна, но изпълнителна. На нея ѝ е заповядано да не допуска сблъскване с други тела. Вярно, на нея ѝ е предписано да открива опасността достатъчно рано, за да може да я избегне с плавна и безопасна маневра. Тя работи съвсем съвестно. Не е виновна, че не е запрограмирана да предвижда дали някои външни тела няма да се сблъскат помежду си и да я принудят към резки и внезапни маневри. Тя констатира появилата се опасност и реагира незабавно. Реагира точно, прецизно, с жестокото бездушие на автомата.

Командите ѝ са мигновени и безпогрешни. Остър завой в най-изгодната посока. Форсиране на двигателя. Дежурният пилот в централния команден пост губи съзнание. Катастрофата е избегната. Сега вече корабът може плавно да се върне на първоначалната си траектория.

„– Едва не загинахме – помисли си той. – Автоматиката ни спаси“.

„Спаси ни!“ – Погледът му се спира върху уреда, записваш, ускорението на кораба. Той гледа втрещен. Логиката на разума подсказва нещо.

„– Не, не може да бъде!“ – се дърпа и противопоставя желанието му.

„– Как не може да бъде? Не виждаш ли?“ – настоява безстрастният разум.

„– Не, не бива, не искам!“ – се бунтува желанието му.

Това е миг, който се запомня за цял живот. Миг, в който човек разбира какво се е случило, но в който чувствата все още отказват да възприемат фактите. А фактите стоят в действителността като непоклатима канара. От тях не може да се избяга: острият връх на графика е ужасяващо голям. Той се издига над всички контролни линии и сочи недвусмислено, че по време на маневрата ускорението на кораба е получило извънредно големи стойности.

Той трескаво натиска един бутон и започва с привидно спокоен глас:

– Внимание, внимание! До всички, до всички! Говори централният команден пункт. Другари, няма причини за безпокойство. На кораба всичко е в изправност. Вие как сте? Всичко ли е в ред?

Чака. В главата му наново сякаш почват да се търкалят воденични камъни. Челото му се покрива със ситни капчици пот.

– Другари, отговорете! Хайде отговорете!
Нали и при вас всичко е благополучно!

„– Не може да бъде. Не може да бъде.“ –
Повтаря шепнешком той, сякаш силата на
желанието му може да измени
действителността.

„– Ами ако са само в безсъзнание? Нали и
аз бях изпаднал в такова състояние.“ –
прокрадва се в него надеждата и той се
вкопчва за нея с цялото си същество.

„– Но забрави ли, че още при
тренировките ти издържаше сравнително по-
голямо ускорение от другите“ – се обажда
трезвият му разум.

„– Затова може би те са останали по-дълго
време в безсъзнание“ – прошепва
надеждата.

„– Ами сигурен ли си, че и те като тебе са
седели в удобни стартови кресла?“

„– Не, не! Не съм сигурен. Все още в нищо
не искам да бъда сигурен“ – се бунтува той.

Скача и се втурва към вратата. Почти на
прага се спира. Връща се. Преглежда отново
най-внимателно всички уреди. Не изпуска
нищо една подробност. С огромно усилие на
волята си е наложил да се съсредоточи
напълно върху приборите. Сякаш не той, а
някой друг се е изправил пред таблата и
преценява най-обективно дали може да се
отдели за известно време от тях или не. Да,
може.

С два скока е навън. Изтичва в кают-
компанията – вътре са петима: главният
механик, вторият пилот, вторият механик,
физикът и вторият астроном. Скупчили са се
в съвсем неудобна поза на пода до едната
стена.

Навежда се над тях. Размества ги
внимателно. Разглежда ги с упорита
надежда. Те са още топли, но странно
отпуснати. Сякаш нямат кости. Глупости.
Имат, разбира се, но изпочупени.

Тук вече никой не се нуждае от помощта
му.

Спуска се към кабината на лекарката, но я
отминава. В дъното на коридора някой лежи.
Той коленичи до него и хваща ръката му.
Това е първият механик. Под пръстите си
усеща слабо трепкане.

„– Жив! Жив!“

Нещо клокочи в гърлото на проснатия
върху пода мъж. Той отваря очи – огромни,
невиждащи, изпълнени със страдание. От
устата му излиза парче съсирена кръв.
Веднага след нея протича тънка червена
струйка. Очите му са все така замъглени, но
сега в тях се чете облекчение. Разкъсаните
му дробове се опитват отново да поемат
въздух. Всичко е напразно. Животът няма
повече за какво да се залови в това
разнебитено тяло и си отива.

– Недей така! Дръж се! Ей сега ще те пренеса в болничната стая. Ако е необходимо, ще ти направят операция. Хайде, съвземи се! – шепне живият.

Но тук няма никаква шега. Има само гола страшна истина, наречена смърт.

Бързо при останалите. Може би има още някой жив.

Влиза при лекарката. Тя лежи по гръб. Също мъртва.

Изтичва в обсерваторията. И там няма нищо. Само в основата на телескопа – тялото на първия астроном.

„– Не може да бъде. Не съм сам. Командирът трябва да е жив. Непременно трябва да е жив.“

Тича към командирската кабина. Там е последната му надежда. Други хора на кораба няма.

Блъсва вратата. Вижда фигурата на командира, която се мъчи да пълзи по пода. Обзема го неопикуема радост. Значи не е сам. На борда има още един жив човек. Прегръща го и се мъчи да го повдигне, за да го постави на леглото. В момента не му идва на ум какво друго би могъл да направи.

– Остави! Не трябва! – спира го тихият глас на командира.

– Как сте? – пита той. – Не се чувствувате зле, нали.

– Как са другите?

– Как ли... – той се запъва.

– Мъртви?

– Да – отговаря първият пилот и свежда глава.

Мълчат.

– А корабът? – гласът на командира едвам се чува.

– С кораба всичко е наред. Няма никакви повреди. Но какво значение има това сега!

С повишената чувствителност на умиращ командирът разбира какво става с първия пилот – единствения жив на борда.

– Корабът... трябва да... се завърне... невредим. По нов курс... направо към... Земята...

Той се мъчи да наложи волята си над смъртта. Тази воля, която въпреки всички обикновени закони на физиологията крепи все още живота му, която иска още малко живот. Още съвсем мъничко. Само колкото да може да каже на живия:

„– Горе главата! Не падай! Дръж се! Дръж се с всички сили за живота. Той е такава благо, такава красота! Обичай го! Обичай го винаги, при всички обстоятелства! Ох, миличък, трудно ще ти бъде, много, много трудно. Оставаш сам. Това за теб е по-страшно от смъртта – знам. Но не се предавай! Не трябва. Чуваш ли? Бори се, бори се до последен дъх! Казваш с кораба всичко е наред. Не е вярно. Ако ти не се

заловиш със зъби и нокти за живота, макар и без каквито и да било повреди, корабът е загинал. Той ще живее, докато живееш ти. На теб се падна най-тежката участ. Ние нямахме възможност да избираме. Но съм сигурен, че който и друг да беше на твоето място, би избрал живота. И ти трябва него да избереш! Само него, колкото и тежко да ти бъде.“

Прави нечовешки усилия да каже всичко това. Да ободри. Да се разпорежи ясно и разбрано корабът да се насочи направо към Земята, като се отмени останалата част от изследователската програма на експедицията. Това е наложително, тъй като сам човек не може да се справи с нея, а досега насъбраните материали трябва на всяка цена да се доставят на родната планета. Устните мърдат, но от тях се отронва само:

– Корабът... да... се... завърне...

Живият все още не иска да повярва. Трескаво хваща ръката на умрелия и се мъчи да напипа пулса.

– Трябва нещо да се направи. Трябва нещо да се направи – гласно повтаря той и така както е застанал на колене се озърта сякаш очаква, че бездушните предмети, които го заобикалят, ще му кажат какво трябва да се направи.

Мълчание. Отвсякъде мълчание.

Живият бавно се изправя. Притиска глава с ръце. Произнася тихо: – „Сам!“ – Звукът на собствения му глас достига до ушите му. Смисльът на казаното го смразява. – „Сам!“

Сам е. Едничкото живо същество в целия кораб. Нищожна искрица живот, зареяна в безкрая на пространството. Наоколо черна, безмълвна бездна. Да си сам е ужасно даже когато от другите те отделят само четири стени. А тук?... Земята обикаля като невидима прашинка ей там някъде си около онази, с нищо незабележима звезда. За да се стигне до нея, трябва да се пътува цели пет години.

Изгърбен се повлича безцелно из кораба. Спира пред вратата на компенсационната камера. Ако мине зад нея?... Необходимо е да се натиснат само два бутона – единият, за да затвори зад себе си тази, вътрешната врата, а другият, за да отвори външния люк. Само два бутона и край. Той би бил унищожен мигновено от страхотния студ на космоса.

Не отваря вратата. Отминава.

Сега стои, пред дебелата преграда, отделяща източниците на енергия от останалата част на кораба. От него зависи дали да влезе. Там няма нищо страшно. Помещението е спретнато, даже приветливо. В него няма неприятен шум, няма движещи се машини. Нищо подобно няма в него. В

него има само това, за улавянето на което природата не е снабдила човека с никакви сетива – смъртоносни излъчвания.

Не влиза. Отминава.

Ето го в помещението на автоматите. Тук също е тихо и само непрекъснато светват разноцветни лампички. По екраните пробягват различни светлинки, очертавайки най-разнообразни криви. Тук е електронният мозък на кораба. За него няма почивка нито за миг. Той получава непрекъснато сведения от всички кътчета на кораба, моментално ги обработва, преценява и изпраща съответните заповеди до изпълнителните органи.

Очите на живия са се втренчили в излизацията от едно блокче електронни клетки проводник. Той е съвсем близко. Само да протегне ръка и ще го достигне. Едно не много силно дръпване и проводникът ще се прекъсне. Това никак не е трудно. Ще прекрати функциите си само едно блокче. То контролира и командва енергоизточниците. Едно движение с ръка, един прекъснат проводник и... Мигновен блясък. Само един миг. Но преди него е имало чудесен кораб, а след него – облаче газообразна материя, което бързо се разсейва в космическото пространство.

Протяга ръка. Погалва проводника и отминава.

Сега е в кабината си. Отпуска се в леглото, сложил ръце под главата си. Спомените нахлуват в съзнанието му. Затваря очи и остава така със стиснати челюсти.

Постепенно всред хаоса от мисли се откроява все по-настойчиво и по-настойчиво една, свързана с последните думи на командира: – „Корабът не трябва да загине!“

Разнася се лек, но настойчив звън. Скача и тръгва бързо към централния команден пост.

„– Сега трябваше да ме сменят от дежурство. Вече никой никога няма да ме смени на този кораб“ – прошепва той.

Изпълнен е с мъка и скръб за загиналите другари, но действията му са обмислени, насочени към строго определена цел.

Преглежда показанията на уредите. Всичко е в ред.

Отива до една от хладилните камери, свързана със системата за терморегулиране на кораба. Загрява я до нормална температура и внимателно пренася в нея телата на другарите си. По лицето му не може да се разбере какви чувства го изпълват. Включва отново охлаждането и след няколко минути температурата в камерата пада почти до абсолютната нула.

Следващите няколко часа прекарва неотлъчно пред електронноизчислителната

машина. Когато свършва, всички подробности по новия курс на кораба са изяснени. Този курс води към родната планета.

Сменяването на програмата на автоматиката отнема не повече от час. Покорна и безкритична, тя започва веднага да изпълнява новата заповед. Корабът послушно изменя траекторията си.

В креслото пред таблото с приборите в централния пост на кораба седи млад мъж. За какво ли се е замислил? За това, че вече близо една година е единственото живо същество на кораба? За загиналите си другари? За предстоящите още четири самотни години?...

Трудно е да се каже. Той просто мечтае. А мечтите са крилати и подвижни. Той си представя пристигането, посрещането... Разбира се, посрещането – то е така приятно! После доклада му пред Международната организация по астронавтика. Но като че ли най-приятно му е да мечтае за следващата си експедиция. Твърде вероятно е той да участва в нея като командир. Корабът безспорно ще бъде

още по-голям от сегашния и безсъмнено много по-усъвършенствуван.

Мечти!

Странно, нали?

Какво пък, нека да си помечтае. Мечтите придават красота на живота. От тях започва новото. Той не е мечтател. О, не. Той работи упорито, много – два часа почивка и грижи за здравето – четири часа работа. Ден след ден от една година насам и така ще бъде ден след ден още четири години занапред. Но той е човек и има право понякога да помечтае. Той е жив човек и не може да живее с миналото, а настоящето не го задоволява. Той е жив човек и затова е насочен към бъдещето.

Нека си помечтае. Тук на борда само той може да направи това. Автоматите не могат да мечтаят.

* * *

Абсолютно безмълвие. Черна бездна, обсипана с безброй брилянти. Един кораб, който я пронизва – нищожно малък в сред безкрайността. На борда му – искрица живот. Дребничка, крехка, но по-велика, по-силна от цялата безформена и безпределна грамада на мъртвата природа.

Инфра от съзвездието Дракон

Научно-фантастичен разказ

Георгий Гуревич

Черен кръг плава всред звездните бисери – матов диск с помътнели краища. От едната му страна звездите гаснат, за да се появят след половин час от другата. Познати съзвездия, но тук те са по-ярки и изображенията им по-сложни и фини. Само в едно от тях – в съзвездието Летяща риба има една звезда повече, най-ярката на небето, най-прекрасната – нашето родно Слънце.

Но ние не гледаме Слънцето, не се любуваме на звездния филигран. Нашите погледи са приковани в черния кръг, макар че нищо не може да се различи в непрогледната тъма – нито с просто око, нито с телескоп. Ние сме шестима – целият екипаж на космическия кораб: старецът Чарушин, началник на експедицията – наричаме го Дядото, съпрузите Варенцови, съпрузите Юлдашъви и аз – Радий Блохин.

– И какво сега? – пита Дядо Чарушин. – Да се връщаме ли?

– Няма как – казва Толя Варенцов, главният ни инженер. – Ракетата е пригодена за кацане на суша, а там – вода, навсякъде океан. Становете ни са ръчни, занаятчийска работа, шестима работници, всички с ниска

квалификация. Цяла година ще се мъчим, ще понаправим нещичко и ще потънем при кацането. Не бива да рискуваме.

– И горивото едва ли ще стигне – добавя Рахим Юлдашъв. – Нали изчислявахме с вас. Да кацнем – значи да се забавим още седем години и въздухът няма да ни стигне. Пък и възрастта...

Айша го дръпва за ръката. Рахим бе забравил, че е неучтиво да се говори за възраст в присъствието на Дядото. Старецът бе вече надхвърлил деветдесетте.

– Най-после няма да се върнем с празни ръце я – забелязва Галя Варенцова.

И тогава Чарушин казва спокойно:

– Има само един изход...

– В никакъв случай – вика тя.

* * *

„Животът се измерва с делата, а не с годините“ – тези думи чух за първи път от Дядото преди седемнадесет години.

Помня първото си посещение при него. Късна есен. Мокър пронизващ вятър. Бръмчащата аерораница ме носи над черни поля с полегнала трева, над голи дървета, над оловните вълни на Куйбишевското море.

После виждам светлосинята ограда, къщичката от зеленикаво стъкло и на портата стареца с пицните бели коси. Познавам го по портрета и като изключвам раницата, кацам несръчно пред него, право в канавката.

– Да вървим да се преоблечете. После ще се представите – казва той, подавайки ми ръка.

Така се запознах с Павел Александрович Чарушин – знаменития космически капитан, участник в първия полет до Венера, командир на първата експедиция до спътниците на Юпитер, на първата до Сатурн, на първата до Нептун и прочие, и прочие... Тук на брега на Куйбишевското море той доживяваше своя славен живот.

По образование аз бях инженер – строител, работех на строежа на Главния Междупланетен аеродром на Килиманджаро в Източна Африка. Бях млад и самонадеян. По това време – в началото на 21 век, вече беше ясно, че планетите на Слънчевата система не са подходящи за заселване. Аз съставих план за реконструкция на Слънчевата система. Предлагам Венера и Марс да се преместят на земната орбита, Марс да се снабди с изкуствена атмосфера, а атмосферата на Венера да се изчисти от въглеродния двуокис. Предлагам още Сатурн, Уран и Нептун да се разкъсат и с

атомен взрив да се докарат частите им по – близо до Слънцето.

За мое удивление навсякъде отхвърляха величествените ми проекти. И аз естествено се обърнах към Чарушин.

Старецът ме изслуша с добродушно снизходителна усмивка и каза:

– Бедата е там, Радий Григориевич, че вашите проекти ще дотрябват чак след около триста години. Не е нужно да се разселваме из Слънчевата система, когато на Земята ни е удобно и просторно. Сигурно ще се възгордеете: ето какъв съм, значи, прозорлив. И напразно. Не е кой знае каква заслуга да се занимаваш с ненужни за даденото време проблеми. Когато това стане необходимо и възможно, хората ще се заемат с реконструкцията на планетите.

Не се съгласих със стареца, но не се и обидих. И продължавах да му досаждам с подробностите по проекта. Дядото с насмешлива усмивка развенчаваше идеите ми, но продължаваше да ме кани всяка неделя. Вероятно допаднаше му младежката ми разпаленост.

Павел Александрович ме слушаше, после аз го слушах как диктуваше на електронния стенограф знаменитите си мемоари. По онова време „Комсомолска правда“ бе токущо започнала да ги печата. Вие сигурно помните самото начало, първия ред:

„Нашата експедиция излетя към Луната, за да започне подготовката за...“

– Павел Александрович – казах на стареца, – не бива така изведнъж... Мемоарите на всички хора започват от детинството, от деня на раждането им.

И тогава чух за първи път думите:

– Радий, ние, космическите вълци, измерваме живота си не с годините, а с откритията, пътешествията.

– Но на читателя е интересно да узнае що за човек сте, какъв сте били в детинството си, как сте станали откривател на планети.

– Не е вярно, драги. Хората не се интересуват от мен, а от делата ми. Всяка епоха си има своя любима професия. Ние, космонавтите, сме любимците на 21-вия век.

Тези думи можете да намерите в епилога към I том на „Мемоарите“. Там още се казва:

„На мен се падна щастието да се родя в зората на Великите космически открития. Детските ми години съвпаднаха с детството на Астронавтиката. Луната бе покорена от хората, преди още да порасна. Като млад мечтаех за срещата си с Венера, в зрялата си възраст – за Юпитер, като старец – за стареца Нептун. Техниката осъществи моите мечти. През течение на живота ми скоростта за по-малко от столетие нарасна от 8 до 800 км/сек. Владенията на човечеството се разшириха неимоверно много. Днес те

обхващат сфера с радиус около 4 милиарда километра. И само една наша мечта не се изпълни: не срещнахме братя по разум. Ние вече стигнахме границите на Слънчевата система, посетихме всички планети, пред нас е междузвездното пространство. Към другите слънца очевидно не ще полетим скоро. Нужна е сто пъти по-голяма скорост. Фотонната ракета и другите още по-смели проекти засега си остават проекти. Епохата на космическите открития е прекъсната вероятно за 3-4 века.“

Хората отиваха в Космоса с различни цели. Павел Чарушин се надяваше да открие братя по разум. С надеждата, че ще ги срещне, летеше той от планета на планета. И изведнъж – край. Нямахше повече какво да се открива, а да стане космически шофьор не искаше. Покой, почет, внуци, мемоари, вила... И тъй би завършил живота си, ако не бе ми дошла неочаквано мисълта за възможността да съществуват инфраслънца.

Всъщност той сам ми подсказа до известна степен тази идея: никак не му се искаше да се примири с мисълта, че няма повече на къде да се лети.

Какви бяха разсъжденията ми?

До най-близката звезда има четири светлинни години! Океан от пустота. Но уверени ли сме, че там има само пустота? Знаем само, че няма ярки звезди, биха се

виждали. Но може би там има слабо светещи или тъмни тела? Може би нашите небесни карти, също като земните с големи мащаби, отбелязват само звездите-столици и изпускат звездите-селца.

Да вземем за пример сферата с диаметър 15 светлинни години. В нея има четири слънца – нашето Слънце, Алфа Центавър, Сириус и Процион. Всъщност седем слънца, защото освен нашето всички са двойни звезди.

Но в това пространство има още няколко десетки слабо светещи звезди – червени джуджета, субджуджета, бели джуджета. Те са близки звезди, но почти нито една не се вижда с невъоръжено око и едва в 20-ия век ние узнахме, че са близо до нас.

И така, единици се виждат с просто око, десетки – с телескоп. А дали няма в същото това пространство стотици други небесни тела, които да не могат да се видят и с телескоп?

И температурите подсказваха същия извод.

В света на звездите има такова правило: колкото по-голяма е звездата, толкова по-гореща е тя, колкото е по-малка, толкова е по-студена. Червените джуджета са 10 пъти по-малки от Слънцето, температурата им е 2-3 хиляди градуса. Да предположим, че има тела, десет пъти по-малки от червените

джуджета. Каква температура ще имат те? Вероятно 1000, 600, 300, 100 градуса. Светимостта на по-едрите ще бъде нищожна, а на останалите – никаква. При температура, по-ниска от 600 градуса, телата ще изпращат само невидими инфрачервени лъчи. Невидими, черни слънца! И сред тях особено интересните за нас с температура на повърхността 30 градуса – тъмни, но топли планети с вътрешно загряване.

Защо не са ги намерили досега? Отчасти защото не са ги търсили, отчасти защото е много трудно да се открият. А от Земята тъмните планети въобще не могат да се видят. Нали нашата Земя сама излъчва инфрачервена светлина, ние живеем в море от инфрачервени пламъци. Нима може да се забележи светлината на такава далечна звезда, когато живеем сред пламъци?

С трепет излагах съображенията си на Павел Александрович. С крайчето на окото следях как снизходителната усмивка изчезва от лицето на стареца, как се вдигат рунтавите му вежди.

– Та това е интересно, Радий – каза той. – Планета с вътрешно загряване. Дали има живот там, как мислиш? Растения, разбира се, не може да има, щом няма светлина. А животни? На Земята има животни, които живеят в тъмнина – и в пещерите, и в океанските глъбини. А висши форми? Могат

ли да възникнат висши форми във вечна тъмнина?

И неочаквано той се разсмя и ме тупна по рамото:

– Може би с теб пак ще излетим в Космоса, а Радий?

* * *

Аз самият бях удивен, когато след половин година Централната Лунна обсерватория съобщи за откриването на първата инфразвезда.

Ако не беше Павел Александрович, всичко това би станало много по-късно. Той изостави работата си, развлеченията. Електронният стенограф пишеше само писма до научните и обществени организации, до старите приятели – космически вълци, до другарите, до учениците, на Луната, на Марс, на Юнона, на Йо, на космическите кораби за далечни пътувания – с гореща, настойчива молба да организират търсенето на черните слънца.

Възхищавах се от енергията на стареца. Като че ли само такъв сигнал е чакал. Ето, появи се цел – неоткрити светове: може пак да се понесе из Космоса, да търси, да открива.

Инфразвезди откриха в съзвездията Лира, Стрелец, Малката Мечка, Змиеносец, Телескоп... А най-близката и най-интересната за нас – в съзвездието Дракон.

Температурата на повърхността ѝ бе плюс десет градуса. А разстоянието до нея „само“ седем светлинни денонощия. „Само“ четиридесет пъти по-далеч от Нептун. Междупланетна ракета можеше да измине това разстояние за 14 години.

И след година ракетата излетя. А в нея бяхме Варенцови, Юлдашови и ние с Павел Александрович. Аз си знам какви усилия струваше на стареца да издействува да включат него и мен. Него заради възрастта му, мен – заради младостта и неопитността ми.

* * *

... Четиринадесет години се стремяхме към невидимата точка и настъпи най-последният момент, когато успяхме да разпознаем целта – тъмния кръг, закриващ звездите. Курсът, изчислен от земните астрономи, ни изведе право на целта. Но едно нещо не бяха предвидили те: оказа се, че Инфра от съзвездието Дракон е двойна звезда. Две черни слънца – А и В. А по-малко, В малко по-голямо? А по-близо до нас, В малко по-далеч. По космически „малко“. А разстоянието между тях – по-голямо, отколкото от Земята до Сатурн.

Всички изгаряхме от нетърпение, особено Павел Александрович, макар че не даваше вид. Бе приготвил целия арсенал за междупланетни преговори: светлинни

сигнали, инфрачервен прожектор, азбука с изпъкнали картинки, колекция от геометрични фигури.

Настъпи тържественият ден на срещата.

От сутринта бяхме включили спирачните двигатели. Надвечер тъмното петънце на Инфра започна забележимо да расте, да гаси една след друга звездите и най-сетне увисна срещу нас като черен диск. Бяхме станали временен спътник на Инфра.

И представете си нашето разочарование – заслужаваше ли да летим четиринадесет години, за да видим обикновена арктическа нощ. Температурата на повърхността – минус шест градуса. Газове в атмосферата имаше: метан и амоняк, както на Юпитер, въглероден двуокис, както на Венера, много водород и водни пари – гъсти плътни облаци. А под тях замръзнал океан – лед, снежни равнини, грамади ледени блокове. И дебелина на леда – десетки и стотици километри. Определяхме с взривове.

Дядото бе просто смазан. Пропадна и последният му опит! Не се сбъдна мечтата на живота му!

Тогава се оформи решението да посетим и Инфра В.

На пръв поглед това изглежда съвсем естествено. Бяхме близо, защо да не я посетим? Но в Космоса всичко зависи от горивото. На Земята горивото определя пътя

– километрите, а в Космоса само скоростта – изразходва се не през цялото време, а само при набиране и погасяване на скоростта. Да се приближим до втората Инфра, означаваше да забавим връщането си с три-четири години. Не ни се искаше да увеличаваме пътя си с още някоя година, но след като бяхме посветили тридесет години от живота си, трите нямаха голямо значение.

Почти цяла година пълзяхме бавно от едната Инфра до другата. И отново черното петънце нарасна, превърна се във въглено черен кръг. Отново станахме временен спътник. Изпратихме автоматичен разузнавач в тъмнината. Но този път тъмнината бе разкъсвана от време на време от светкавици. На екрана се виждаха контури на облаци. Радиото предаде съобщението на автомата – температурата на въздуха плюс двадесет и четири градуса.

Но нещо не бяхме предвидили в изчисленията и нашата ракета – разузнавач пропадна, изглежда потъна. Изпратихме втора ракета, тя обиколи няколко пъти Инфра. На екрана виждахме облаци, виждахме дъжд. И навсякъде море, само море, ни едно островче. Ледове нямаше. Инфра се сгрива от вътрешната си топлина и климатът ѝ навсякъде е еднакъв.

Нито континенти, нито острови. Океан, океан, само океан.

На какво всъщност разчитаме ние? Че на Инфра както на нашата Земя, ще има океани и суша. Разумни същества (а в душата си все се надявахме, че ще срещнем разумни същества) естествено могат да се развият само на суша. Океана също смятахме да изучим, не само от брега – да отплуваме, да спуснем малка батисфера. И звездолетът ни бе приспособен за кацане и на суша.

* * *

– И сега какво? – пита Дядо Чарушин. – Да се връщаме ли?

Да, няма как, ще трябва да се връщаме, без нищо да сме узнали.

– Има само един изход – казва Дядото.

Ние гледаме началника с недоумение. Айша първа разбира:

– В никакъв случай – вика тя. – Вие искате да се спуснете с батисферата, нали?

Разтревожихме се. Да се спусне човек с батисферата може, въпросът е, как ще се върне. Автоматът-разузнавач не ще може да излети. Батисферата ще остане и винаги там... и в нея човекът.

– Не ще допуснем – настоява Айша.

И Дядото отговаря, повдигайки рамене:

– Вие, Айша, сте изтъкана от медицински предразсъдъци. Струва ви се, че човек има право да умре само от тежка болест. Ние, космическите вълци, измерваме живота си не с годините, а с делата си.

– Ненужна жертва – казва Рахим. – Трябва да се върнем на земята и да докладваме. Следващата експедиция ще се подготви специално и ще проучи дъното...

Следващата? Кога? След тридесет години?

Толя Воронцов се понадигна, искаше да предложи себе си. Галя го хвана за ръкава. Аз настоявах за своята кандидатура.

– Решението е взето – каза Дядото. – И не губете време в излишни спорове. Заповядвам да се започне подготовката за спускането...

* * *

И ето ние сме петима. Стоим смълчани със стиснати устни пред високоговорителя. Чуват се гръмотевични тътнежи, пицене, пращане. Атмосферата на Инфра е наситена с електричество, непрекъснати смущения. Най-последно спокойният бас на Чарушин прозвуча в кабината:

– Изключих прожектора. Тъмнината е абсолютна. Непрекъснати светкавици, къси и начупени. При блясъка им се виждат облаците. Въздухът е плътен и на границата между въздушните течения има силни вихри.

Смущенията пречеха. Губеха се думи и цели фрази. После започна да се чува по – добре.

– Въздухът става по-прозрачен. Виждам морето. Повърхността му е като черен лак.

Браздят го малки вълни. Падам бавно, въздухът е много плътен. Тежестта е огромна, с усилие движа езика си.

И изведнъж радостен вик:

– Птици! Светещи птици! Още една и още. Три наведнаж. Мярнаха се и изчезнаха. Успях да ги разгледам: главата кръгла, туловището дебело. Крилцата малки, трепкат. Май приличат на нашите летящи риби. Може и да са риби, а не птици. Но летяха високо.

Силен плясък. Пауза.

– Чухте ли шума? Влязох във водата. Здравата се ударих. Впрочем няма значение. Изключих осветлението. Привиквам към тъмнината.

Малко след това:

– Потъвам бавно, един – два метра в секундата. Отново включих прожектора. Зад стъклото огнена буря – светещи вихри, вълни, облаци. И колко различни дребосъци пъплят край мен! Приличат на нашите скариди. Колкото по-надолу – толкова повече.

А това какво е? Дълго, тъмно, без глава и без опашка. Кит? Кашалот? Движи се бързо, след него светеща струя. Отстрани на тялото му редици светлинки, като илюминатори. Нима е подводница? За всеки случай сигнализирам с прожектора: две-две-четири, две-три-шест, две-две-четири.

Никакво внимание. Зави вдясно. Вече не се вижда.

А ето и други някакви чудовища – нещо средно между костенурка и октопод. Наричам ги октоподи за сравнение, всъщност те са с пет пипала – едно отзад, като кормило, четири отстрани. На края имат надебелявания с вендузи. На едно от предните пипала има силно светещ орган. Прилича на фенер. На гърба щит. Рачешките им очи са на подвижни рогчета. Устата като тръба. Описвам ги така подробно, защото плават към мен. Ето сега ме гледат през илюминатора. Неприятно чувство – погледът им е напълно осмислен. Зеницата кристална, ирисът фосфоресцира с мъртвешко зелена светлина, както у котката. Чел съм, че земните октоподи имат човешки поглед, но сам ме съм виждал, не мога да сравня.

Прожекторът напипа дъното. Някакви възлести корени. Наподобяват корали или морски лилии. Виждам дебели стъбла, филизите им висят надолу с чашките. Някои опират на дъното. Нашите морски лилии са с обърнати нагоре чашки, с тях ловят потъващата храна. Какво търсят тези в тинята? Гниеци остатъци? Но не всички стигат дъното. Нима ловят топлината? Но тогава това са растения. Растения без светлина? Невъзможно. Впрочем от дъното струи светлина – инфрачервена. Може ли за

сметка на енергията от инфрачервените лъчи да се образува белтък, да се разлага въглеродният двуокис? Енергията е малко, трябва да се натрупва. Но и зелените листа на Земята също трупат енергия.

– Заплетох се в стъблата. Сега мога да наблюдавам, без да бързам. Все повече се убеждавам, че това са растения. Ето, една дебела риба без очи дъвче един филиз. Друга – зъбата и дълга – сграбчи дебелата и я понесе нагоре. Потокът от храна тук идва от дъното към повърхността. Светещите птици са последната инстанция.

Зачу се скърцане и глухи удари по метал. Какво е това?

– Батисферата се задвижи – съобщи Дядото. – Нещо я тегли. Какво – не мога да видя. Пред илюминатора няма нищо.

– Дъното е наклонено. Гъсталаците нямат край. Но чудно нещо – растенията са в правилни редици. Нещо голямо се движи бавно и реже цели храсти от корен. Ей че лакомо – тъй ги и гълта. Не виждам ясно,

живият комбайн пълзи някъде встрани. Отпред праг от скали. Преплувахме го. Черна бездна. Батисферата се спуска надолу. Налягането се увеличава. Прощавайте! Поздравете Москва.

Секундна пауза и изведнъж вик, почти вопъл:

– Пукнатина!!!!

Зачуха се остри удари, все по-чести и по-чести. Види се, водата бе нахлула в камерата.

Старецът изохка. После бързо заговори:

– На дъното на бездната постройки. Град. Осветени улици. Куполи. Балони. Плаващи кули. Някакви странни същества... Навсякъде... Нима това са...

Трясък. Вик на болка. Бълбукане.

И тържествуващ, силен, продължителен вой от смущения.

Петима души, затаили дъх, гледат черния кръг, макар че там нищо не може да се различи, нито с просто око, нито с телескоп.

Съкровището на Лизимах

Научно-фантастичен разказ

Цончо Христов

На Иван Гълъбов

„На този бряг се намира и носът Тиризис, укрепено място, където едно време Лизимах криел своите съкровища.“

Страбон

Съгласете се, че когато един мъж е на 32 години, научен сътрудник е по археология и звучното му име Камен Страшимиров може да се прочете под десетина признати за „много сериозни“ научни трудове, някак си е неудобно да бъде наричан с ученическия му прякор Пъчо. Пъчо – това звучи несериозно и прекалено напомня за онова момче, което някога беше юношески шампион по бокс. И все пак понякога си мисля, че ако нямаше хора, за които не съм престанал да бъда само Пъчо, никога не бих преживял необикновеното приключение в чудната пещера, не бих видял фантастичното съкровище, пред което гробницата на Тутанхамон не е нищо повече от стая с детски играчки, и предстоящите огромни разкопки „под ръководството на нашия млад, но извънредно вещ археолог Камен

Страшимиров“ както пишат напоследък вестниците, никога не биха се

Но нека не философствувам повече и да пристъпя към моя разказ.

И тъй, преди точно две години в един късен следобед телефонът в кабинета ми иззвъня. Вдигнах слушалката и чух един непознат глас:

– Ей, Пъчо, ти ли си, старо момче?

Това свойско обръщение ме смути и затова казах официално:

– Да, на телефона е Камен Страшимиров. С кого говоря?

– Е, хайде, не бъди толкова важен – засмя се гласът. – Нима си забравил за Мишо или пък белегът на главата ти се е вече изличил?

Спомних си веднага естествено. Мишо (или Михаил, както искате) беше мой съученик, шест години сме делили един чин и наистина на него дължа един неестетичен белег, който сега, като ерген с намерения за женитба, старателно крия с прическата си. Когато свършихме университета, той постъпи в Народната милиция и скоро достигна чин

капитан. Но професиите ни бяха толкова различни, че от няколко години, без да загубим приятелството си, просто престанахме да се срещаме.

– Не губи време – рече той, след като разменихме обичайните поздравления. – Приготвил съм ти малка изненада. Идвай бързо!

В тона му имаше нещо, което неудържимо подразни любопитството ми. И само след четвърт час вече влизах в кабинета му. Мишо ме посрещна сърдечно, но аз не го и видях – на бюрото му стоеше статуйка, около 30 см висока, представляваща човек или човекоподобно същество, настанено на тържествен трон. Смаян, хипнотизиран, замръзнал от удивление, аз гледах статуйката, неспособен да издам какъвто и да е звук.

– Знаеш ли – проговорих аз най-сетне, – това... това е нещо изключително! – гласът ми бе станал неузнаваем. – Не мога да се закълна, но вероятно е копие от онази прочута златна статуя на вавилонския бог Мардук, за която старият Херодот разказва, че била излята от чисто злато и тежала цели 24 тона!

– Е, тази не е чак толкова тежка, но и тя е златна. Пет килограма злато от двадесет карата!

– Изключително! Невероятно! – повтарях несвързано аз, като не смеех да докосна с пръсти статуята. – Светът не познава подобно нещо. Обзалагам се, че директорите на музеите в Лондон, Париж, Ленинград и Берлин ще умрат от завист, като научат....

– За един човек на науката много преувеличаваш – присмя се Мишо, после добави сериозно: – И представи си, Пъчо, тази статуя е продадена само срещу цената на златото, от което е направена.

Ето какво ми разказа старият приятел. При излизане от страната един чужденец декларираше статуетката и я показвал на митничарите. Летовник в курорта „Златни пясъци“, чужденецът разказал, че един българин се запознал с него и сам му предложил статуетката като цената очевидно била съвсем „на сметка“.

Търговец на вина от Д., той не разбирал нищо от изкуство, а още по-малко от антично, но взел статуетката „като сувенир от България“. Направени били бързи справки, скоро се намерили свидетели, които напълно потвърдили думите на търговеца. С това нещата приключили и злополучният летовник още със следващия самолет отпътувал за родината си.

Органите на милицията направили проучвания, за да открият тайнствения

търговец на златни статуетки, но данните, с които разполагали, били твърде оскъдни.

Чужденецът можал да каже само, че този човек бил „между 30 и 35 години, черноок, висок, говорещ завалено немски“, а това било съвсем недостатъчно, за да бъде открит човекът.

– Всичко това е много странно – казах аз, след като внимателно изслушах разказа на Мишо. – Странно от гледна точка на археологията. Статуетката произлиза от една цивилизация, достигнала своя разцвет около хиляди години преди нашата ера и която никога не е била във връзка с нашите земи. Набополасар, Навуходносор и другите велики царе на древния изток никога не са поглеждали толкова далеч на север. И това прави находката още по-необяснима.

– Може би случайност?

– Преди година бих отговорил веднага с „да“, но сега...

– Защо, какво се е променило?

Не можех да му обясня само с две думи, затова се настаних удобно в креслото и запалих цигара.

– Ти знаеш, Мишо, че у нас има магазини, в които чудесни стоки могат да се купуват със заплащане в злато. Е добре, в последната година в един от тези магазини отива човек, който купува някаква вещ, заплаща я с шепа

стари златни монети и си отива. До тук няма нищо необикновено. Но ето че касиерът в магазина, културен и образован човек, се заинтересува от монетите и ги показва в най-близкия музей. Оказват се извънредно редки нумизматични находки – освен познатите монети, сечени от Александър Велики, между тях се намират и няколко от асирийски, вавилонски, финикийски и персийски произход, каквито у нас не са намирани, пък и в света са познати само отделни екземпляри. Монети от Салманасар IV, Тиглатпаласар III, Синахериб Бесния, Кир, Дарий – знаеш ли какво означава това?

– Нямам никаква представа – призна чистосърдечно Мишо.

– Това означава – продължих аз, – че всички археолози замръзнаха от удивление и възторг, а всичките ни досегашни знания за връзките на нашите земи със страните на древния изток отидоха по дяволите. И ето, сега на бюрото ти се мъдри една статуетка, произхождаща от Вавилон. Може ли това да се нарече случайност?

– Хм-м – изсумтя Мишо. – Работата става наистина интересна.

– Разбираш ли? Тази статуйка потвърждава, че неизвестно кога някъде в страната е открита находка, за която не е било съобщено по установения ред. И аз

няма да се успокоя, с нищо друго няма да се занимавам, докато не намеря откривателя на находката и тя самата не се озове в музея.

– Браво! – изръкопляска Мишо. – Ето едно решение, което много подхожда на боксьора Пъчо и твърде малко на буквояда Камен Страшимиров.

И така от този ден нататък аз нямах друга мисъл, друг стремеж освен да откроя тайната на необикновената находка.

От Мишо научих колко пъти и в кои магазини в страната са представяни подобни монети. Бяха всичко девет случая: три във Варна, пет общо в Североизточна България и един в София. После влязох във връзка със съответните власти и издействувах нареждане до всички магазини, в които се купува със злато, при представяне на монети или други предмети от малоазиатски произход (за целта изготвих една подробна инструкция), да изискват името на продавача.

Три месеца по-късно получих първото съобщение – в Русе бе продадена лека кола „Волга“ срещу злато от интересувания ме произход. Няма защо да ви казвам, че още на следната сутрин бях там. Можете да си представите какво изпитах, когато видях златото – осем плочки, покрити с клинопис, а още на първата открих името на Шамурамат,

т. е. прочутата и увековечена в много книги вавилонска царица Семирамида!

Грешка в името на купувача не можеше да има – фактурата бе съставена по данните на паспорта му. И в книгата прочетох: Мирон Хаджиколев, живущ на ул. „Червеноармейска“ № 63 във Варна.

Разбира се, следващият изгрев на слънцето ме завари във Варна. Направих няколко бързи справки. Да, Мирон Хаджиколев, собственик на малко ателие за ремонт на велосипеди, от два дни гордо се возеше в новата си кола, а в магазина за продажба срещу злато си спомниха, че една от трите покупки с асировавилонски монети е била на Хаджиколев – преди половин година той се бе снабдил с телевизор.

Отидох във велосипедното ателие, пред което един човек в син работен комбинезон лъскаше „като огледало“ една новичка „Волга“. Приближих се. Човекът при колата беше на възраст колкото мене, висок и черноок. Почаках да се успокоя и го заговорих:

– Търся Мирон Хаджиколев.

Човекът ми хвърли един бърз, небрежен поглед и продължи да лъска и без това блестящата никелирана броня на радиатора.

– Аз съм, но сега не мога да се занимавам с нищо. Имам работа.

– И все пак трябва да поговорим – настоях аз.

Изглежда нещо в гласа ми го озадачи, защото той вдигна глава, обърна се към мене и, докато бършеше зацапаните си ръце, внимателно ме огледа от главата до петите.

– Само ако е за нещо важно – подхвърли той изпитателно.

– Касае се за старинно злато – натъртих аз многозначително.

Мирон Хаджиколев се поколеба за секунда, после захвърли парцала, с който бършеше ръцете си, и с жест ме покани да го последвам. Влязохме в дюкянчето, седнахме и той ме изгледа очаквателно.

– Преди половин година вие сте купили телевизор, а само преди три дни – кола – започнах. – И в двата случая сте заплатили в злато.

– Напълно вярно – потвърди той спокойно и дори малко нахално. – Е, какво от това? Нима има нещо незаконно?

– Напротив, всичко е напълно законно. Но да се продава злато, и то произведение на изкуството, на чужденец, е вече нарушение на закона.

Той не промени тона си, само в очите му трепна загриженост, когато каза:

– Не разбирам за какво говорите.

– Ще разберете – подхвърлих. – По наша молба чужденецът ще бъде след два дни тук и твърде лесно ще познае продавача на статуйката.

Хаджиколев замълча за минута. По бръчките на челото му отгатнах, че в мисълта си той бързо преценяваше думите ми. Не, не се улови. Той беше много хитър, за да се хване на такава плитка уловка.

– Не виждам какво общо имам с тази работа – каза той дръзко и аз веднага разбрах, че ролята на Шерлок Холмс не е подходяща за мене. Налагаше се да сменя тактиката.

– Вижте какво, Хаджиколев. Да говорим искрено. Аз съм археолог. Нали знаете какво значи тази дума? – Той потвърди с кимване на глава. – Златото, с което сте купили колата и телевизора, има изключително важно значение за науката. Няма да ви обяснявам подробно. Важното е, че то произлиза от далечни държави, съществували преди 2500-3000 години, за които археологическата наука проявява особен интерес.

– Много хубаво – каза той с насмешка. – Златото е в магазините. Вземете го и правете с него каквото искате.

– То е вече у нас – продължих търпеливо. – Значението му е много голямо и това ни

кара да мислим... за значението на цялата находка, от която то произлиза. – Очаквах, че събеседникът ми тук ще отговори нещо, но той предпочете да мълчи. – Да предположим, че при щастлив случай сте попаднали на рядко имане. Ако го предадете на държавата, вие ще получите веднага едно чувствително възнаграждение...

– Да – присмя се Хаджиколев, – една десета от стойността, както се полага по закон, а иначе цялото ще бъде мое.

– Но ще го имате като крадец, ще се криете, ще използвате нечестни начини, за да го продавате. А ако го съобщите, вие със законна гордост ще си получите възнаграждението и името ви ще влезе в страниците на науката. Кое е за предпочитане?

– Тези приказки са излишни – отсече той.

– Не съм намирал никакво имане. Това злато го имам от покойния си баща, който пък го имал от своя баща. Изхарчих го всичкото, повече нямам. Край!

Нямаше какво, отидох си. Но в мен остана непоколебимото убеждение, че именно Мирон Хаджиколев криеше тайната на ценната находка.

Обадих се на Мишо, разказах му всичко, споделих съмненията си и го помолих да организира проследяването на Хаджиколев.

Той с право ме упрекна, че поради прибързаните ми действия шансовете за разясняване тайната са станали незначителни (естествено Мирон Хаджиколев щеше да бъде особено предпазлив след моето посещение), но обеща да направи необходимото. И наистина в продължение на цял месец милицията непрекъснато следи човека, но не откри нищо и в края на краищата прекрати наблюдението си. Така премина зимата и част от пролетта.

На десети юни миналата година ми съобщиха, че в Балчик се появила нова асирийска монета. Веднага заминах и се уверих, че тя е от същия източник. Научих, че е била продадена на музея от някой си бай Теню Слабака от село Българево. Разбира се, след час бях в селото.

Противно на името му, бай Теню се оказа плещест здравеняк, с изгоряло от слънцето лице и приветливо усмихнати очи. Седнахме на чаша вино и той ми разказа как монетата бе попаднала в ръцете му.

Бай Теню беше рибар от „тайфата“ на един от даляните близо до нос Калиакра. Това място често се посещавало от леководолази, любители на подводния свят. Ако не идвали с кораб, те наемали от рибарите лодка, правели спусканията си,

като все търсели и все не намирали никакви стари потънали кораби, и после си отивали. Обикновено идвали по групи, но имало едно изключение. От около две години От време на време там се появявал един сам леководолаз („Висок колкото тебе, ама черен“, каза бай Теню Слабака), който наемал лодка, слизал за два – три часа под водата, после изплувал с напълнена торбичка в ръце, плащал и си отивал. Веднъж го попитали какво има в торбата и той смутолевил, че бил геолог и събирал камъни от дъното. Та същият този човек дошъл преди една неделя и пак се повторила същата история. Когато си тръгвал, той бил толкова весел, че подхвърлил една монета на бай Теню, който го бил извел с лодката, и извикал: „Това е за тебе! Да запомниш, кога сме вършили работа заедно.“ Погледнал бай Теню, в ръката му – жълтица. Разтъркал очи – жълтицата си е жълтица! Помислил, че е станала грешка, догонил човека и поискал да му върне жълтицата, но оня не приел. „Задръж я – рекъл. – Аз намерих няколко на дъното. Едната е за тебе.“ Помислил бай Теню, помислил, пък решил, че има нещо нечисто в тази работа и право в Балчик при уредника на музея.

Забравих да ви кажа, че и аз плащам данък на страстта към подводния спорт.

Сега, докато слушах простичкия разказ на Слабака, първо ме поразиха думите, че човекът слизал за два-три часа под водата. Всеки подводен плувец знае, че ако слезе само на десетина метра дълбочина и дори да е с някой от най-големите по вместимост апарати, един леководолаз не може да престои повече от 50-60 минути.

Второто нещо, което ме поразил, беше, че ставаше дума за случка около нос Калиакра. Малко са местата по нашето крайбрежие, които имат богатата история на този суров и величествен нос. Още през VI в. пр. н. е. милетски гърци са издигнали тук крепостта Тиризис, процъфтяла по-късно и под тракийско, римско (под името Акра Кастелум) и византийско владичество. Нашите прадеди я нарекли Калацерка, доукрепили я и тя станала една от най-здравите средновековни български твърдини по крайбрежието. Крепостта просъществувала да 1444 година, когато Владислав Варненчик я превзел и разрушил до основи. Но докато си припомнях тези известни неща, една внезапна мисъл блесна в съзнанието ми – та нали Страбон пишеше, че именно тук, на Калиакра, Лизимах криел съкровищата си? Кой друг, ако не този генерал на най-великия от всички завоеватели, кръстосал заедно с него цяла тогавашна Азия – от Хелеспонт до

Персийския залив и от Александрия до реката Инд – кой друг, ако не той би могъл на пренесе в нашите земи богатствата на древните източни царства? Не е ли логично наследниците на Александър да са си поделили не само земите, но и съкровищата му?

Не се бавих много, за да взема решението си. По телефона поисках отпуската си (не бях ползувал и миналогодишната), помолих да ми бъде изпратен леководолазният ми апарат и се настаних в рибарската хижа на Суджас, където беше бай Тенювият далян.

Познавате ли местността Суджас? Не? Тогава вие не знаете може би най-прелестното кътче на крайбрежието ни. Суджас се намира на около един километър от Калиакра, на стръмния склон от Добруджанското плато към морето. Тук природата съвсем разточително е изсипала красотите си – смокини, лаври и други южни растения са пръснати между килими от пъстри полски цветя, от ръждивочервените скали бликат десетки студени изворчета, кристално бистри поточета подскачат по камъните и ромонът им се слива със сънното жужене на пчелите, а долу, в подножието, е най-синьото море, което някога съм виждал.

На даляна прекарах повече от два месеца. Няма да преувелича, ако кажа, че това са

най-хубавите месеци в живота ми. Денем аз работех с рибарите, къпех се, разглеждах останките на старата крепост, четях и подреждах бележките си от последните разкопки, а вечер, когато се събирахме около огъня, над който къкреше и димеше рибята чорба, ние до късно си говорехме за русалки и морски чудовища, за бури и корабокрушения, за пирати и геройски подвизи. Не ме разбирайте погрешно – не за това бях останал тука. Въоръжен с апарата си, в първите десет дни аз пребродих дъното около носа. Естествено не бях повярвал в думите на Мирон Хаджиколев (според описанието тайнственият леководолаз не беше никой друг), че е намерил монетите на дъното. То е тинесто, меко и всеки по-тежък предмет бързо изчезва в него. Не, златото вероятно се намирало в някоя пещера или подмол, но колкото и да търсех, не можах да открия скривалището. И за мен не оставаше друго освен да дебна ново идване на Хаджиколев.

Така премина отпуската. В последния ден, когато отчаян вече събирах багажа си и стягах куфарите, изведнъж чух гласа на бай Теню:

– Камене! Хей, Камене! Онзи... човека с жълтиците...

Виждали ли сте как изскача дявол от бутилка? Да си призная и аз не съм, но мисля, че именно така изхвъркнах от хижата при тези думи.

Морето приличаше на разтопено сребро. Нито една вълничка не надипляше огледалната му повърхност. А там, близо до носа, една лодка (червената „Сирена“ на съседния далян) спокойно се хлъзгаше по водата. Вдигнах бинокъла и я огледах. Нямаше съмнение – в лодката беше Мирон Хаджиколев с леководолазен апарат на гърба и с маска над очите.

За минута пренесох моя апарат в лодката на бай Теню, легнах по корем на дъното, а рибарят натисна здраво греблата.

– Карай, бай Теню – виках аз, – карай, пък нека се строят греблата. И щом видиш, че човекът се спусне във водата, кажи ми.

След няколко минути лодкарят ме предупреди, че „човекът с жълтиците“ скочил във водата. Изправих се, грабнах бинокъла и, докато Слабака продължаваше яростно да тегли греблата, започнах да следя въздушните мехури, които излизаха от апарата на Хаджиколев и чертаеха пътя му. Виждах ги до някое време, после изведнъж ги загубих из очи. Все пак накарах бай Теню да закара лодката до последното място, където бях видял мехури, пузнахме котва и аз бързо

се приготвих за спущане. Надянах гумените перки, сложих маската, препасах колана с ножа, стегнах апарата на гърба и прескочих борда на лодката.

Спуснах се бързо до дъното и в големи зигзаги огледах района. „Човекът с жълтиците“ бе изчезнал, сякаш се бе стопил във водата. Нито следа от него, нито познатия шум на излизащите от апарата въздушни мехури. Спрях за малко да помисля. Къде можеше да изчезне Хаджиколев? Като човек, който не вярва в чудеса, аз си дадох сметка, че единственото обяснение е в някаква скрита, незабелязана от мене пещера. И отново се залових да търся.

Минутите течеха. Аз се провирах между фантастичните силуети на подводните скали, хлъзвах се над сивожълтото дъно, разлюлявах с перките си нивята зелени и кафяви водорасли. Оглеждах всеки камък, всяка скална цепнатина.

И изведнъж забелязах висока морска трева, която изглеждаше неестествено изпомачкана. Приближих се и я огледах. Да, някой си бе проправял път между водораслите. Промъкнах се и аз нататък и след малко бях пред заплашително зеещото гърло на тъмен и дълбок свод. Изминах само няколко метра навътре и попаднах сред

гъст, непрогледен мрак. Поколебах се – беше невъзможно да продължа в тъмнината. Излязох пак навън, огледах се, за да запомня мястото, бързо изплувах до лодката, взех непромокаемото си фенерче и след минута бях отново в пещерата.

Това беше един тесен, не по-голям от един квадратен метър проход в скалата, където шумът от апарата ми отекваше с грозен и непоносим за ушите тътен. Следвайки бледия жълт лъч на фенерчето, аз внимателно се провирах напред, спирах, слушвах се и отново продължавах. Изминах двадесет... тридесет... петдесет метра... Водата около мен посивя, фенерчето стана излишно. И после проhodът свърши. Като следвах наклона на скалата, изплувах нагоре. И внезапно пред мен се разкри най-удивителната гледка, която някога е виждало човешко око!

Представете си една пещера с размерите на най-големия театрален салон, който сте виждали. Тя е висока около 15 и дълга не помалко от 50-60 метра. Изпълва я мека, топла светлина – както установих по-късно, тя произлизаше от няколко малки прозорчета в тавана, но изкусно усилена чрез система от многобройни сребърни огледала. В единия край на тази зала е изходът на подводния проход и оттам нататък се разстила

просторна площадка, върху която са струпани приказните, невероятните съкровища на Лизимах.

Очарован, омаян, аз свалих апарата, оставих го на скалата покрай водата и с благоговейни стъпки приближих към струпаните богатства. Най-отпред, застрашително размахала ръце, стоеше една гигантска, може би 10-метрова златна статуя на жена, в която лесно познах асирийската богиня Ищар. От двете ѝ страни, изправени като стражи, се виждаха два чудовищно-величествени крилати човекобикове, прилични на онези от Британския музей в Лондон. По-нататък се забелязваха златните статуи на лъвовете и пантери, на вавилонския бог Ащур, на египетския божествен бик Апис, една изящна, изваяна от злато и слонова кост Атина Палада мирно стоеше до ужасния човекояден финикийски бог Ваал, а в дъното, зад множеството други статуи, се издигаше купчина от златни плочки с клинопис, за осем от които бе купена една кола „Волга“...

Захласнат, аз бавно тръгнах между статуите. И тогава един глас – гласът на Мирон Хаджиколев, за когото в смайването си бях напълно забравил – ме накара да се върна към действителността:

– Не мърдай и вдигни ръцете си! Бързо!

Въпреки заповедта аз полека се обърнах. На пет-шест крачки от мене, до статуята на едно вавилонско човекоподобно божество с глава на орел, се бе появил Мирон и в ръката му лъщеше едно модерно, много модерно оръжие.

– А, това било археоложчето – присмя се той. – Няма какво, намерил си подходящо място за твоя гробница.

– А това пък е Мирон Хаджиколев – отговорих аз със същия тон, – собственик на кола и телевизор, който не знае нищо за незаконните продажби на антични златни статуетки.

– Мухльо! – изсъска той. – Нима щастието ми се усмихна да открия всичко това, за да ви го дам в ръцете, на вас... – Очите му светеха с трескав, нездрав блясък. – Всичко това е мое, разбираш ли? Само мое! Аз съм най-богатият човек на света. Ако искам, аз мога да ви купя заедно с музеите ви и с всички вехтории, събрани в тях. Какво говоря! Аз мога да ви купя с цялата ви държава и с парцалите ви...

Разбрах: пред мен беше човек, комуто видът на несметните богатства бе разстроил разсъдъка. Такъв човек беше способен на всичко. Трябваше да действам бързо, да изпреваря налудничавите му постъпки.

Изглежда съм направил някакво движение, защото той изкрещя:

– Не мърдай или стрелям!

– На твое място бих помислил, преди да стрелям – казах аз с ледено спокоен глас. – Пещерата не е поддържана повече от 2000 години. Таванът е напукан, прояден от ерозията и едно сътресение на въздуха може да го срине не само над моята, но и над твоята глава.

Предупреждението ми навярно го стресна, защото той вдигна поглед нагоре. Използувах тази възможност и се хвърлих напред. Всичко, което последва, продължи по-малко от секунда. Пред очите ми блесна изстрел, чу се гърмеж, не, ужасен грохот; в следващия миг аз стоварих юмрука си в брадата му. Мирон Хаджиколев изпусна пистолета си и падна. Но моите думи очевидно не са били без основание – от тавана и стените се откъртиха камъни и се затъркаляха надолу. Светлината видимо намаля – някои от прозорчетата се бяха запушили.

Тези разрушения отвлякоха вниманието ми за няколко секунди. Когато погледнах отново, видях, че противникът ми пълзи към падналия пистолет. В този момент аз престанах да бъда „нашият вещ археолог Камен Страшимиров“ и се превърнах в някогашния Пъчо, не, в човек, който се

бореше за живота си. Сkochих напред тъкмо когато ръката на Хаджиколев беше на няколко сантиметра от оръжието. Изблъсках го, нахвърлих се върху него и между нас започна дива борба, Хаджиколев беше може би по-силен от мене, жилав и як. Победата накланяше ту към мене, ту към него. После, като извиках на помощ цялото си минало боксьорско умение, успях да надделея. Но тогава той докопа някаква статуетка, удари ме по тила и за малко аз загубих съзнание.

Тук той извърши грешка – вместо да повтори удара си, спусна се към пистолета. С огромно усилие аз надвих замайването си и се скрих зад колосалната статуя на една финикийска Астарта. От около двадесет метра Мирон се прицели и стреля. И тогава настана ужасното. Пещерата потъна в мрак, от всички страни с адски трясък се затъркаляха големи каменни отломъци. Чух сърцераздирателен писък и после се възцари смразяваща, злокобна тишина.

– Хаджиколев – обадих се аз след малко, – жив ли си?

– Жив съм – отговори с усилие гласът му, – но съм ранен и затиснат от камъни. Стената до мене се срива...

– Почакай! Ще потърся фенерчето си и после ще ти помогна.

Наоколо беше тъмно като в гроб, но аз бях запомнил добре мястото, където бях оставил съоръженията си, и сега пипнешком успях да ги намеря. Грабнах фенерчето и светнах. Ужас! Първото нещо, което видях, беше, че проходът, спасителният подводен проход е затрупан!...

Наложих си да не мисля за това. Потърсих Хаджиколев и го намерих в окаяно положение – полузатрупан под камъните, ранен, загубил много кръв. Залових се да разчиствам каменната купчина. Той следеше всяко мое движение и в погледа му се четеше недоумение.

– Защо правиш това? – попитало едно време. – Защо не ме изоставиш? Та нали аз исках да те убия? Ето, сега всичко това е само твое!

– Глупак! – казах раздражено. – Да не мислиш, че за себе си търсех съкровищата!

– Но защо ме спасяваш? – след като помълча, запита отново той. Гласът му звучеше необикновено трезво и разумно. – Защо си губиш времето за човек, който преди малко едва не те застреля?

– Защото все пак си човек. Неразумен, алчен, жесток, но човек.

Най-после успях да разровя камъните и да освободя Хаджиколев. Левият му крак беше в плачевно състояние – смазан, разкъсан,

вероятно и счупен. Свалих колана си и с него здраво стегнах бедрото на ранения, за да спра кръвоизлива. Тогава седнах на земята до него и избърсах потта от челото си.

– С нас е свършено – казах аз най-сетне. – Проходът е затрупан. Ако не направят нещо отвън – загубени сме.

Умълчахме се. Хаджиколев дълго се колеба, преди да каже:

– Не мисли за мене. Аз и да изляза, сигурно ще бъда съден наказан... Остави ме и се спасявай. Знам как можеш да се спасиш. – Той прошепна тихо на себе си: – Изглежда тези камъни трябваше да паднат, за да ми върнат ума в главата... – Не изрекох нищо и той продължи високо: – Пещерата има и втори изход. Не съм го използвал, понеже отвежда близо до даляните, до хората. Но сега ще ти го покажа.

След като си починах малко, аз вдигнах ранения на гръб, понесох го. а той държеше фенерчето и ми сочеше пътя. Вървахме по тесен скален процеп навътре към сушата, минавахме между скали и съкровища и накрая се озовахме при друг подводен проход, приличен на първия.

– Тунелът е само около 10-15 метра – рече Хаджиколев, като се отпуснахме на скалата. – Виждаш, аз и тъй и тъй не мога да

го премина. Но ти бягай, спасявай се и не мисли за мене.

– Не – възразих аз. – Ще се спасим и двамата. Почакай ме тука.

Върнах се назад за дихателните апарати. Почти веднага намерих моя, но неговият... неговият беше изчезнал и аз разбрах – някой падащ камък го бе улучил, сгъстеният въздух бе експлодирал и именно тази експлозия бе причинила страшните разрушения.

Пренесох апарата и го закрепих на гърба на ранения.

– Дишай спокойно, стой неподвижно и ми сочи пътя с фенерчето – казах. – Аз ще те пренеса оттатък.

Той възрази – да се преплуват 15 метра под вода е лесна работа, но когато човек влачи едно тежко тяло, задачата се превръща в самоубийство. Вътрешно бях съгласен с него, но не можех да го изоставя, а не виждах друг изход за спасение. Трябваше да рискувам.

Спуснах Хаджиколев във водата, няколко пъти вдишах и издишах дълбоко, за да напълня дробовете си с повече кислород, улових живия си товар и се гмурнах в мастиленочерната паст на бездната. Още първите метри ми показаха, че начинанието ми бе осъдено на неуспех – раненият бе много тежък, в проходът твърде тесен за

двама души. Но нямаше възможност за връщане и аз плувах напред. Постепенно силите ми намаляха, тласъците на перките ми ставаха все по-слаби и по-слаби, алени кръгове се завъртяха пред очите ми. Разбрах, че съм загубен. Почти бях загубил съзнание, когато усетих, че Хаджиколев натиска нещо между зъбите ми. В следващия миг обилен свеж въздух изпълни дробовете ми – раненият ми бе подал мундшука на апарата.

Поех няколко глътки въздух – о, повярвайте ми, тяхната цена бе много по-висока от всичките съкровища на Лизимах! – върнах му мундшука и с нови сили продължих нататък, към свободата, към живота.

Скоро тъмнината се разсея, пред очите ми се появи светлият кръг на изхода на тунела и там няколко сребърни рибки сякаш ни поздравяваха за щастливото ни избавление.

След малко изплувахме на повърхността и светлината на летния ден се плисна над главите ни. Честна дума – никога друг път в живота си не съм бил така признателен за простите човешки радости: за слънцето, за въздуха, за ширината на простора... Но дълбоко в себе си аз още тогава знаех – ще мине време, споменът за изживения ужас ще избледнее и аз отново ще се върна в пещерата, ще се върна, за да предам на човечеството съкровищата на Лизимах.

Непознати думи

Страбон – гръцки географ (I в. пр. н. е.)

Лизимах – Пълководец и един от наследниците на Александър Македонски. След смъртта на завоевателя получил Тракия (323 г. пр. н. е.), покорил земите на тракийския цар Севт III и основал собствено царство.

Тутанхамон – египетски фараон от XVIII династия. Гробницата му, открита през 1922 г., била пълна с изключително скъпоценни предмети.

Херодот, наричан „баща на историята“ – гръцки историк (484-425 г. пр. н. е.)

Нумизматика – наука за монетите

Салманасар IV, Тиглатпаласар III, Сина – Хериб Бесния – асиро-вавилонски царе.

Кир, Дарий – персийски царе.

Отрядът на изследователите

Научно-фантастичен разказ

Мърей Лейнстър

Астероидът мина съвсем низко. Той имаше неправилна форма с назъбени краища. Хайгънс го бе виждал вече неведнъж и затова даже не излезе да погледа как се носи по небето със скоростта на въздушен експрес, заслонявайки по пътя си звездите. Хайгънс бе зает с някакви книжа. Това не бе съвсем обикновено занимание за престъпник. А всичко, което той вършеше на Лорен Втори, се считаше за престъпление.

Странно занятие – да пишеш отчет в стая със стоманени щори в компанията на грамаден плешив орел, дремец на взидания в стената тридюймов прът. По-рано това не влизаше в задълженията на Хайгънс. Но след нападението на „нощния скитник“ корабът на „Додиус къмпани“ откара единствения му помощник там, откъдето тайно идваха всички тези кораби, и сега Хайгънс трябваше да работи за двама. Той знаеше, че е единствения човек в тази звездна система.

В долното помещение спяха мечките. Ето Ситка Пит се надигна тежко и се запъти към своята паница. Чуваше се как гълта

изстудената вода, после изведнъж кихна високо. Сурду Чарли заръмжа недоволно и се събуди. Отдолу се зачу ръмжене и раздвижване.

Хайгънс викна: „По-тихо там!“ – И отново се задълбочи в работата си. Той довърши сведението за климата и включи сметачната машина. Докато тя правеше изчисленията, той провери в инвентарната книга какво е положението със запасите. После отново се зае с отчета.

„Ситка Пит – пишеше той, – изглежда, разреши проблема за борба с отделните сфiksi. Той разбра, че няма смисъл да ги души и че ноктите му не могат да пробият даже горния слой на кожата им. Днес Семпер ни извести, че глутница сфiksi са надушили пътя към станцията. Ситка скрит, срещу посоката на вятъра, ги очакваше. Сетне той нападна сфiksa и стовари върху главата му два страшни удара. Главата на сфiksa се разпука като яйце и той се строполи мъртъв. Със също такива мощни удари Ситка уби още два сфiksa. Сурду Чарли наблюдаваше схватката с ръмжене, но когато сфiksiите

нападнаха Ситка изотзад, той се спусна да му помага. Аз не можех да стрелям, защото се страхувах да не го улуча, и той щеше лошо да си изпати, ако не бе дошла на помощ Фаро Нел. Появяването ѝ отвлече вниманието на сфиксите и даде възможност на Ситка още веднъж да приложи новата си техника. Изправил се на задните си лапи, той нанасяше страшните си удари. Битката завърши бързо. Семпер през цялото време кряскаше и летеше над биещите се, но, както обикновено, не се намеси. Мечките страшно ревяха, когато мъкнеха труповете на сфиксите към пещта за изгаряне на боклука. И на мен ми се стори, че...“

Внезапно иззвъня сигналът, който известяваше за кацането на космичен кораб. Хайгънс вдигна глава и погледна уредите. Семпер поотвори леденото си око, погледна господаря си и отново го затвори. Хайгънс се послуша. Отдолу се разнасяше спокойно дълбоко хъркане. Някакво животно пронизително изкрещя в гъсталака.

Звънецът прозвуча отново. Това означаваше, че някакъв кораб е уловил сигналния лъч, известен само на пилотите от „Кодиус къмпани“, и сега предупреждаваше, че ще кацне. Но Хайгънс прекрасно знаеше, че в тази звездна система по това време не можеше да има никакъв кораб. Лорен Втори

бе единствената обитаема планета. Официално не я считаха за обитаема заради същите тия сфикси. Именно затова бе забранено заселването ѝ, а „Кодиус къмпани“ бе нарушило закона. Едва ли имаше по-тежко престъпление от самоволното заселване на нова планета.

Звънецът прозвуча за трети път. Хайгънс изруга. Той протегна ръка, за да изключи светлинния сигнал, но веднага се сети, че е безполезно. Радиолокаторът вече беше засякъл станцията. Корабът все едно можеше да открие мястото и да се спусне – ако не сега, то през деня.

Мембраната на космофона светна слабо и нечий глас произнесе отчетливо:

– Викам Лорен Втори! Корабът на Крит Лайн „Одисей“ вика Лорен Втори! Един пътник ще се спусне с ракета. Включете светлините на площадката за кацане.

Хайгънс замря от изумление. Той би се зарадвал на хора от „Кодиус къмпани“, съвсем не би бил за него желан гост кораб от „Колониалната служба“, хората от него непременно щяха да унищожат и Ситка, и Сурду, и даже малкия Наджет, а самия Хайгънс щяха да дадат под съд за незаконно заселване на планетата. Но появянето на търговски кораб над нелегалната станция беше просто необяснимо.

Хайгънс включи светлините на площадката за кацане. Убежището му бе разкрито, трябваше да вземе мерки. Той сложи записите си в специална касетка, а после и всички документи, които свидетелствуваха, че „Кодиус къмпани“ е финансирало станцията на Лорен Втори. Той затвори вратичката, оставаше само да натисне копчето и цялото съдържание на касетката щеше да се превърне в пепел. Но не се решаваше да направи това. Би натиснал без колебание копчето, ако знаеше със сигурност, че това е кораб на „Колониалната служба“. Но ако гласът казваше истината, ако това е кораб на Крит Лайн, то появяването му не беше опасно. То бе просто невероятно.

Хайгънс навлече комбинезона, взе оръжието и се спусна долу при мечките. Разбудени от силната светлина, животните го загледаха учудени. Ситка седна и смешно замига с очи. Сурду Чарли лежеше по гръб с дигнати лапи; той шумно се претърколи и засумтя в знак на приятелско разположение към Хайгънс.

Фаро Нел се дотърпи до вратата на своето помещение, отделено специално заради нейния Наджет, за да не се мотае под краката на големите и да не ги дразни.

Хайгънс, единственият човек на тази планета, отглеждаше четириногите си земляци, работната си и бойна сила. Всички те бяха видоизменени кодиякски мечки, потомци на Шампиона Кодияк, в чест на когото бе наречено и дружеството. Ситка Пит, най-големият самец, тежеше цели две хиляди и двеста фунта. Сурду Чарли почти също толкова. Фаро Нел, в която страшната свирепост се съчетаваше с нежна женственост, тежеше около хиляда и осемстотин фунта, а малкото палаво мече Наджет имаше не по-малко от шестстотин фунта. Животните загледаха Хайгънс очаквателно. Когато на рамото на господаря им седеше Семпер, те знаеха много добре какво се иска от тях.

– Да вървим – рече Хайгънс и отвори външната врата.

Ситка Пит тронаво се провря през нея. Сурду, клатушкайки се, го последва. Последна излезе Фаро Нел. Хайгънс се чувствуваше неловко, че пушна мечките да вървят напред. Щяха да минат през гъсталака, а нощта вече бе настъпила. Но друг изход нямаше: те прекрасно усещаха опасността.

Огромни сплетени арки от гигантски папрати, стройни колони от дървета над тях, причудливи стреловидни храсти и фенерите

по широката пътека, водеща към площадката за кацане, озаряващи всичко това с някаква тайнствена светлина. Лампите, поставени на самата земя, осветяваха гората отдолу и създаваха чудни контрастни съчетания.

– Напред – изкомандува Хайгънс, като махна с ръка.

Процесията тръгна по осветената пътека към площадката за кацане. Пръв се мъкнеше Ситка, подир него клатушкайки се, креташе Сурду Чарли, Хайгънс вървеше след тях, като напрегнато се оглеждаше в тъмнината. Фаро Нел с Наджет завършваха шествието.

Те представляваха великолепен боен отряд, привикнал да се движи през дивия, пълен с опасности гъсталак. Ситка и Чарли винаги бяха в авангарда. Фаро Нел защищаваше тила. Наджет вървеше след нея. Майката бе постоянно нащрек – тя трябваше през цялото време да се грижи за него и да го пази от евентуални нападения. Главната ударна сила бе Хайгънс, Експлозивните куршуми можеха да сразят даже сфиксите, а фенерът на пушката, чийто светец конус се запалваше при леко докосване на пушката, осветяваше добре целта. „Нощните скитници“ се страхуваха от светлината. Те нападаха само в състояние на истерия, предизвикана от твърде яркото осветление. Хайгънс бързо вървеше към

площадката за кацане. Той бе много ядосан. Никой не знаеше за станцията на „Кодиус къмпани“ на Лорен Втори. Сериозни причини бяха накарали дружеството да я създаде, но това беше направено тайно. По металния глас на космофона той не можа да разбере как се бяха отнесли на кораба към съществуването на нелегалната станция. Във всеки случай, ако корабът кацнеше, Хайгънс щеше да успее да се върне и да унищожи касетката, за да спаси тия, които го бяха изпратили тук.

Провирайки се през фантастично осветения гъсталак, той слушаше далечния рев на ракетата. Колкото повече отрядът се приближаваше към аеродрума, толкова по-силен ставаше ревът.

Наближиха края на площадката, обляна в ослепителна светлина. Мощните прожектори бяха насочени косо нагоре, облекчавайки кацането на кораба. На другите обитавани планети тези площадки бяха заменени със специални решетки за кацане – мощни съоръжения, които с извънредна лекота и предпазливост издигаха и спускаха звездолетите.

Нощните обитатели вече се бяха събрали около светлината. Те бяха различни по вид и размери – от съвсем мъничките бели същества, напомнящи нощните мушици и

многокрилите летящи червеи, до непрекъснато въртящите се голи създания, които приличаха на оскубани маймуни.

Те бяха толкова много, че образуваха нещо като таван над площадката за кацане.

Хайгънс погледна нагоре през завесата открила и тела и веднага видя светлосиния, почти бял пламък на ракетата. Светещата точка отначало се увеличи до размерите на голяма звезда, сетне на много ярка луна и най-после се превърна в безжалостно ослепяващо око. Хайгънс се извърна. Тежкия тронав Ситка Пит благоразумно последва примера му и загледа тъмния гъсталак. Сурду през цялото време внимателно душеше въздуха. Фаро Нел, притиснала до себе си с огромната си лапа главата на Наджет, старателно го лижеше по случай пристигането на гостите. Ревът премина в чудовищни гръмотевични тътнежи. Ракетата се спусна надолу и пламъкът ѝ опърли стената от летящи същества. После всичко потъна в облак прах. В средата на площадката лумна ярка светлина, нещо бързо се плъзна към огъня и го затисна. Пламъкът веднага изчезна и Хайгънс видя ракетата. Тя бе застанала на опашката си, устремила нос към звездите, от които се беше спуснала.

Настъпи мъртва тишина. И постепенно, много бавно започнаха да се възвръщат нощните звуци. Страничната врата на ракетата се отвори със звън и оттам изхвърлиха някакъв предмет. Той бързо се разви и покри обгорената от пламъка площадка, където стоеше ракетата.

Това бе метална стълба.

От ракетата излезе човек. Той извърна лице към кабината и подаде ръка някому. После се спусна по стълбата. В ръката си държеше малка пътна чанта. Непознатият скочи пъргаво на земята и бързо се запъти към края на площадката. Махна с ръка на оня, който остана в кабината. Стълбата веднага се прибра и изчезна в конуса на ракетата. Изпод стабилизаторите изскочи пламък и след него стълб от задушлив прах. После отново ярко изригване и непоносим рев. Пламъкът бързо се издигаше през димната завеса нагоре. Когато слухът на Хайгънс се върна, той чу само бучене. Малката светеща точка в небето се отдалечаваше все повече и повече на изток, където я чакаше корабът.

Сред ярко осветената площадка стоеше невисок човек с пътна чанта в ръка и учудено се оглеждаше. Хайгънс се запъти към него. Сурду и Ситка тръгнаха отпред. Фаро Нел се мъкнеше след господаря си.

Човекът на площадката, изблецил очи, гледаше този парад. Не е много приятно да кацнеш нощем на непозната планета и, загубил след отлитането на кораба връзка с Космоса, да се озовеш лице с лице със семейство гигантски мечки.

Непознатият гледаше смаян приближаващия се отряд. Когато мечките наближиха, той уплашено се дръпна назад. Хайгънс викна:

– Привет! Не се бойте от мечките. Те са приятели.

Той забеляза веднага, че пристигналият бе в униформа на офицер от „Колониалната служба“. По отличителните му знаци се виждаше, че заема висока длъжност. Всичко това не предвещаваше нищо хубаво.

– Къде са вашите работи? – попита непознатият. – И защо сте преместили станцията? Казвам се Роун. Пристигнах тук, за да съставя отчет за вашата колония.

– За каква колония? – учуди се Хайгънс.

Роун започна да се ядосва.

– За колонията от работи на Лорен Втори. И не се опитвайте да доказвате, че идиотът пилот ме е спуснал на друга планета. Нали това е Лорен Втори? Къде са роботите? Какво е станало тук и за какъв дявол са тия животни?

Хайгънс се усмихна иронично.

– Това е – каза той учтиво – нелегално, незаконно поселище. Аз съм престъпник, а тези зверове са мои съучастници. Може да не ви се ще да имате работа с престъпници, но не гарантирам, че ще доживеете до сутринта, ако не се възползвате от моето гостоприемство. А през това време ще обмисля какво да правя с вас. Честно казано, аз имам всички основания да ви убия.

Роун прекрачи ниската ограда на площадката.

– Мисля – каза нерешително той, – че най-добре ще е спокойно да поговорим. Но ако това е нелегална колония, то вие сте арестуван.

Хайгънс отново се ухили.

– Прав сте – рече той. – Но сега ще трябва да вървите с мен – само тъй ще можем да се върнем в станцията. До там има почти миля.

Той се обърна към мечките:

– Хайде към станцията!

Хайгънс и Роун тръгнаха един до друг между Сурду и Фаро Нел. Ситка Пит бе заел обикновеното си място отпред. По пътя срещнаха „нощен скитник“, който бе изпаднал в истерия от ярката светлина. Той се носеше стремително през гъсталака, обезумял от страх. С един удар на лапата си Сурду го повали на земята на десет ярда от Хайгънс.

* * *

Светлината на площадката за кацане угасна. Пътечката потъна в мрак.

Хайгънс въведе госта в стаята. Орелът подаде глава изпод крилата си и студено погледна хората.

– Това е Семпер – рече Хайгънс. – Семпер Тиранис. Той също е земен жител. Но не е нощна птица и затова не ви посрещна.

Роун уплашено погледна огромната птица.

– Орел? – запита той. – Преди малко кодиякски мечки, а сега пък орел... Да, мечките ви са добър боен отряд.

– Те са още и товарни животни – рече Хайгънс. – Могат да носят няколкостотин фунта и при това почти без да губят бойните си качества. И храненето им не е проблем. Хранят се в гъсталака. Не със сфiksi, разбира се. Сфiksiите не могат да се ядат.

Той извади бутилка и чаши и покани Роун на масата. Роун остави на пода чантата си и взе чашата.

– Интересно – попита той – защо Семпер Тиранис? Мога да разбера такива имена като Ситка Пит или Сурду Чарли. Очевидно те са наречени в чест на местата, където са живели техните прародители. Но отде накъде Семпер?

– Обучавали са го за лов – отвърна Хайгънс. – Казва се Семпер Тиранис – вечно жесток. Това е летящ разузнавач. Аз го

обучих да ми известява за приближаването на сфiksiите. Когато лети, носи мъничък телевизионен апарат. Въобще много е полезен, но все пак не може да се сравнява с мечките.

Роун седна и отпи от чашата.

– Интересно... много интересно... Значи това е нелегално поселище. А аз съм инспектор от „Колониалната служба“ и съм длъжен да ви арестувам. Вие, май, споменахте, че се канихте да ме застреляте?

– Старая се да намеря някакъв изход. Но зная какво ме очаква и най-логично би било да ви убия.

– Разбирам – бавно произнесе Роун. – Но тъй като вече заговорихме за това, ще ви кажа, че дулото на пистолета ми в джоба е насочено право във вас.

Хайгънс сви рамене.

– Вероятно моите хора ще се върнат тук преди вашите. Боя се, че ако ви заварят над трупа ми, положението ви няма да бъде много добро.

Роун кимна.

– Това е също вярно. Виждам, че не сте от тия, дето се плашите от насочен пистолет. Но вие можехте да ме убиете веднага щом отлетя ракетата. Тогава аз нищо не подозирах. Впрочем струва ми се, че това не влиза в намеренията ви.

Хайгънс отново сви рамене.

– Вижте какво – рече Роун, – хайде да отложим обсъждането на въпроса кой кого ще убие. Предупредих ви честно, че при първа възможност ще ви изпратя в затвора. Но, вие, както разбирам, също замисляте нещо по отношение на мен. На ваше място и аз бих постъпил така. Всичко е ясно, а сега предлагам да сключим примирие.

Хайгънс мълчеше.

Роун бръкна в джоба си и остави пистолета на масата. После предизвикателно погледна Хайгънс.

– Задръжте си го – рече Хайгънс. – Лорен Втори не е място, където може да се ходи без оръжие. Впрочем искате ли да ядете?

– Бих хапнал.

Хайгънс извади от стенния долап два пакета, разтвори ги и постави съдържанието им в електрическата фурна. Сетне извади чинии.

– Но все пак какво се е случило с колонията? – запита Роун. – Още преди осемнадесет месеца тук докараха Колонисти с необходимите съоръжения и запаси храна. Днес трябваше да има вече няколко хиляди робота, управлявани от хората. Според плана те трябваше да очистят няколкостотин квадратни мили и да построят решетка за кацане на кораби. Аз не видях дори сигнален

фар. Корабът на Крит Лайн цели три дена летя в орбита, за да открие място, където да ме спусне. Съвсем случайно забелязахме вашия сигнален лъч. Какво се е случило?

Хайгънс приготвяше вечерята. Той сухо отвърна:

– Досещам се какво се е случило с вашите работи. Сигурно са се натъкнали на сфiksi.

Роун застина с вилицата в ръка.

– Аз четох много за Лорен Втори, преди да тръгна – каза той. – За сфiksiте всичко е известно. Влечуги, много свирепи, нападат на глутници. Тежат от седемстотин до осемстотин фунта. Многобройни са и са смъртно опасни. Та нали за това не даваха разрешение за заселване. Тук могат да живеят само работи. Планът беше да се пусне в действие рудникът, да се очисти участъкът и да се обиколи с електрическа ограда до връщането на сфiksiте от тропиците. Доколкото знам те там зимуват, нали?

– А вие виждали ли сте някога сфiksi? – попита Хайгънс. – Разбира се, че не. Вземете отровна кобра, кръстосайте я с дива котка, боядисайте я в ръждивочервен и син цвят. Прибавете към това страх от вода и маниакална страст към убийства и вие ще получите сфiksi. Но има нещо още по-страшно – глутница сфiksi. Между прочем

те прекрасно се катерят по дърветата и никаква ограда не може да ги спре.

– А електрическата ограда? – възрази Роун. – През нея никой не може да проникне.

– Нито едно животно, но сфиксите са особена категория. Миризмата на мъртвия сфикс кара цялото стадо да обикаля наоколо с налети с кръв очи. Оставете трупа на сфикса шест часа и около него ще се съберат десетки, а след два дена ще бъдат стотици. Ще почнат да вият над трупа, а сетне ще почнат да скитат наоколо. Мога да си представя какво се е случило с колонията, щом са се върнали напролет сфиксите. Към всичките си качества те са дяволски любопитни. Сфиксът не може да мине край ограда и да не надзърне. Токът го е убил. Миризмата на трупа е привлякла други сфикси, разярени от смъртта на другаря си. Някои от тях, разбира се, са се покатерили на оградата и са загинали. Миризмата на мъртвите е привлякла нови сфикси. В края на краищата ограда та е рухнала под тежестта на висящите по нея тела. Или от труповете се е образувало нещо като мост и по него ордата обезумели чудовища е връхлетяла върху лагера и с вой се е спуснала да търси жертви. И аз мисля, че сфиксите са ги намерили.

Роун престана да яде. Той беше много бледен.

– Не мога да ям – рече рязко той.

– Ще ми дадете ли да погледна материалите за колонията на роботите – попита мрачно Хайгънс.

След известно колебание Роун отвори чантата си и извади микропрожекционен апарат и няколко ролки ленти. Хайгънс намери нужната ролка, сложи я в апарата и бавно започна да върти регулатора. Щом откри това, което търсеше, той започна с все по-нарастващо нетърпение да изучава фотографиите.

– Роботи, работи – промърмори той. – Защо не ги държите там, където им е мястото – в големите градове за черната работа? Или на безатмосферните планети, където нищо неочаквано не може да се случи?

Роботите не ги бива за усвояване на нови планети. Само като си помисли човек, че защитата на колонистите изцяло е зависела от тия машини!

– Роботите не са чак толкова лоши – каза Роун. – Без тях не бихме могли да създадем цивилизацията.

– Презирам ги – избухна Хайгънс. – Аз изпитвам към тях същото чувство, каквото древните гърци или римляни са изпитвали към робите си.

– Що за аристократизъм – рече Роун насмешливо. – Сигурно работи чистят помещенията на мечките.

– Не – отсече Хайгънс. – Аз сам правя това. Мечките са мои другари. Те се бият за мен.

Той се навъси и продължи съсредоточено да върти регулатора.

– Търся записа за рудника. Ако шахтите са били открити, то не си струва да говорим за това. Но ако са изкопали тунел и хората, управляващи роботите, са се намирали там, тогава има надежда да са оцелели.

Хайгънс продължаваше съсредоточено да върти регулатора. Изведнъж спря и промърмори:

– Изкопали са тунел.

Той отвори долапа и измъкна едно чекмедже, пълно с жици, болтове, гайки и разни винтчета.

– Какво смятате да правите? – рязко запита Роун.

– Ще се опитам да узная останал ли е някой жив – спокойно произнесе Хайгънс. – Щях да направя това по – рано, ако знаех за съществуването на колонията.

Той избра нужните инструменти, натисна някакво копче и част от дървената ламперия на стената се отмести. Вътре имаше електронна апаратура.

– Как ще узнаете останал ли е там, на разстояние няколкостотин мили, някой жив?

Хайгънс отговори, без да извърща глава.

– Според вас какво би направил претърпелият авария цивилизован човек, ако иска да даде сигнал за помощ, а няма нужните уреди и инструменти?

Роун явно се дразнеше от разговора.

– Ще си послужи с най-проста сигнализация – продължи Хайгънс. – Ще си направи искров предавател и ще го настрои на най-късите вълни, каквито успее да получи, например от пет до петдесет метра, и ще започне да предава сигнали. Моят космофон приема само микровълните. Ще сменя няколко елемента, за да го настроя на по-дълги вълни и ако в етера има сигнали за бедствие, ще ги чуем. Но не мисля, че има.

Той продължаваше да работи. Роун мълчаливо го наблюдаваше.

– Чуйте, Хайгънс – рече сърдито Роун. – Вие имате всички основания да ме убиете. Но, явно, нямате такова намерение. По-изгодно за вас е да не се занимавате с колонията на роботите. А вместо това се каните да помогнете на хора, които навярно вече не са живи. И все пак вие сте престъпник. Убеден съм в това, защото именно от такива планети като Лорен Втори бяха докарани ужасните бактерии и това

отне живота на много хора. Вие продължавате да рискувате. Защо правите всичко това?

Хайгънс се усмихна.

– Напразно считате, че не са били взети никакви санитарни мерки. Грешите. А що се отнася до другото... вие все едно няма да разберете.

– Ако ми обясните, ще разбера – отвърна Роун. – Но защо тогава и вие сам се считате за престъпник?

Хайгънс предпазливо измъкна малък електроден блок и започна да завинтва нов с по-голяма мощност.

– Дявол да го вземе! Прекъснах усилвателя – с раздражение рече той и сетне добави с по-спокоен глас. – Вие се мислите за разумно мислещо животно, Роун, а постъпвате съвсем не така, както би следвало. Напомняте ми, че трябва да ви убия, докато разумното животно би направило всичко, за да ме накара да забравя намерението си. Работата е там, Роун, че вие сте човек, както и аз. Но аз разбирам това и затова съзнателно постъпвам така, както не би постъпило нито едно просто разумно животно. Така според мен трябва да постъпва човекът, който стои много по-високо от разумното животно. Не обичам роботите. Те могат да вършат всичко,

което човек би поискал от тях. А простото разумно животно върши това, което обстоятелствата изискват от него. Бих уважавал роботите, ако можеха да ме заплъят в лицето, когато ги заставям да вършат нещо, което не искат. Вземете мечките. Това не са вашите работи. Те биха ме разкъсали на парчета, ако бих се опитал да ги заставя да направят нещо противно на нрава им. Фаро Нел би се нахвърлила върху всекиго и дори върху мен, ако направя нещо лошо на нейния Наджет. От нейна страна това би било разумно, безсмислено и нелогично. Тя, разбира се, би загинала. Но именно затова я обичам. Аз също бих повел борба и с вас, и с цялото човечество, ако се опитате да ме заставите да върша нещо противно на моята природа. Аз също бих се държал глупаво, неразумно и нелогично – след това той добави, без да извърща глава. – И вие също, само че не разбирате това.

Хайгънс натисна копчето на апарата и започна да върти настройката. Изведнъж се зачу слабо прашене. Роун му обърна внимание на непонятните звуци, които започнаха да се долавят на фона на прашенето и свистенето. Хайгънс кимна мълчаливо. Звуците се усилиха. Най-сетне се чуха три отсечени звука, после пауза от две секунди, три дълги звука, пауза и три

къси. После мълчание около пет минути и пак отново.

– Дявол да го вземе! – изруга Хайгънс. – Сигналът несъмнено е получен по механичен начин. Това е обикновеният сигнал за помощ. Някога се наричаше 805. Някой там е чел много стари романи, щом го знае. Значи във вашата законна, но несъществуваща колония от роботи има хора и те молят за помощ.

Той погледна Роун.

– Най-разумното би било да седим и да чакаме, кога ще се появи кораб с ваши или мои приятели – продължи Хайгънс. – Те могат да помогнат на пострадалите по-добре от нас. Корабът по-лесно ще ги открие. Но за тези дяволи навярно всяка минута е скъпа. За това ще взема мечките и ще се опитам да

се добера до тях. Вие можете да ме почакате тук, ако искате. Пътешествието на Лорен Втори не е разходка за развлечения. Ще ни се наложи да се бием за всеки фут. Тук има твърде много вредна фауна.

– Не вършете щуротии – сърдито рече Роун. – Идвам с вас. За какъв ме вземате? При това като сме двама, шансовете са четири пъти по-големи.

Хайгънс се усмихна.

– Забравяте Ситка, Сурду Чарли и Фаро Нел. Вие няма да учетворите нашите сили, Роун, но щом толкова ви се ще да бъдете глупав, неразумен и нелогичен, ще се радвам, ако дойдете с нас.

Крайт в следващия брой

Отрядът на изследователите

Научно-фантастичен разказ

Мърей Лейнстър

Кратко съдържание на първата част

Дружеството „Кодиус Къмпани“ е изпратило тайно на планетата Лорен Втори с изследователска задача Хайгънс заедно с няколко кодиякски мечки. Планетата гъмжи от опасни хищници – сфикси, затова заселването ѝ е забранено. Кодиякските мечки Сурду Чарли, Ситка Пит, Фаро Нел и малкият Наджет са видоизменена порода мечки. Те са огромни на ръст и силни, привързват се към човека като кучета, могат да тичат като коне и да се бият с най-свирепите хищници.

Над планетата се появява кораб, който сигнализира, че ще спусне с ракета пътник. От ракетата слиза инспекторът от „Колониалната служба“ Роун. Хайгънс знае, че за незаконно заселване го чака тежко наказание. В станцията той узнава, че Роун е пристигнал да инспектира колонията от роботи. Преди осемнадесет месеца на Лорен Втори са били спуснати колонисти с роботи и съоръжения със задача да изчистят планетата от сфиксите и да я подготвят за заселване. От сигналите 808 двамата разбират, че с колонията се е случило нещастие и отиват

заедно с мечките на помощ на оцелелите колонисти.

(Продължение от бр. 3)

Остра скала бе нависнала над речна долина. Долу широк ручей стремително бягаше на запад към морето. Двадесет мили на изток, направо на фона на небето се издигаха планински вериги.

Точката в небето бързо се приближаваше. Огромните крила разсичаха въздуха, стоманените очи оглеждаха околността. Най-после Семпер се спусна на земята. На гърдите му бе прикрепен с каишки малък апарат. Семпер мина по гладката скала и застана на върха ѝ – горда и самотна фигура на фона на пустинята.

Зачу се тропот, ръмжене, а после сумтене. Ситка Пит излезе, клатушкайки се, от завоя. На гърба си носеше багаж, привързан така, че да не пречи на мечката във време на сражение, когато се налагаше да действа с предните си лапи.

С шум и сумтене се появи и Сурду Чарли. След него вървяха Хайгънс и Роун. Сурду

също мъкнеше тежък денк. Наджет, подгонен от плесниците на майка си, изтича напред, като отчаяно заскимтя. Към багажа на Фаро Нел бе завързано някакво животно, напомнящо елен.

– Избрах това място по стереоснимката, за да определя посоката – рече Хайгънс.

Той смъкна раницата си, извади от там саморъчно направен радиоприемник, заземи го, а после опъна антената. Роун също свали от гърба си раницата. Хайгънс си постави слушалките.

– Следете мечките, Роун – рече той. – Вятърът духа към нас. Мечките ще подушат, ако някое животно е тръгнало по следите ни.

Портативният апарат се оказа по-добър от космофона. Хайгънс ясно чу трите къси сигнала, после три дълги и отново три къси. Три точки, три тирета, три точки и пак, и пак – SOS, SOS, SOS.

Той записа показанията на приемника, провери посоката на сигналите по мощността им с максималната възможна точност.

Сурду тихо заръмжа, Ситка Пит задуши въздуха и се изправи на крака. Фаро Нел гледаше настръхнала към пътеката, по която се бяха изкачили.

– Проклятие! – рече Хайгънс.

Той стана от земята и махна с ръка на Семпер. Орелът извърна глава, нададе

пронизителен вик, излетя на сто фута и закръжи из въздуха. Хайгънс погледна малката пластинка в ръката си. В нея се отразяваше всичко, което улавяше телевизионният апарат на гърдите на Семпер – късче люлееща се земя с движещи се между дърветата точки.

– Сфикси – мрачно рече Хайгънс. – Осем парчета. И не ги търсете по пътя, Роун. Те тичат успоредно с нас от двете страни на пътеката. Винаги се опитват да нападнат от фланговете. Сега чуйте. Мечките сами прекрасно ще се справят с първите сфикси. Нашата задача е да им помогнем и да застреляме останалите. Целете се в тялото, куршумите експлодират вътре в него.

Той сне предпазителя на пушката си. Фаро Нел с гръмогласен рев застана между Ситка и Сурду. Семпер от ново нададе вик. Той летеше ниско над дърветата, като следеше пъстроцветните чудовища. Осем синьорижави дявола изскочиха от храстите. Със стърчащите си рога и острите шипове приличаха на дяволски изчадия, току-що изскочили от ада. Сфиксите се нахвърлиха върху мечките с крясък, напомнящ многократно усилен вой на биещи се котараци. Хайгънс вдигна пушката. Куршумът избухна в тялото на сфикса и той се строполи на земята. Фаро Нел – страшно

въплъщение на яростта – се хвърли в боя. Роун стреля, но куршумът му улучи дървото. Ситка Пит, изправен на задните си лапи, нанасяше на всички страни мощни удари. Роун стреля още веднъж. Сурду Чарли изрева заплашително, тръшна се с цялата си тежест върху двуногото чудовище и се търкулна с него по земята, като го дереше с ноктите си. Кожата на корема на сфикса беше по-чувствителна. Скимтейки от болка, сфиксът изпълзя встрани. Един негов събрат, възползувал се от суматохата, се готвеше да скочи върху Ситка изотзад, но Хайгънс с един изстрел го свали. Два сфикса атакуваха Фаро Нел. Роун уби единия, другия мечката сама разкъса. Ситка изведнъж се изправи. Върху му бяха увиснали няколко сфикса. Сурду се спусна към него, смъкна единия от тях и го удуши. Сетне се разправи и с останалите. Пушките щракаха непрекъснато. Изведнъж Хайгънс и Роун видяха, че няма с кого повече да се сражават.

Животните обикаляха между трупите. Ситка, ревейки, нанасяше удар след удар по главите на сфиксите. Хайгънс се помъчи да успокои мечките. Най-трудно бе да умири Фаро Нел. Освирепяла, тя не преставаше да реве.

– На работа! – изкомандува Хайгънс, като видя, че Ситка се кани да седне. –

Изхвърлете трупите от скалата. Ситка! Сурду!

Огромните мечки вдигнаха мъртвите сфикси и ги помъкнаха към скалата.

– Сега – забеляза Хайгънс – сфиксите ще се съберат наоколо и ще нададат вой. Дано само не открият следите ни. Около станцията винаги изгарям трупите им.

Той извади от чувала, който носеше Сурду, памук и няколко галона антисептична течност. След като проми всички рани и драскотини на мечките, поля обилно козината им с течността по местата, изцапани с отровната кръв на сфиксите.

– Течността е добра, унищожава миризмата – рече той. – Иначе всички сфикси ще тръгнат по следите ни. Когато потеглим, ще намажа лапите на мечките.

Роун мълчеше. Ядосваше се на себе си за несполучливия изстрел.

– Ако ме инструктирате как да действам в случай, че загинете – рече той с горчивина на Хайгънс, – то според мен напразно се стараете. Все едно, няма да помогне.

Хайгънс порови в чувала и измъкна увеличени стереоснимки на тази част на планетата, по която се движеха. Свери по картата местността, после прокара линията на пътя им през цялата снимка.

– Сигналът SOS се предава от някакво място, южно от колонията. Може би от шахтата, която са прокопали в покрайнините на платото.

Той внимателно намаза с антисептичната течност лапите на мечките и махна с ръка на Семпер.

– Тръгваме. Напред!

Отрядът се спусна, от височината и навлезе в гора. Сега дойде ред на Сурду да върви начело. Ситка се тътреше след него, Фаро Нел вървеше след хората. Тя не изпускаше от очи мечето: та то бе съвсем малко въпреки шестстотинте си фунта.

Семпер описваше над главите им гигантски кръгове и спирали. От време на време Хайгънс разглеждаше изображението в екрана на пластинката.

– Отклонили сме се вдясно – рече изведнъж той. – Но направо да се върви е опасно. Изглежда глутница сфiksi са нападнали нещо и сега довършват жертвата си.

– Натрупване на такова количество хищници противоречи на всички закони на науката – забеляза Роун. – Нали ако сфiksi се развѣдят извънредно много, ще унищожат всичко и сами ще погинат от глад.

– През зимата те си отиват – отвърна Хайгънс. – А зимата тук не е толкова сурова

и тогава се размножават много животни. А и през хубавото време тези дяволи не винаги стърчат тук. Понякога по цели седмици не ще срещнеш нито един сфикс и изведнъж горите пак загъмжават от тях. Сега се движат на юг, явно е, че се преселват, но не мога да разбера защо именно в тази посока.

Сетне добави язвително:

– На тази планета не са идвали естественици. Нали фауната тук е вредна.

Роун се чувствуваше неудобно. Като старши инспектор от „Колониалната служба“ не веднъж му се бе случвало да каца на непознати планети, но за първи път попадеше в такава враждебна обстановка. Животът му зависеше от каприза на един нарушител на закона. Бе се забъркал в някаква нелепа история само защото механичната искрова сигнализация продължаваше да действа след загиването на тези, които я бяха създали. Сам бе останал жив благодарение на три мечки и един плешив орел.

Да, всички понятия на Роун за възможностите на цивилизования човек се бяха объркали. Цивилизацията, която създаваха роботите, можеше да съществува само в среда, където целият живот протичаше по предварително набелязан план, само там, където от роботите не

трябваше да се изисква нищо ново. Роун бе изплашен. Той също никога не се бе сблъсквал с непредвидени обстоятелства.

Изведнъж откри, че край него през цялото време тича Наджет. Когато Роун го погледна, мечето заскимтя радостно с надежда, че човекът ще си поиграе с него.

Роун го поглади по главата и веднага чу зад себе си ръмжене. Тръпки полазиха по гърба му. Той се отдръпна от Наджет. На десет крачки от него стоеше Фаро Нел и го гледаше право в очите. Роун усети, че по челото му избива студена пот. Но погледът на мечката беше спокоен. След малко тя равнодушно се извърна и заразглежда нещо на скалата.

Отрядът продължи пътя си. Сега Наджет не се отделяше от Роун. От време на време завираше муцуната си в краката му и го гледаше с предан, пълен с обожание поглед. Изглежда Фаро Нел бе доволна, че мечето си е намерило надежден приятел и няма повече да ѝ додява.

– Вижте – викна Роун на Хайгънс. – Фаро Нел ме избра за бавачка на Наджет.

Хайгънс се извърна.

– Плеснете го няколко пъти и то ще се върне при майка си.

– Отде накъде? – разсърди се Роун. – На мен ми е приятно.

* * *

На третия ден стигнаха до подножието на високо пустинно плато, което отдалеч приличаше на планинска верига. Учудиха се, че на такава височина над морското равнище срещнаха знойна пустиня, докато котловината често бе оросявана от дъждове. Но на другия ден разбраха причините на това явление. В далечината на края на платото съзряха гигантска скала, наподобяваща нос на огромен кораб. Хайгънс веднага забеляза, че тя прегражда пътя на всички ветрове. Влажните въздушни течения миеха от двете страни платото и затова палещите лъчи на слънцето бяха превърнали средата му в знойна пустиня. Докато се изкачваха по склона, телевизионният апарат на Семпер на два пъти засече големи групи сфiksi, които тичаха успоредно на пътя – ту от едната, ту от другата страна.

Във всяка глутница имаше от петдесет до сто чудовища. Хайгънс не бе виждал досега толкова сфiksi наведнъж. Той ги наблюдаваше през цялото време в малкия екран. Сфiksiите се движеха на дълга върволица нагоре към платото.

– С ужас си мисля – рече Хайгънс – какво ще стане, ако тая сбирщина ни нападне.

– Добра работа би ни свършил сега един танк, управляван от работи – отвърна Роун.

С мъка се изкачваха по стръмния склон. Мечките се движеха с голяма лекота. Хайгънс не откъсваше очи от екрана.

– Мечките ви са прекрасно дресирани, Хайгънс – забеляза Роун.

– Аз не съм ги дресирал. Това е видоизменена порода и всичките им качества се предават по наследство. Преди сто години хората от моята планета решиха да създадат такава порода мечки, които да могат да се бият като дяволи, да мъкнат тежести и да дружат с човека като кучета. Първата мечка нарекоха Шампион – Кодияк. И тя притежаваше всички качества, които виждате сега у нейните потомци. Тях не е нужно да ги обучава човек като Семпер. Орелът е добре тренирай разузнавач и нищо повече. А мечките се сприятеляват с човека. Те винаги разбират състоянията ни, като кучетата. Семпер е слуга, а те са помощници и другари. Семпер, без да се замисля, би ме изоставил, ако реши, че може да преживее сам. А мечките ме обичат и никога няма да ме напуснат.

– И какво ви засърбя езикът, Хайгънс, да ми разправяте всичко това. Сега мога лесно да направя справка и да узная на коя планета са отглеждали видоизменени мечки и да разбера откъде сте пристигнали и кой ви е изпратил тук.

– Там също ме считат за престъпник – рече добро душно Хайгънс. Официално там мислят, че съм откраднал тези мечки. А на моята родина това е най-страшното престъпление. Тия мечки са извънредно ценни.

Роун го погледна внимателно.

– Вие откраднали ли сте ги? – попита той.

– Между нас казано – не. – Хайгънс намигна на Роун и добави. – Искате ли да знаете какво има на края на платото. Погледнете пластинката.

На екрана се мярна висок планински склон и по него черни точки. Това бяха хората и мечките. После се появи върхът на платото и на него те видяха сфикси. Около двеста чудовища тичаха в тръст към пустинната част на платото. Изображението в пластинката се раздвижи. Орелът се издигаше по-нависоко. Роун видя нова глутница сфикси. По края на платото се движеха все нови и нови орди.

– Аз ви казах и по – рано, те се преселват нанякъде – рече Хайгънс. – Сега не можем да пресечем платото. Ще трябва да се движим все по склона – и той даде знак с ръка на животните.

* * *

Бяха забравили как се върви по равно. Избикалянето на платото значително

забавяше предвижването им. Денем Семпер кръжеше из въздуха, а щом се смрачеше, се спускаше за храна.

– За мечките остана съвсем малко храна – каза веднъж Хайгънс. – Но те проявяват благородство към нас. А от Семпер никога не може да се очаква такова нещо. Много е тъп.

Роун мълчеше. Той също бе започнал да усеща онова особено духовно родство между мечките и хората, което ги правеше не роби, а нещо повече.

– Според мен – каза мрачно той, – щом сфиксите вървят така на върволици, те не обръщат внимание на нищо край себе си. Някъде наоколо може да има дивеч.

Хайгънс се замисли. Роун бе прав. Вятърът духаше така, че миризмата на мечките явно достигаше до сфиксите, но те не се отбиваха от набелязания път. Дългата върволица от синьо-рижави дяволи упорито се изкачваше нагоре.

– По този път са минали хиляди сфикси. Според мен те вървят вече от няколко дни или дори седмици. На екрана видяхме не по-малко от десет хиляди.

Хайгънс занাগлася в тъмнината апарата. Сигналите се предаваха от другата страна на платото, което гъмжеше от сфикси. Всеки опит да се пресече платото се равняваше на самоубийство.

Хайгънс настрои апарата. Зачу се пращане. После сигналът. Три точки, три тирета, три точки. Пак и пак. И тъй безкрай.

– Защо не отговорихме на сигналите им, преди да тръгнем от станцията? – запита Роун.

– Те едва ли имат приемник, щом живеят в тунела на шахтата. Навярно се опитват понякога да се измъкнат на повърхността, за да търсят храна. Но не мисля, че имат сили и възможности да правят сложни апарати.

Роун слушаше мълчаливо. Сетне добави:

– Трябва да потърсим храна за мечките. Наджет навярно отскоро е престанал да суче. Гладен е.

– Да, трябва да опитаме – съгласи се Хайгънс. – Може би се лъжа, но струва ми се, че сфиксите намаляват, по-малко са от вчера и завчера. Когато се изнижат, ще потърсим нещо.

През нощта Хайгънс се събуди от ръмженето на мечките. В тъмнината той чу слаби удари. Лек ветрец погали лицето му. Включи фенера. Бялата мъгла се разсея. Нещо се метна встрани. Няколко бели същества се спуснаха към него. Ситка Пит зарева с всички сили. После се чу басът на Фаро Нел. Изведнъж тя подскочи и улови нещо. Хайгънс разбра какво се бе случило. Той само каза:

– Не стреляйте, Роун.

Ослушаха се. В тъмнината се зачу мляскаме. После всичко утихна.

– Гледайте! – прошепна Хайгънс.

Роун запали фенера си. Към него, клатушкайки се, се приближаваше някакво странно същество с цвета на човешка кожа. Зад него още и още. Четири, пет, десет, двадесет. Огромна космата лапа се появи в осветения кръг и улови летящото „привидение“. Сетне друга огромна лапа. Хайгънс насочи фенера нагоре. Трите огромни мечки наблюдаваха странните нощни гости, които, привлечени от светлината, кръжаха около лампата с бясна скорост. Това бяха отвратителни нощни животни, напомнящи оскубани маймуни. Мечките вече не ревяха. Спокойно, с удивителна ловкост улавяха „маймуните“ и ги пъхаха в устата си. При краката на всяка се бе образувала малка камара от кости. Изведнъж всичко изчезна. Хайгънс бе угасил фенера.

– Това са кръвопийци – спокойно рече Хайгънс. – Те смучат кръвта на жертвата си, както вампирите. А когато жертвата им е вече мъртва, цялата паплач изяжда трупа. Но мечките имат гъста козина и се будят от най-леко докосване. Те ядат всичко, с изключение на сфиксите.

Роун извика. Той включи малкото фенерче и видя, че цялата му ръка е в кръв. Хайгънс намаза и превърза раничката. Едва сега Роун забеляза, че Наджет нещо дъвче. То бе хванало и изяло вампира, който бе смучал кръв от ръката на Роун. За щастие раната се оказа съвсем малка.

На заранта отново тръгнаха по стръмния склон на платото. Роун дълго не можеше да се успокои.

– Роботите не биха се справили с тия вампири – каза той най-последно.

– Да, щеше да се наложи сам да ги ядете – отвърна Хайгънс.

Мечките лесно се движеха по стръмния склон. Меките възглавнички на лапите им помагаша да се задържат по хлъзгавите скали. Но Хайгънс и Роун едва влачеха краката си. По пладне те видяха на хоризонта огромната скала. Тя беше на петнадесет мили от мястото, където бяха спрели да починат.

– Пътят е свободен. Няма вече сфикси – рече весело Хайгънс. – И дори по склоновете не се виждат. Трябва да се възползуваме, докато не се е появила друга глутница.

Той даде знак на орела. Семпер веднага излетя. След няколко минути на пластинката се появи краят на платото. Там вече имаше растителност, петна от храсти. Семпер се

издигна по-нависоко. На екрана се появи пустинната част на платото. Никъде не се виждаха сфiksi. Само веднъж, когато орелът изви рязко и в апарата се отрази платото в дължина, Хайгънс забеляза синьо-рижави точки. Мярнаха се и някакви тъмни петна. Но това не бяха сфiksi.

– Да се изкатерим право нагоре и оттам ще пресечем платото – рече Хайгънс. Той беше явно доволен. – Мисля, че по пътя за вашата колония ще узнаем нещо интересно.

Преди залез слънце стигнаха върха и там, на зелената, покрита с трева и храсти земя съзряха дивеч. Хайгънс уби едно животно. То явно не бе жител на пустинята.

Надвечер стана студено, а през нощта температурата спадна под нулата. На сутринта хората се бяха съвсем вкочанили, но мечките тръгнаха на път ободрени и развеселени от утринния студ. Ситка и Сурду започнаха да се борят, като се налагаха с тежките си юмруци, които биха смазали главата па човек. Наджет с такова внимание следеше борбата, че даже кихна от възбуда. В погледа на Фаро Нел се мярна чисто женско порицание.

Навлязоха в пустинята. Хайгънс посочи на Роун на увеличените стереоснимки маршрута, по който се движеха, и мястото, откъдето идваха сигналите.

– Обяснявате ми всичко това в случай, че нещо стане с вас, нали? – запита Роун. – Но как ще мога да помогна на ония хора, дори и да стигна до тях?

– Познанията ви за сфiksi могат да ви бъдат полезни – отвърна Хайгънс. – И мечките ще ви помагат. На станцията оставих бележка. Всеки, който кацне – нали сигналните лъчи са включени, – ще намери упътване как да стигне до колонията.

Изведнъж Сурду се изправи на задните си лапи и започна да души. Фаро Нел побутна Наджет към Роун и хукна към мястото, където бяха Ситка и Сурду. Мечките се строиха с лице към високата част на платото, през която преди бяха минали сфiksi. Хайгънс заслони с ръка очите си и загледа нататък, накъдето се бяха вторачили мечките.

– Те усещат нещо – рече тихо той. – Да отидем при тях, Роун.

Бързо се изкачиха на малко хълмче, обрасло с бодливи храсти. Хайгънс огледа с бинокъл местността.

– Един сфикс – подхвърли той. – Само един. Много странно.

Той наслюнчи пръста си, вдигна го и каза.

– Никакъв ветрец. Върволицата от сфiksi се изниза, а нови не се виждат. Чуйте, Роун, бих искал да убия тоя сфикс, за да си изясня

нещо. Ще се кача на Фаро Нел и ще препусна към него. Ситка и Сурду без мен няма да останат тук. Но Наджет не може да тича бързо. Бихте ли останали с него тук, Роун?

Роун почувствува, че дъхът му спира, но каза спокойно:

– Вие най-добре знаете какво трябва да направите, Хайгънс.

– Бъдете нащрек. Ако забележите нещо, ние моментално ще се върнем. Не чакайте опасността да се приближи, стреляйте веднага.

Роун кимна. Хайгънс се качи на гърба на Фаро Нел и здраво се улови за гъстата й козина.

– Да вървим – викна той. – Напред!

Трите мечки се понесоха с бясна скорост. Семпер размаха криле, хвъркна и неохотно последва мечките.

Кодиякските мечки, когато беше необходимо, можеха да препускат като коне. Те мигновено изминаха петстотинте метра, които ги отделяха от синьо-рижавия дявол. Сфиксът ги посрещна с рев. Хайгънс стреля, без да слиза от гърба на Фаро Нел. Изстрелът и взривът на куршума се сляха в един звук. Огромното рогато чудовище подскокна и се строполи мъртво.

Хайгънс скочи от мечката и започна да рови земята, където лежеше мъртвият сфикс.

Семпер, който кръжеше досега във въздуха, кацна до господаря си. Извърнал глава, наблюдаваше действията му.

Роун също следеше движенията на Хайгънс. Ситка и Сурду безучастно обикаляха наоколо, докато Фаро Нел с любопитство наблюдаваше господаря си, който извършваше някаква непонятна операция над трупа на сфикса.

Наджет тихо заскимтя. Роун го поглади по главата. Наджет заскимтя още по-силно. Роун видя, че Хайгънс се изправи и се запъти към Фаро Нел. После се качи на гърба й, Ситка извърна глава към мястото, където стоеше Роун. Изглежда бе усетил нещо подозрително. После целият отряд потегли обратно към хълма.

Изведнъж Наджет нададе истеричен вик и се притисна към Роун като кученце, което търси защита от майка си. Роун политна и падна заедно с мечето. Той видя да се мярка люспеста кожа. Въздухът се огласи от пронизителния крясък на сфикс, който препускаше с гигантски скокове към Роун. Но звярът, не преценил добре разстоянието, скочи далеч зад него.

Ситка и Сурду летяха към тях със скоростта на ракета. Фаро Нел зарева страшно и косматото бебе, препъвайки се, хукна с всички сили към майка си. Роун се

изправи и взе пушката си. Сфиксът беше съвсем наблизно. Той наблюдаваше бящото мече, готов да се спусне след него. Роун изпадна в ярост и удари с приклада сфикса. Сфиксът се извърна и се хвърли върху него. Роун падна. Но в тази минута се появи Ситка Пит. Изправен на задните си лапи, той се спусна към сфикса с гръмогласен рев. Пристигна и Хайгънс. Той не можеше да стреля, докато Роун бе така близо до чудовището и гледаше безпомощно как сфиксът напада Ситка. Достатъчно бе да протегне лапата си и от Роун не би останало нищо.

* * *

Едва издърпаха Ситка от жертвата. Роун бе получил само леки драскотини. Хайгънс го качи на Сурду, но Роун сърдито запротестира:

– Дявол да го вземе, Хайгънс, Ситка има дълбоки рани. Тези ужасни нокти може да са отровни.

Но Хайгънс в отговор само викна на мечките и те продължиха по пътя. След две мили спряха.

– Сега можем да починем – . рече Хайгънс. Той слезе на земята и извади памука и шишето с дезинфекционната течност.

– Най-напред Ситка – каза Роун.

Хайгънс проми раните на огромната мечка. Те не бяха опасни. После намаза всички драскотини по гърдите на Роун. Течността миришеше на озон и страшно пареше.

– Сам съм си виновен, Хайгънс. Наблюдавах ви, вместо да гледам встрани. Не можех да разбера какво правите.

– Сфиксът бе самка. Тя се канеше да снесе яйцата си. Сфиксите идват тук в пустинята да снасят яйцата си. Хубава работа биха свършили сега някои от ония машини, които имат вашите работи. Уверен съм, че с помощта на техниката ние ще направим първата крачка за усвояването на тази планета и за създаване на нормални условия за живот.

– С какво? – учудено запита Роун.

– С техниката – припряно отвърна Хайгънс. – В колонията ще намерим много машини. Роботите не могат активно да се борят със сфиксите. Но машините ще ни бъдат полезни.

– Не съм мислил, че ще ви потрябват машини, направени от роботите – каза Роун.

Хайгънс се извърна.

– Че какво страшно има в това? – попита той. – Аз не съм против машините, нито против това роботите да се използват според предназначението им. Но има неща, с

които те не могат да се справят. Ще ни са нужни огнехвъргачки и стерилизатори на почвата. Ние с вас ще се върнем, Роун, тук и ще унищожим яйцата на сфиксите. Ако почвата се стерилизира всяка година, след време ще изчистим планетата от сфиксите. Уверен съм, че те имат и други такива места, където снасят яйцата си. Ще ги открием и ще превърнем Лорен Втори в планета, където хората ще живеят човешки.

Чак след десетина дни намериха колонията. Трима души бяха останали живи в тунела на шахтата. Те бяха загубили всяка надежда. Беше се случило точно така, както предполагаше Хайгънс.

Когато рухнала електрическата ограда, двама от тях се намирали под земята в тунела, където монтирали нов пулт за управление на роботите. Третият следял работата на роботите-миньори. Обезпокоени от прекъсването на връзката с колонията, те тръгнали на там с брониран автомобил. Нямали оръжие със себе си и само това спасило живота им. На територията на колонията заварили невероятно количество разбеснели се сфикси. Зверовете усетили хората, но не могли да пробият бронята. Тримата решили да използват за борба със сфиксите работи, управлявани от разстояние. Но и тези им опити останали

безуспешни. Роботите не могли да се справят със сфиксите. Нещастниците си направили сами малки ръчни гранати и ги напълнили с горящо ракетно гориво. Няколко сфикса избягали с обгорена кожа, но гранатите не могли да убият нито един от тях. Най-послед колонистите се забарикадирани в тунела на шахтата. Остатъка от гориво използвали за сигнализация. Надявали се, че скоро ще долети кораб с нова група колонисти. Разпределили строго запасите от храна и търпеливо чакали помощ. Но вече били загубили надежда.

Когато видяха Хайгънс и Роун, те заплакаха. С ненавист поглеждаха неподвижните фигури на роботите, които поради липса на гориво не можеха да изпълняват дори единствената работа, на която бяха способни.

Хайгънс им даде оръжие и храна и всички заедно тръгнаха към Мъртвата колония. Останките от нещастните колонисти бяха разпръснати по цялата територия на площадката. Сфиксите бяха съборили електрическата ограда и унищожили всички пакети със стерилизирани продукти. Само металните сандъци бяха оцелели. В тях намериха гориво. Преустроиша огнехвъргачните машини и гигантския

стерилизатор да се управляват без помощта на роботите и тръгнаха към блатото.

В ръцете на хората машините се превърнаха в страшно оръжие. Стерилизаторът можеше да се използва не само за унищожаване яйцата на сфиксите. Диатермичните му лъчи безпогрешно косяха редиците на нападащите сфикси. Колонистите бяха разположили оръдията на платото и с потоци от огън посрещаха върволиците от сфикси. Успяха да унищожат голяма част от сфиксите в района на пустинята. На очистената територия можеше да се живее спокойно. Лъчите на стерилизатора бяха обезвредили смъртоносните яйца. Хайгънс и Роун си направиха лагер на края на платото и се преселиха там с мечките, като предоставиха на колонистите сами да отмъстят за убитите си другари.

– Хайгънс – рече с усилие една вечер Роун, – време е да поговорим сериозно. Аз съм инспектор от „Колониалната служба“, а вие – човек, нарушил закона. Мой дълг е да ви арестувам.

Хайгънс го погледна с любопитство.

– Предлагате ми да издам съучастниците си, за да се спася – запита той тихо, – или да ви доказвам, че не съм длъжен да давам показания против съвестта си?

– Оставете този тон, Хайгънс, – сърдито рече Роун. – Вие не ме оставихте да довърша. В моите задължения влиза и проверката на всичко, което е направено до изпращането на основната група преселници. Най-напред ще трябва да съставя подробен отчет за колонията на роботите. Винаги съм бил честен човек, Хайгънс, и в доклада си ще пиша, че колонията се е оказала нежизнеспособна и е била унищожена. Всички са загинали, с изключение на трима души, които сигнализирали за бедствието. И свършено случайно – забележете – корабът, в който сте били вие, Ситка, Сурду, Фаро Нел и Наджет, уловил сигналите. Кацнали сте, за да помогнете на колонистите. Така вашето присъствие тук става напълно законно.

– Аз не бих повярвал на тая история – спокойно произнесе Хайгънс. – А вие как мислите? Ще ви повярват ли в „Колониалната служба“.

– Те не са глупаци – рязко отвърна Роун. – Но когато прочетат доклада ми и разберат, че има реална възможност за заселване на планетата, ще погледнат по-иначе на цялата работа. Ще им докажа, че колония от работи без хора на Лорен Втори е чиста глупост и че с помощта на мечките ще може да бъде използвана за заселване. А моето мнение

все нещо значи. Вашите приятели, надявам се, също ще помогнат в случая.

Хайгънс се тресеше от смях.

– Вие сте долен лъжец, Роун – рече най-после той. – Не постъпвате като разумно животно.

– Но това е единственият изход – смутено продължи Роун – и според мен напълно приемлив.

– Да – усмихна се Хайгънс. – приемам го с благодарност, защото това ще даде

възможност няколко поколения да живеят човешки на тая планета. И още заедно. Това ще спаси Сурду, Ситка, Нел и Наджет, които незаконно доведох тук.

Нещо меко, рунтаво се мушна в краката на Роун.

– Ударете го – посъветва Хайгънс Роун – и то ще се махне.

– За нищо на света – възмути се Роун. – Наджет е мой приятел!

Новата сигнална

Научно-фантастичен разказ

Север Гансовски

Това се случило през май 1942 година по време на нашето настъпление към Харков. Операцията, както е известно, се оказва недобре подготвена. Немците минаха в контранастъпление, няколко наши дивизии от шеста, девета и петдесет и седма армия попаднаха в обкръжение и с бой започнаха да се изтеглят.

Коля Званцов служел в картечно-артилерийски батальон и в края на май ротата им две седмици се отбранявала край едно селце, чието име съм забравил. Положението било тревожно. Участъкът на ротата бил спокоен, но отпред се извършвало прехвърляне на големи бойни части. Оръдейната канонада долитала вече от фланговете. Известно било, че съседният полк е разбит и е отстъпил. Съществувала опасност противникът да се яви в тила им, чакали заповед от дивизията, но връзката била прекъсната.

Местността наоколо била безлюдна и самото селце, в което ротата заемала отбранителна позиция, вече не съществувало като населен пункт. То

представлявало само пожарища и развалини. Имало една полуразрушена къща, където бил настанен командният пункт на ротата. В избата се били приютили единствените останали живи и не евакуирали се жители на селцето – старец на около шестдесет и пет години с глухонямата си дъщеря. Старецът делеял с бойците картофите, които бил скътал в избата. Той бил още доста як, заедно с дъщеря си помагали на войниците да копаят окопи и позиции за оръдията.

И ето тогава в това селце с Николай започнали да се случват странни неща. Една сутрин командирът на ротата изпратил Званцов на разузнаване.

Николай и още един боец, Абрамов, тръгнали да разузнаят къде точно се намира противникът. Изминали около пет километра, без да се натъкнат на свои или чужди части, после, когато лежали на височинката зад горичката, чули шум от приближаващи се танкове. Танковете се показали зад младата горичка. Званцов познал нашия бързоходен Т-70 и с него два Т-34. Това можело да бъде

танков разузнавателен взвод и Николай решил да изчака, докато танковете се приближат, тогава да ги спре и да се изясни общата обстановка.

Лежали с Абрамов и чакали и изведнъж Званцов почувствувал, че не само те наблюдават танковете, че и други зорки очи – и дори не един чифт очи, а много – следят приближаващите се танкове и измерват разстоянието. Обърнал се, зашарил с очи наоколо и посочил на Абрамов отсрещната горичка, на около двеста метра от тях. Дватама се вгледали внимателно и веднага видели, как иззад храстите едва забележимо се надига дулото на „змия“ – противотанково немско оръдие, което на фронта наричаха така заради дългото му тънко дуло и малката главичка на заглушителя.

И веднага се раздал изстрел, полетял снаряд. Т-70 се разтърсил, кулата му се накривила, танкът изригнал огромно черно кълбо дим и Николай Званцов почти физически усетил как там, вътре, в мига, когато избухнали боеприпасите, в дивата ярост на високите температури изведнъж се изпепелили три тела, изведнъж се прекъснали всякакви мисли, страх, храброст, планове и три руски момчета престанали да съществуват.

Званцов с Абрамов скочили и завикали, сякаш с вика си можели с нещо да помогнат на танкистите, но после се опомнили и легнали, за да не ги открият.

Боят в това време се разгарял. Противотанковата батарея в горичката открила огън по останалите два танка. Отбранявайки се със стрелба, те започнали да се оттеглят.

И в този миг Николай пак почувствувал, че друга група хора отгоре наблюдава и тях двамата, и батареята и танковете. Дръпнал Абрамов за ръката, свлекли се от височинката в канавката. И навреме, защото над тях прелетял „Юнкерс-88“ и по песьчливия ръб на канавката веднага се занизали дупчици със стъквени капки вътре, които се образуват, когато в пясъка попадат с голяма скорост куршуми от тежкокалибрена картечница.

И веднага, в същия този миг, Званцов по непонятен и непостижим начин усетил цялата картина на боя. Артилеристите от фашистката батарея искали да ликвидират двата танка, танкистите се стремели да се измъкнат от огъня, командирът на „Юнкерса“ виждал танковете в далечната горичка и възнамерявал да ги бомбардира, а картечарят му съжалявал, че не улучил двете мънички фигурки на края на гората,

които били Званцов и Абрамов. Всички тези стремежи, намерения и съжаления минали през съзнанието на Званцов, сякаш бил получил ново вътрешно зрение.

И не само това.

За миг той прозрял и това, което ще стане.

Предварително знаел, че двата танка няма да завият встрани, към младата горичка, откъдето се били появили, а ще се насочат през откритото поле към далечната гора. И наистина, щом Званцов почувствувал това, предният танк започнал да се оттегля.

Званцов знаел, че „юнkersът“ няма да преследва двата танка, а ще се насочи към гората, и самолетът, сякаш подчинявайки му се, взел курс вдясно, след две секунди легнал на едното си крило и започнал да пикира.

Той знаел, че батареята сега ще открие огън, и не успял още да осъзнае напълно това свое прозрение, „змиите“ прекратили огъня по танковете и започнали да стрелят напред.

В течение на няколко мига Званцов разбирал всичко за всички. Виждал неща, които не може да се видят със зрението, четял всички мисли на разстояние няколко километра и усещал не само това, което става в момента, но и което щяло да се случи в близкото бъдеще.

После усещането се прекратило и той пак станал предишният Званцов.

Танковете се скрили зад хълма, батареята замлъкнала. Разузнавачите допълзели до горичката и тръгнали към частта си да доложат за положението.

Целия ден Званцов все мислил за това, как и по какъв начин е могъл да види и почувствува неща, недостъпни за очите и чувствата.

А после започнали сънищата.

Първия сънувал още същата вечер, когато легнал на пода в къщата, където се помещавал командният пункт на ротата им. При това сънят бил много ясен, сякаш Званцов виждал всичко наяве.

Присънило му се, че се намира в голяма красива градина. Даже не в градина, а в парк, също като Гатчинския край Ленинград с големи стогодишни дървета, пътечки, посипани с пясък, и пищни цветни лехи. Встрани, зад поляната, се виждал двуетажен дворец, а пред самия Званцов – мъничка къща без прозорци. Даже не къщичка, а някакъв облицован с мрамор куб с вратичка.

Щом започнал да сънува – а той разбирал, че това е сън, а не действителност, Званцов се зарадвал, че поне насън ще си почине в тази прекрасна градина. А да си почине

много му се искало, защото вече почти единадесет месеца бил на фронта.

Званцов стоял, с широко разкрасени крака. Зачуло се бръмчене на мотор и в парка навлязъл голям открит камион с блестящи бидони за мляко. Камионът спрял. Пристигналите с него двама души изпратили някъде шофьора, изчакали, докато се отдалечи, и бързо започнали да разтоварват тежките пълни бидони.

В ръката на Званцов се оказала връзка ключове. Той отключил вратичката на къщичката. Вътре имало малка стая без прозорци, а на пода отвор. Широка извита стълба водела надолу. Званцов, а след него и двамата с тежките бидони се спуснали по стълбата в друго помещение. Тук на ниски подставки стояли пет или шест ковчега.

Званцов и хората, които, изглежда, той ръководел, започнали да свалят капациите на ковчезите. Те били празни. В бидоните нямало никакво мляко, а разглобени на части автомати с дискове.

Това толкова учудило Званцов, че той се събудил. Събудил се и видял, че на две крачки от него, на пода в командния пункт седи непознат човек с голяма фуражка и го гледа вторачено, изпитателно с широко разтворените си светли очи.

Миг или два те се гледали един друг, после човекът с фуражката се извърнал. Званцов бил озадачен от появяването на непознатия. Мрачният лейтенант Петришчев, командирът на ротата, седял както обикновено на масата, наведен над картата. Разузнавачът Абрамов спял на единственото легло по гръб с разперени ръце и отворена уста. И всички други също спели, а през прозореца се виждало звездното небе и тъмната фигура на часовоя.

Званцов се обърнал на другата страна, затворил очи и веднага се включил в продължението на съня.

Сега той се намирал вече в двореца. Разбирало се по това, че през прозореца на стаята се виждала същата градина с алеите и лехите. До Званцов стоял някакъв господин с побелели коси, зелено сако, голф и високи обувки (в съня си Званцов определил този човек именно като „господин“, а не като „гражданин“). Званцов и господинът разговаряли на някакъв чужд език, при това Николай като действащо лице от съня знаел този език, а в качеството си на действително съществуващия боец Званцов не разбирал нито дума.

Те разговаряли доста бурно и жестикулирали. Господинът с посивялата коса се обърнал към вратата, викнал нещо.

Тя веднага се отворила. Двама мъже въвели трети, който се оказал шофьорът на камиона от предишния му сън. Но сега той бил отслабнал, с измъчено лице и разкъсана устна. Господинът и Званцов, пак като герой от този странен сън, се нахвърлили върху шофьора и започнали да го бият. Отначало шофьорът не се защищавал, а само криел главата си. Но неочаквано в ръката му блеснал нож, той се спуснал напред и ударил Званцов в лицето. Ножът се хлъзнал по брадичката и засегнал шията му. Тогава другите двама повалили шофьора на земята, а Званцов, притискайки с ръка шията си, се отдръпнал встрани, извадил от джоба си огледалце и се огледал. Но там видял не своето лице, а чуждо.

В този миг Званцов почувствувал, че го разтърсват, и се събудил.

Бил негов ред да застъпи на пост пред командния пункт. Станал, взел полуавтомата си, залитайки, излязъл на улицата и застанал на пост.

Огледал селото. Разсъмвало се. И изведнъж съзнал, че някъде вече е виждал лицето, което в съня го погледнало от огледалцето. Виждал го бил сравнително скоро: може би преди месец или седмица, или ден. Но в същото време, както често

става със сънищата, съвсем не можел да си спомни как изглеждало то.

През следващото денонощие ротата успяла за малко да се свърже с щаба на дивизията. Оттам получили заповед да удържат на всяка цена селото, за да осигурят отстъплението на други големи части. Но противникът не се показвал и даже батареята, която засеки разузнавачите, се била преместила някъде.

Званцов узнал, че непознатият с фуражката се казва Удубченко и е пълномощник на Специалния отдел на дивизията. Отделът им още в самото начало на май се бил натъкнал на засада на есесовски танков батальон и загубил три четвърти от сътрудниците си. Удубченко бил по онова време ординарец на началника на отдела и след катастрофата веднага бил произведен (по неговите думи) в пълномощник. След три дни някои части от дивизията били отрязани, отделът бил жестоко бомбардиран и единствено той останал жив. Взел със себе си имуществото на отдела – огромна и много неудобна пишеща машина „Ундервуд“ и единствената неизгоряла папка с дела – и с него започнал да се промъква на изток към своите.

До изясняване на самоличността му Петрищев го оставил при командния пункт.

Удубченко не се разделял с папката ни денем, ни нощем. Войниците в ротата му се подигравали и го питали, ако се наложи, с машината „Ундервуд“ ли ще се защитава от немците. На това той отговарял, че има пистолет ТТ и го показвал.

Към Званцов Удубченко проявявал някакъв по-особен интерес. Николай забелязал, че през цялото време той се старае да остане насаме с него и когато работели на окопите, на няколко пъти улавял настойчивия му поглед.

Званцов пак започнал да сънува странни сънища.

Веднъж му се присънило, че върви през поле, засято със слънчоглед. Нощ е и е тъмно. Върви уверено и стига покрайнината на гората. На самия ѝ край над полусрутен стар окоп стърчи изкривен обгорен съветски учебен танк ветеран от боевете през 41-ва година. Бронята му отвътре е изкорубена, очевидно от взривовете на боеприпасите. И по издутите места изкривено и неграмотно нечия ръка е надраскала с бяла боя на руски: „Броня здрав и наши танкуви бързи“. Званцов чете надписа, но не се възмущава, а само се усмихва. Но от танка нататък вече престава да върви свободно, а се навежда и с прокрадващи леки скокове започва да притичва от дърво до дърво. Така изминава

около половин километър, после ляга на тревата и пълзи опрян на лакти. Пред него се показва поляна, обляна в лунна светлина. Званцов вижда силуети на някакви големи камиони, покрити отгоре, и хора с черни шинели, обикалящи около тях. Званцов ги наблюдава дълго, после удовлетворено кимва на нещо и пълзешком тръгва обратно...

Тук сънят се прекъсвал. Известно време се мяркали отделни несвързани картини от стария сън в градината, сетне последвала цяла голяма част без прекъсване.

Сега Званцов, пак нощем, стоял на самотна поляна и нещо чакал, като гледал напрегнато нагоре към небето. Най-после отдалеч се зачул шум от самолет. Званцов извадил от джоба си фенер и сигнализирил няколко пъти. Невидимият самолет се приближил, после започнал да се отдалечава. Това не разтревожило Званцов. Легнал на тревата и зачакал.

След известно време на голяма височина в небето, но вече без да се чува шум на мотор, припламнала светлинка. Званцов веднага извадил от джоба си второ фенерче и дал сигнали и с двата. Светлинката стремително започнала да пада, сетне угаснала. Но на фона на светлеещото небе вече се виждала черната летяща към земята птица. Това бил безмоторник. На двеста

метра височина той престанал да се спуска, плъзнал се над гората като черна сянка и кацнал, заоравайки със спуснатия си колесник тревата на поляната, пробягал около петдесет крачки и спрял недалеч от Званцов.

В същия миг търбухът му се разтворил, навън се изсипали десетина тъмни фигури. Званцов скочил, вдигнал ръка и те, подчинявайки се на командата му, бързо и безшумно тръгнали след него към гората. Стигнали при обгорелия танк с неграмотния подигравателен надпис, дело на немска ръка, и оттам продължили много предпазливо. Пред тях се показала поляната. Званцов разделил отряда на три групи. Зад дърветата се виждала фигурата на часовоя в черен шинел. Званцов извадил ножа си, леко, както става на сън, закрачил към часовоя, затиснал изотзад с ръка устата му, а с другата забил ножа в гърлото му. Веднага зад него се зачуло изсвирване, дошлите с него хора се спуснали към покритите камиони, които стояли на поляната.

Войници с черни шинели изскочили насреща и започнал кратък ожесточен бой. Един от камионите блъвнал неочаквано червен пламък и се пръснал. Няколко фигури изхвърчали встрани. Но Званцов с пистолет в ръка вече се промъквал към друг. Там се

навъртал някакъв човек, който трескаво драскал по борда с някаква кутийка. Друг в кабината се мъчел да запали мотора. Званцов застрелял първия, после втория, метнал се в кабината и за да не губи време, дори не избутал убития, натиснал стартера, дал пълен газ и се измъкнал от поляната. Чул как зад него експлодирал трети камион.

Вече се разсъмвало. Горски път с недълбоки тревясаи коловози се носел насреща му. Званцов препускал с все сили към целта, която знаел, въртял докрай волана, а камионът подскачал ту на една, ту на друга страна. Някакви хора се опитвали да му препречат пътя, но само отскачили встрани, спасявайки се от колелата. По стъклата на кабината заиграли разноцветни звездички от куршумите.

После гората се отдръпнала назад, бялнала се полската шир. Отпред в низината се водел бой. Движели се мънички танкове, също като играчки, батарея стреляла по тях, притичвали в начупена верига войници. Званцов се спуснал от хълма по криволичещ път, който водел към самия център на боя. До него главата на убития се блъскала в облегалката и Званцов все не можел, не можел, нямал и секунда свободна да отвори вратата и изхвърли трупа.

Вече ясно се чували картечните откоси. Врълетяла линията на окопите, войници с удивени лица изскачали, вдигали ръце, опитвали се да го спрат. Той профучал край тях, прелетял край минно поле, край него избухнала мина, но вече бил далеч – веригата атакуващи останала назад. Криволичещият път летял насреща му. Сякаш не Званцов завивал, а самата земя се извъртала – мяркащите се късчета хоризонт, проточилите се в редица храсти, зелените хълмчета на малките горички – въртяла се, навивала под радиатора двата коловоза и изправяла пътя по мълниеносния му бяг.

Най-после навлязъл в сянката и прохладата на нова гора. Клонци зашибали кабината. Званцов намалил газта, завил към горско селище, към някаква малка къщичка, натиснал спирачката и спрял.

Няколко души в цивилно облекло се спуснали насреща му. От страшната скорост пред очите му още се мяркали дървета, поляната с къщичката се въртяла, но той вече бил изскочил от кабината и заедно с цивилните започнали да свалят брезентовото покривало на камиона. Под него имало голяма рамка с надлъжни метални шасита.

Пристигнали още три камиона, дотичали още хора. Званцов с цивилните бързо

нахвърлили клони върху камиона, който той докарал, и го избутали в гората, в самия гъсталак под дърветата. Появили се трима войници в зелени униформи. Седнали в камионите и един след друг профучали край къщичката, вдигайки облаци прах...

Този сън се присънвал на Званцов три нощи подред и съвсем го измъчил. Щом затварял очи, веднага започвал нощния бой с хората в черни шинели на поляната или шосето летяло под радиатора на камиона.

На четвъртата нощ видял заключителната част на сънищата си.

Вечерта си легнал в командния пункт, свалил ботушите си, наместил под рамото си шинела и пъхнал главата си в шлема. Затворил очи и в същия миг започнал да сънува.

Пътувал с влак. Тракали колела, долу летели траверси, а той знаел, че вози и благополучно ще закара нещо извънредно ценно. Влакът спрял пред чужда непозната гара. Към Званцов дотичал началникът на гарата с бял жезъл в ръка, потен, на лицето му се четяло почителност и страх. А той, Званцов, чакал обясненията му студено, презрително и властно.

После станцията изчезнала и той се озовал в голяма зала с тераса отдясно. Отпред нямало никого, но отзад, Званцов

знаел това, стояла тъпла хора все в мундири: маршали, генерали и полковници от фашистката армия. В залата било тихо. Широката бяла врата пред него се разтворила, зачули се бързи стъпки и в залата влязъл... Хитлер. Хитлер с мустаци и перчем, облечен в сива куртка и брич. Той се запътил към Званцов, тълпата от военни зад него замряла. Спрял се, гледал около минута Званцов с безумен и в същото време нежен поглед. От някъде изсочили двама с фанфари, застанали отляво и отдясно на Званцов, напълнили с въздух дробовете си, вирнали глави и... остро кукуригане на петел огласило залата.

Кукуригането на петела разбудило Званцов.

Това бил единственият оцелял в селото петел.

Званцов се събудил съвсем смаян. Какво значело това и защо му се присънвали такива картини?

Разбирал, че неправилно сънува тия сънища, че това са чужди сънища, които не могат да му се присънват на него, съветския войник Званцов, и просто по погрешка попадат в главата му.

Но чии са тогава тия сънища? И както седял така на пода в стаята, се огледал. Званцов добре познавал лейтенант

Петришчев, командира на ротата. Заедно били служили край Брест и в него бил уверен както в себе си. До Званцов хъркал Вася Абрамов. Двамата ходели заедно на разузнаване. Не веднъж животът на единия зависел от съвестта и смелостта на другия. Званцов знаел биографията му и нямал причини да се съмнява в него.

Още един човек спял в командния пункт. Свързочникът Зорин. Той бил съвсем младо момче, родено през 1923 година. Не, сънищата, които по погрешка сънувал Званцов, не можели да бъдат предназначени нито за един от тримата.

Изведнъж Николай почувствувал, че някой го гледа отзад. Обърнал се и видял, че Удубченко седи до стената, притискайки към гърдите си неразделната папка и го гледа със светлите си очи.

После се надигнал, приближил се до Званцов и неочаквано запитал с тих глас:

- Знаеш ли немски?
- Не – казал Званцов.
- А полски?
- Също не.

Званцов наистина не знаел никакви чужди езици. Удубченко един миг гледал Званцов, сякаш очаквал нещо, после казал: „Добре“ – и излязъл.

Това било много подозрително. Дори звучало като парола. Знаеш ли немски? Не. – А полски?

Но в същото време Званцов разбирал, че сега нищо не можел да направи. Да грабне например полуавтомата си, да го насочи към Удубченко и да викне на хората, че е шпионин. Но защо? Откъде накъде? „Защото сънувам такива сънища.“

Глупаво.

Званцов наметнал шинела си и излязъл на улицата.

Идиотски и подъл сън! Той, Званцов, да стои мирно пред кучето Хитлер! Та той би го разкъсал на парчета, ако му се случеше да го види така отблизо.

Званцов свил цигара, всмукнал и се огледал.

Нощта била топла, ароматна. Миришело на разцъфнали ябълкови дървета и жасмин. Но селото, обляно от синкавата фосфоресцираща светлина на Луната, изглеждало грозно и страшно. Диво и самотно стърчели комините на изгорелите къщи. Гробна тишина. Навсякъде – и в черните дупки на развалините, и в дерето зад градината, и в далечната горичка зад полето, се спотайвала заплахата.

Званцов знаел, че зад горичката вече може би се съсредоточава фашистка пехота,

че може би в този миг го наблюдава вражески разузнавач иззад някоя полуизгнила купа сено.

Главното – не било ясно къде точно е противникът, къде своите и накъде трябва да се обърне ротата, за да не я ударят в гърба.

В отсрещния край на градината между ябълковите дървета се мярнало някакво движение. Званцов трепнал, загледал напрегнато натам. Движението се повторило. Навел се и като се стараел да не настъпва сухите съчки, тръгнал напред и видял глухонямата девойка, дъщерята на стареца. Тя копаела с лопата земята. До нея се търкалял голям грубо скован сандък, върху него чувал с жито.

Почувствувала присъствието на Званцов, нямата уплашено се озърнала и отскочила встрани.

Званцов погледнал ямата, сандъка и чувала. Разбрал, че старецът и дъщеря му не вярват, че ротата ще удържи селото срещу немците, и предварително закопават житото, за да не го вземат немските мародери. От тия мисли му станало тежко и съвместно пред нямата.

Поискал с жест от нея лопатата, плюл на дланите си и бързо изкопал яма в рохкавата градинска пръст. Двамата поставили там

сандъка с чувала, нахвърлили отгоре пръст и я отпкали.

На Званцов му се допило. Отначало помолил девойката да му даде вода, после съобразил, че тя не чува, и започнал със знаци да ѝ обяснява какво иска. Тя го гледала тъпо, без да разбира. После му дала знак да я последва. Наближили къщата. Нямата се навела към прозорчето на избата. Долу светнало газениче, по стълбата се изкачил старецът.

Като узнал, че Званцов иска да пие, поканил го да го нагости с чай и мед. На Званцов много му се пиело чай с мед, но в същото време разбирал, че този мед, картофите и житото, закопано в градината до ябълковото дърво, ще бъдат може би занаят единствената храна на двамата.

Докато разговаряли, зад оградата се мярнал пак Удубченко с папката и старецът, гледайки неодобрително към него, рекъл:

– Все ходи – ходи. И за какво?

Старецът все пак склонил Званцов да приеме поканата. Избата била голяма. В единия ѝ ъгъл от пода до тавана имало насипани картофи, почнали вече да покарват. Миришело на кисело. Имало пейки с дрипи – леглата на стареца и дъщеря му, някакви сандъци. На влажната тухлена стена на ръждив дебел гвоздей висяло огледало.

Старецът увеличил фитила на газеничето, разпалил самовара. Започнали да пият липов чай с мед. Разговорът не вървял, старецът не бил от приказливите. Оказало се, че е учител, и Званцов забелязал, че ръцете му наистина не били ръце на човек, занимавал се със селски труд.

Нямата гледала в лицето Званцов и през цялото време се усмихвала безсмислено. Старецът обяснил, че тя през целия си живот е живяла тук, в съседното село, не знае езика на глухонемите и е неграмотна.

Горе се зачули стъпки, избата се намирала точно под стаята на командния пункт. Званцов казал, че навярно си е дошъл ротният командир, на когото той може да дотрябва, благодарил за чая и излязъл на улицата.

Тази нощ грохотът на артилерийската канонада се зачул съвсем в тила на батальона, а на сутринта дошла заповед от дивизията да задържат позицията три денонощия, след което батальонът трябвало да се изтегли на изток и присъедини към дивизията.

Очаквали боя, готвели се за него, а немците тъй и не се показвали.

От сутринта Званцов с Абрамов тръгнали пак да търсят противника. Навлезли в младата горичка, където преди била

немската противотанкова батарея, после завили на североизток към гората, която трябвало да бъде заета от една кавалерийска част. В нея те никога досега не били ходили.

Не открили никакви военни части нито в покрайнините, нито километър навътре в гората. Званцов с Абрамов вървели по края на гората, така че селото, където била ротата, се оказало зад слънцето.

Мястото било неравно. Спуснали се в дерето. Там навсякъде се търкаляли почернели гилзи от изстреляни снаряди. Изкачили се горе на билото – по него минавала линията на старите окопи. На Званцов кой знае защо му се сторило, че вече е бил тук и познава тия места. Прескочили няколко полусрутени съобщителни хода. В пролуката между дърветата се мярнало нещо черно. Странно предчувствие проболо сърцето на Николай.

Пред разузнавачите, повален над окопа, стоял старият танк от съня на Званцов. По изкорубения борд имало надпис с разкривени букви: „Броня здрав, наш танкуви бързи“.

Това така удивило Званцов, че веднага гърбът му плувнал в пот и той почувствувал как гимназърката полепнала по кожата му.

Навътре в гората водела пътечка, същата, която помнел от сънищата си.

Изкашлял се – гърлото му изведнъж пресъхнало, – кимнал на Абрамов и двамата предпазливо тръгнали по пътечката.

Не били изминали и километър, когато пред тях се раздало рязко: „Стой! Горе ръцете, не мърдай!“ И зад храстите изскочил човек с насочен автомат.

Той бил облечен в черен моряшки шинел.

– Кои сте вие?

– Свои – отвърнал Званцов, – разузнавачи от пехотата. А вашата част каква е?

– Ръцете! – зачул се друг глас.

Разузнавачите се обърнали и видели, че втори матрос стои зад тях с автомат.

– Хайде махайте се от тук, момчета – рекъл първият. – Нашата част е секретна. Оттук не може да се минава. Петров, изпрати ги.

Вторият матрос ги придружил до края на гората и разузнавачите тръгнали към ротата си. Но преди да се отдалечат, Званцов успял да забележи силуетите на някакви големи камиони, покрити с клони. В селото се върнали вече по тъмно.

По пътя Абрамов се мъчел да отгатне що за секретна част може да е това. Но Званцов почти не го слушал. Сънят му се бил превърнал в действителност. Струвало му се, че ще полудее.

До късно вечерта не можел да реши трябва ли да разкаже на лейтенанта за сънищата си и без да реши нищо, съвсем измъчен, легнал да спи. В стаята било шумно: Идвали свръзките от взводовете, телефонистът поддържал непрекъснато връзка с батальона.

Званцов заспал чак към полунощ и щом притворил очи, веднага му се присънило, че се оглежда в някакво мътно стъкло в прашно огледало и в него се отразява лице, но пак не неговото, а чуждо. Лице!

Сякаш нещо прерязало съзнанието му. Събудил се озарен от някаква мисъл. Станал бързо, взел полуавтомата си и излязъл от къщи.

Нощта била ветровита. Времето се разваляло.

Званцов се огледал, почакал, докато очите му привикнат към тъмнината, проверил дали ножът е в ножницата и с бързи крачки излязъл от селото. Знаел къде тази нощ стоят часовите и за да не попадне на тях, тръгнал през зеленчуковите градини, къде пълзешком, къде с прибежки.

Излязъл на пътеката, заобикаляща дерето. Отначало вървял неуверено, но когато пред него се ширнала слънчогледовата нива, разбрал, че върви правилно.

Забързал. Често се вглеждал, почти тичал. На излизане от нивата пред него започнала да се мярка сянка. Без да я изпуска от очи, тръгнал след нея и в горичката я наближил. Бил старецът от избата. Но сега той вървял изправен, леко, пъргаво. За да не вдига шум, Званцов изул ботушите си. Дочул стъпки зад себе си, скрил се в храстите и видял как край него минал бледен, озъртайки се, Удубченко.

Званцов така си и мислел, че той трябва да е някъде тук и тръгнал след него.

Минал горичката, но на широката просторна поляна видял, че Удубченко е изчезнал и че по тревата само старецът. Званцов предпазливо заобиколил поляната и се приближил до стареца, когато спрял и се огледал нагоре към небето.

Званцов, вече хванал предпазителя на автомата, за да го свали, се озъртал, обмисляйки как да действа в случай на нападение изотзад, но в този миг нещо изпращяло под краката му.

Старецът се обърнал към него и не било ясно дали е видял Николай. Облак бил закрил луната.

Званцов понечил да се скрие зад храста.

Старецът, гледайки към Званцов, казал нещо не по руски. И изведнъж Николай усетил върху главата си жесток удар. Обърнал се и видял, че на крачка от него

стои глухонямата дъщеря на стареца с някакъв продълговат предмет в ръка.

Краката и ръцете му започнали да се вдървяват и той си помислил: така умират, но в този миг гръмнал оглушителен изстрел, както може да стреля само пистолет ТТ. Куршумът профучал край Званцов и улучил стареца, който изохкал и се навел. Зад гърба на глухонямата девойка се появил Удубченко, вървешком с един замах я повалил на земята и се спуснал към стареца.

След две минути всичко свършило. Старецът и момата, която сега вече не била глухоняма, а злобно ругаела на немски, лежали вързани на тревата, а Удубченко, треперейки от възбуда, казал на Званцов:

– Гадове! Какви гадове... А аз, разбираш ли, мислех, че и ти си с тях, едва не те застрелях...

Николай взел от тревата продълговатия фенер, изпуснат от момата, отишъл в средата на поляната. Гореще вече бръмчал немският самолет и Званцов му давал сигнали, когато на поляната, привлечени от изстрелите, се появили моряци в черни шинели от съседната горичка, където била разположена батарея гвардейски минохвъргачи или „Катюши“.

Званцов им обяснил всичко. А по-нататък събитията се развили точно като в съня а Николай.

Самолетът отлетял. Известно време над поляната било тихо. После в небето припламнала светлинка. Огромна черна птица безшумно прелетяла над гората, безмоторникът се снишил и кацнал над поляната.

Вратата се отворила.

Но Званцов с Удубченко и моряците били нащрек. Полетяла граната, раздал се залп, фашистите от десантния отряд, изненадани, дори не се опитали да се съпротивляват. Целият отряд бил пленен и откаран в ротата на Званцов.

На сутринта започнали боеве.

Но Николай Званцов не можал да вземе участие в тях. Заедно с Удубченко, стареца, бившата глухоняма и останалите живи немци от десантния отряд веднага били изпратени в щаба на дивизията, в Специалния отдел на армията. Там се изяснило, че „старецът“ е опасен немски разузнавач-диверсант, а „глухонямата“ – негова помощница. Били оставени специално в тила на отстъпващите немски части, за да откраднат новото оръжие, една от „катушите“ – значението и силата на които щабът на Хитлер още тогава разбирал.

Фашисткия диверсант бил открил батареята и по радиото, скрито в избата между картофите, дал координатите на поляната в гората за десант. Но още преди да съобщи това, той многократно обмислил цялата операция, по-точно почти постоянно мислел за нея и си представял как ще се осъществи, как ще откара една „катюша“ през фронта, даже как ще я закара в Германия и ще получи награда от Хитлер. Мечтаел и си представлявал всичко това нощем, седейки в избата под помещението на ротния команден пункт. И всички тия мечти и представи по някакъв непонятен начин се предавали на Званцов и той ги сънувал в сънищата си. И Званцов насън говорел немски и полски, което събудило подозренията на Удубченко.

Може би този фашист мечтаел някак си много активно, разпалено и възбуждал около себе си някакво неизвестно още на нас електромагнитно поле, но по-скоро работата не била в качеството на неговите мечти, в някакви особени способности, проявили се изведнъж у Званцов.

В Специалния отдел на армията Званцов разказал за първите си сънища, за камиона с бидоните и шофьора. Според показанията на немца това се отнасяло до спомените му в Полша през 39 година, когато те още през

лятото започнали тайно да вкарват оръжие в немските чифлици на територията на полската държава и да създават там фашистка „пета колона“. За една такава история, когато едва не ги издал полски шофьор, си спомнил „старецът“ през оная нощ, когато на Званцов му се присънил паркът и гробницата, където немците криели автоматите си.

В Специалния отдел много се удивлявали на способността на Званцов да усеща чужди мисли и даже искали да го задържат при щаба на армията, за да улавя мислите на ония пленени немски офицери, които отказвали да дадат нужните показания. Но Николай вече нищо не сънувал, чувствувал се неудобно в щаба и помолил да го изпратят пак в батальона, което и направили...

Всичко това Николай Званцов ми разказа през дългите февруарски вечери на 43 година в Ленинград, когато лежахме заедно в санитарния батальон, в голямото сиво здание срещу Витебската гара.

Някаква странна сила, нова, неизвестна нам способност на организма се бе появила в него, бе свършила своята работа и си бе отишла.

Коя е „Новата сигнална“?

Научно-фантастичният разказ на Север Гансовски е озаглавен „Новата сигнална“. Защо?

Защото в него става дума за появата у човека на нова, трета сигнална система. Но за да се разбере, коя е тази трета сигнална система, трябва да се знаят първата и втората.

Хората живеят в среда, от която непрестанно получават разнообразни възприятия. Например – вървим по улицата и отдалеч се задава камион. Ние виждаме камиона, различаваме неговата форма, цвят, големина. Чуваме шума от мотора все по-близо и по-близо. При случай можем да го пипнем с ръка или да усетим миризмата на бензин. Това са все дразнения, които получават нашите сетива. Те стигат по нервен път до централната нервна система, преобразуват се там и по друг, твърде сложен път, нервната система ще определи нашето поведение. В случая с камиона – можем да го изчакаме, да се отместим или да пресечем улицата, ако той е далеч. Значи ние сме получили сигнали за действителността и сме постъпили съобразно с тях, като нервната система е извършила съответната им преценка. Ето тази дейност на централната нервна система е съсредоточена в различни нейни отдели, но ние ги наричаме общо първа сигнална система.

А втората сигнална система, която съществува само у човека, е свързана с друго – с възприемането на словото, с мисълта, с говора. Думите, изговорени или написани, са вече сигнали от друг порядък. Те, образно казано, са сигнали на сигналите. Ако ние не забележим и не чуем камиона, който идва, но някой ни извика: „Камион! Пази се!“, то независимо от това, че не сме видели камиона, ще отскочим. Словото ще породи в нашето съзнание ред процеси: ще се появи образ на камион, той ще се свърже с представата за опасност, нервната система ще даде команда на определени групи мускули в нашето тяло и ние ще избегнем опасността. В този случай като дразнител служи словото. Втората сигнална система съхранява, преработва и предава информация от човек на човек по съвсем различен начин от първата сигнална система, но и двете системи са в тясна връзка една с друга. Извънредно голямо значение за разбирането на първата и втората сигнална система имаха трудовете на големия руски физиолог Иван Петрович Павлов (1849 – 1936).

А дали не може да се предава информация от човек на човек и по някакъв друг начин? Именно за такъв начин разказва авторът Север Гансовски. Той говори за телепатия и нарича тази способност „трета сигнална система.“

Съществува ли телепатия? Да, съществува, тя е научно доказан факт. Но названието „трета сигнална“ не е възприето от медицинската наука, то има място само в заглавията на научно-фантастичните разкази. А за телепатията можете да прочетете в брой 7 от 1963 година на нашето списание...

Зелената загадка

Научно-фантастичен разказ

Артур Клерк

За жалост познавах Владимир Суров само повърхностно. Спомням си, че беше скромен човек с малък ръст. Той разбираше английски, но говореше с известна скованост и обикновено не обичаше да завързва по-дълги разговори.

Подозирах, че той представлява загадка дори и за колегите си. Колкото пъти бивах на „Циолковски“, все го виждах наведен над някакви бележки върху писмената си маса или с лице, прилепено за микроскопа. С една дума този човек предпочиташе самотата дори в малкия свят на космическия кораб. Останалите членове на екипажа, както ми се струваше, не виждаха нищо странно в това – защото щом човек се обръщаше към Суров или заговореше с другите за него, ставаше ясно, че тук всички го обичат и уважават. Това впрочем не беше чудно, тъй като неговите трудове върху отглеждането на растения, особено на дървета, далеч отвъд

Прогресивният английски писател Артър Клерк е познат като автор на много научно-популярни книги върху космически полети и изследователски експедиции в Космоса.

полярния кръг, го бяха направили един от най-значителните ботаници на Съветския съюз...

В годините, които предхождаха нашия полет, бяха събрани многобройни данни, според които излизаше, че въпреки пълната липса на въздух и почти пълната липса на вода върху Луната все пак там би бил възможен един примитивен растителен живот.

Едно от първите сериозни разочарования, които Луната ни бе подготвила, бе липсващата флора и изобщо липсата на живот или на вкаменелости върху изучените от нас хиляди квадратни мили. Дори най-големите скептици, които бяха убедени, че е невъзможен живот на Луната, щяха да се зарадват, ако бяхме намерили доказателства, че не са прави. В ония дни ни се струваше, че Суров напразно е долетял с нас на Луната.

Но той не изглеждаше обезкуражен или сломен. Изучаваше проби от почвата и скалите и ги пренасяше в един парник, построен от него. Там ги пазеше и обработваше. Тази „оранжерия“ представляваше някаква чудновата плетеница от тръби, които описваха сложни линии около „Циолковски“. Нито ние, нито американците биха се занимавали с това, а по-скоро биха си пресметнали, че е много по-изгодно всичко да се отглежда на Земята, отколкото тук на място. Поне до създаването на една постоянна база върху Луната. От икономическо гледище ние имахме право. Но не обръщяхме внимание на друго: малките прозрачни къщички, в които Суров отглеждаше своите овощни дръвчета-джуджета и своите зеленчуци, бяха станали приятно място за почивка на нашите очи, които уморени от мъртвия лунен пейзаж все по-често се спираха на тях.

Както навсякъде е прието, положението ми на командир на космическия кораб ми отнемаше възможността лично да вземам участие в научните издирвания. Аз трябваше да пиша доклади, да преглеждам записите, да създавам програми за изследванията, да съгласувам нашите акции с акциите на руските и американските колеги и да се опитвам да предвидя (което не винаги

успяха) къде ни чака следващата несполука. Поради това аз понякога дни наред не излизах от космическия кораб и трябваше да приемам различни намеци, например, че молците скоро щели да изядат скафандъра ми...

Може би тъкмо затова си спомням така живо за малкото си излети и, разбира се, преди всичко за срещата си със Суров.

Бе около пладне. Слънцето стоеше високо над северните планини, а майката Земя надничаше зад тях. Хендерсън, нашият геофизик, искаше да изпробва своите уреди на две мили източно от базата ни.

Вървахме пеша. Първо, не бе далеч, и, второ, трябваше да пазим горивото на гъсеничния трактор. Аз обичам разходките по Луната, но не заради пейзажа, тъй като с време свикваш дори и с най-величавото, а по-скоро поради чудесното усещане, че летиш при всяка крачка.

Бяхме изпитали нашите уреди и вече се връщяхме назад, когато внезапно забелязахме на около миля южно от нас една фигура. Аз взех далекогледа. Да познаеш някого, когато е в скафандър, е невъзможно, дори когато е твърде близко. Но ние притежавахме правилник за цветове и числа.

– Кой е? – попита Хендерсън.

– Син скафандър, номер три? Това е

Суров. Но не разбирам – той е сам!

Първият закон при нашата експедиция гласеше: „В никой случай не ходете единично! Никога не може да се предвиди какво ще се случи!“

– Да го повикаме! – предложи Хендерсън.
– Може би другарят му е претърпял злополука и се нуждае от помощ?

Аз поклатих глава. Суров не бързаше. Той просто се разхождаше и явно не мислеше да се връща към „Циолковски“. Не исках да си присвоявам правото да се меся, въпреки че това представляваше неоправдан риск за Суров.

В течение на следните два месеца моите хора няколко пъти виждаха Суров сам и при това далеч от нашата временна база. По-късно се разбра, че той предприел някакви изследвания, които били извън програмата...

Сигналът за тревога от „Циолковски“ вече за никого не бе изненада. По-рано имаше случаи, когато съседът се нуждаеше от помощ, понякога дори и от обединените усилия на трите екипажа. Но този беше първият път, когато един мъж не отговори на тревожното повикване. Проведохме бързи радиоразговори, изработихме план за търсенето и след няколко минути спасителните колони на трите космически кораба се отправиха в различни посоки.

Аз пак вървах с Хендерсън. Не говорехме много. Упътихме се натам, където за първи път бяхме видели Суров. Хендерсън пръв го забеляза и веднага даде по радиото знак за сбор. Уви, късно! Суров лежеше с лице надолу; защитният му костюм бе буквално спаднал. Той явно е бил коленичил, когато нещо е пробило скафандъра му. Смъртта му бе последвала мигновено.

Когато дойде Краснин, всички все още стояхме и мълчахме. Не вярвахме на очите си. Гледахме изумени това странно нещо, пред което Суров бе коленичил, над което се бе навел.

То бе около три педи високо и изглеждаше като балон от гъбеста, шуплеста кожа, гъсто покрит с някакви кактусовидни, растящи направо в скалата бодли! Да, врастнали в скалата! Значи това бе растение! А в непосредствена близост се намираще още едно, само че то изглежда бе загинало – бе станало черно и съсухрено.

Първото, което помислих, бе: „Значи има живот на Луната!“

– Бедният Владимир – каза Краснин. – Ние знаехме, че той е един гений, и все пак му се смеехме, когато разправяше за своите мечти. Помислете само – той е направил това голямо откритие при извънплановата си работа. Владимир някога победи Арктика със

своите хибриди от пшеница и това навремето бе само началото. Той донесе живота на Луната.

Всичко това ми се струваше някакво чудо.

Краснин се наведе над тялото на другаря си, дигна го леко, разгледа внимателно повредата – една малка дупка на мястото, дето шлемът се съединява с костюма – и поклати глава.

– Какво може да се е случило? Растението не е виновно за смъртта му. Или пък... точно то?

Зелената загадка като че ни се подиграваше. Хендерсън заговори бавно, сякаш мислеше на глас:

– Мене ми се струва, че знам. В университета се занимавах много с ботаника. Суров отглеждаше своите растения при лунни условия. Тук няма нито птици, нито насекоми, които да пренасят семенните зрънца. Мисля, че тук на Луната има само един начин, който употребяват и някои видове растения на Земята...

Аз изкрещях. Нещо ме удари по шлема и

отскочи. Ударът не успя да нанесе никаква повреда, но дойде така неочаквано, че аз се изплаших.

Пред краката ми лежеше семе, голямо колкото сливова костилка, с остър бодил на единия край. Недалеч от там намерихме друго семе. Сигурно то бе улучило Суров. Той, разбира се, бе знаел, че растенията са съвсем зрели и с такава сила изхвърлят семената си. Но любопитството на учения-изследовател го бе накарало да забрави опасността.

Аз видях по-късно как един кактус при слабото лунно привличане изхвърли своите семена четвърт миля надалеч. Суров стана жертва на своето собствено творение...

Днес кактусът „Суров“ е известен в целия свят. Бележките и дневниците на големия учен ни запознават с неговите експерименти. Днес всички обитатели на лунните станции познават потомците на онова кожесто растение, за което ние заплатихме такава скъпа цена. Те го употребяват за храна...

Неразчетеният надпис

Научно-фантастичен разказ

Димитър Пеев

Това се случи през лятото. От селсъвета в Ситово съобщиха, че на няколко километра от селото, по шосето за Пловдив, е катастрофирал военен камион и има двама убити.

Моторът ми, зареден както винаги, стоеше готов пред прокуратурата и само след час бях на местопроизшествието.

Колата беше паднала в пропастта, като се е обръщала няколко пъти. Била е натоварена със зеленчуци за едно лагеруващо в Родопите поделение. Камънаците бяха осяяни със смачкани домати, чушки и кромид, с изпочупени щайги. Сред тях намерих трупа на старшината, който пътувал в кабината. Изглежда е бил изхвърлен при падането или пък се бе опитал да скочи. Шофьорът бе останал докрай на поста си. Оста на волана се бе забила в гърдите му.

По случайно минаващ камион изпратих със секретаря двата трупа в Пловдив за аутопсиране. Следобед направих скица и множество фотографии на камиона и на местопроизшествието. Освободиха ми една стая в селсъвета, където проведох разпита

на единствения свидетел – Рангелчо, десетина годишно момченце, което наблюдавало отблизо катастрофата.

Още имах възможност да се завърна преди края на работното време в Пловдив. Ако бях заминал веднага, всичко, което искам да ви разкажа, нямаше да се случи с мен. Но аз останах.

Готвех се да тръгна, когато при мен в съвета дойде един млад човек и ме попита какво мисля за катастрофата. Цялото село коментираше случая, затова не ме учуди, че и участъковият лекар бе дошъл да се поинтересува. Обясних му, че преди аутопсията не мога да дам заключение, но съм убеден, че и шофьорът, а вероятно и спътникът му са били пияни. В кабината намерих една счупена бутилка от гроздова ракия. Беше умирисала всички предмети.

– А ето, че се лъжете! – отвърна ми лекарят.

В тона му имаше нотки на раздражение и упорство, които ми подействаха неприятно, но аз се въздържах и го попитах спокойно:

– А какво ви дава основание да се съмнявате?

– Аз съвсем не се съмнявам, а знам, че нито шофьорът, нито другарят му са били пияни – продължи лекарят със същия високомерен тон. – Само половин час след произшествието бях там и взех проби и от двамата. Алкохолното съдържание в кръвта им беше даже малко под нормата. Така че не ви остава нищо друго, освен да съчините някое по-приемливо обяснение.

Това беше вече твърде много. Този младок си бе позволил без ничие разрешение да пипа трупове, да изследва кръвта им, а като капак на всичко дойде обидният му и пренебрежителен тон.

Аз, за разлика от някои колеги, пък и в разрез с теорията, не обичам натрапените помощници. А в нашата практика се срещат невероятно количество самозвани шерлок холмовци. Дори е странно и обидно защо всички се считат именно родени следователи, а не, да кажем, самобитни хирурзи или инженери. Тези приятели имат винаги мнение и готов отговор по повод на всяко престъпление.

Запазвайки спокойния си тон, реших да му върна:

– Може би вие ще ми помогнете, може би вие вече сте открили тайната на това загадъчно убийство?

Лекарят, изглежда, не почувствува иронията или пък не ѝ обърна внимание, защото продължи със същия сериозен и малко надменен тон:

– Бих желал да ви помогна, но не мога. Пък и не е моя работа.

При това негово явно отстъпление аз минах в контраатака. До този момент разговорът все още ме забавляваше и аз не гледах сериозно на него.

– А ваша работа ли е да пипате без разрешение трупове?

– Че какво пък лошо има в това? – учуди се искрено лекарят. – Да не съм ги повредил нещо?

– Лошо или добро, но е забранено. Без разрешение на следствените органи никой не бива да се докосва до следите на престъплението – започнах да го поучавам аз.

– Кой ви знае вас, военните, какви ги измисляте. Миналия месец следователят сам ме помоли да изследвам кръвта за алкохол, а сега вие се сърдите.

В този момент се намеси председателят на селсъвета, който бе влязъл, докато разговаряхме. Той ми обясни, че само преди

двадесетина дни на същото място, при почти същите обстоятелства катастрофирала една кола на УАТ. Това, разбира се, ме силно заинтригува и аз ги помолих да ми разправят по-подробно за случая.

И при двете катастрофи камионите се движели на първа скорост, съвсем бавно. На това място наклонът е твърде голям и дори празна кола мъчно го изкачва. Шосето е съвсем право, широко осем метра. И в двата случая колите се движели свободно, без да задминават или срещат друго превозно средство. По това шосе впрочем минават много нарядко камиони.

От следите по праха личеше как колата, приближавайки мястото на катастрофата, без видима причина е достигнала десния край на шосето, от страната към пропастта. Около пет – шест метра колелата ѝ са се движели почти по ръба на шосето и след това се е преметнала в пропастта. Момченцето, което наблюдавало злополуката, вървяло срещу камиона. То усетило своевременно опасността и извикало от уплаха в желанието си да предупреди шофьора. Но, както то ми разправяше, и шофьорът и „другият чичко“ седели неподвижно в кабината, без да съзират опасността и сякаш не го видели, нито чули вика му.

Две еднакви катастрофи, толкова скоро една след друга, при неизяснени причини – това започваше да изглежда тайнствено, дори загадъчно. Реших на връщане да се отбия и да разгледам още веднъж мястото на злополуката.

Вече палех мотора, когато на мегдана при мен дотича дребно съсухрено старче, облечено в отдавна износен черен шаячен костюм. Виждам го бях в селсъвета. Той бе отишъл да извика Рангелчо за разпит. Мислех, че е писарят. А сега разбрах, че бил учител. Така и ми се представи: „Викентий Андреев, селски учител, кореспондент на вестник „Отечествен глас“ и любител – археолог“.

Той ме дръпна встрани и зашепна запъхтян.

– Добре, че ви сварих. Нима вече си заминавате? Така, без да сте разкрили истинската причина! Не очаквах това от вас. Докога ще търпите да се предизвикват катастрофи там?!

Подиграваше ли се този човек с мене или нещо бе намислил?

Бързах и затова му отвърнах примирено:

– Че какво повече мога да сторя? Ако наистина се окаже, че докторът е прав...

– Прав е, прав е, не са пили! Всичко е от „Еврейското дюкянче“. То трябва да се

изследва! По шосето нищо няма да намерите.

– Какво дюкянче?

– Ето, виждате ли, вие дори не сте чували за него, пък се стягате да си ходите. Тъкмо там, дето стават катастрофите, над шосето се намира „Еврейското дюкянче“. Аз още първия път го заподозрях, казах и на доктора, но той не ми повярва. Та аслъ де, как може интелигентен човек да допусне подобно нещо! Но сега, след като случаят се повтори, вече никак не се съмнявам.

– Не ви разбирам, другарю Андреев. Какво общо може да има това дюкянче с катастрофата. Моля, изяснете се.

– Така де, така. Нали и аз казах. Ама на – факт. А аз ще се изясня, ще се изясня...

Старият учител изглеждаше странно развълнуван. Говореше бързо, като не доизричаше фразите си докрай. И все току се оглеждаше, сякаш се боеше някой да не подслуша разговора ни.

– Големият хълм срещу мястото на катастрофата се нарича Щуда града. Старите ситовчани считат баира за урочасан, избягват го. Защо му викат така, никой не знае. Чувал съм туристи да разправят, че местността носела името си от кръстоносците. Със странните си зъбери наподобявала крепостните стени на

средновековния Щутгард. Но това не е истина, не може да е истина. Никакви кръстоносци не са минавали през тия места. Пък и дори някоя група случайно да е минала... Как така само от едно минаване ще се запази досега такова странно наименование. Положителен съм, че това са измислици на романтично настроени туристи.

Къде ме намери това приказливо старче! Как ще се отърва сега от него?

– Извинявайте, другарю Андреев, но бързам – прекъснах го аз. – До края на работния ден трябва да бъда в Пловдив.

– Вие извинявайте, че се отплеснах. Ама исках да ви обясня подробно. Та там, точно над лобното място, има една голяма скала, изсечена като навес. Щом се изкачите на шосето и ще я видите. На нея има издялан триметров надпис с непознати букви.

– Сега пък и надпис! Какви ги приказвате. Какъв надпис?

– Не-раз-че-тен! – изрече бавно, като натъртваше на всяка сричка Андреев. – Аз пръв го открих. То беше отдавна, още преди Девети септември. Фотографирах го, преснех го на попивателна хартия и го изпратих на археологическия музей в София. Но не ми отговориха. Тогава, през лятната ваканция на 1939 г. беше, изпратих копие и снимките в Москва, направо на Съветската академия на

науките. Но и тук не сполучих. Не мина седмица и ме повикаха в Пловдив, в полицията. Показаха ми пакета и дълго ме разпитваха кой съм, какъв съм. Заплашиха ме с уволнение и интерниране, ако не мирясам: „Ти, даскале, май за бой плачеш!“ – заканиха ми се изедниците.

Старият учител пак се отплесна. Аз наистина нямах много време на разположение. Небето се бе покрило с облаци. Можеше да завали. А ме чакаше път. Пък и исках да разгледам още веднъж мястото на произшествието.

– Това, което ми разказвате, другарю Андреев, е много интересно, но не виждам връзката...

– Връзката?... Охо, връзка има, трябва да има! Там, на мястото, сам ще видите. А сега чуйте по-нататък. Тази скала неизвестно защо селяните наричат „Еврейското дюкянче“. Макар че тя никога не е служила за дюкян и освен това в селото ни няма и никога не е имало евреи. Тук се крие нещо много интересно. Този надпис, другарю офицер, дето все под него стават катастрофите, крие някаква голяма тайна. Никой учен на света не може да го разчете. А кой го е издялал? Вие ще го видите какъв е. Кой си е дал толкова труд из тия диви места? И с каква цел? Не, вие непременно трябва да го

разгледате, непременно... Аз ще ви заведа. Да отидем. Щом бързате, още сега да отидем. Има време. По пътя ви е...

– Добре, да вървим тогава. Да не се бавим. Но все пак вие така и не ми казахте: какво общо според вас може да има между надписа и катастрофата, която разследвам?

Лицето на стареца в миг се оживи, очите му светнаха. Приблужи се до мен и шепнешком каза:

– Абе... исках там, сам да видите. Но щом настоявате, отсега ще ви обадя: надписът се е открил! Разбирате ли – откри се, преди няколко дни, след пороя.

– Как така?... В какъв смисъл? – запитах аз заинтригуван.

– Ей така. Под надписа се откри вход... Най-сетне, след толкова хиляди години...

– Какъв вход?

– Какво ще ви разправам. Сам трябва да видите...

* * *

Минаваше пет часа, когато пристигнахме отново на мястото на катастрофата. Оставих мотоциклета си край шосето и започнах да се изкачвам по стръмния скат. Водеше Андреев. Той крачеше изправен пред мен с изненадваща за възрастта му пъргавина... А аз често се навеждах, за да си помагам и с ръцете.

Още сутринта, когато наблюдавах това място, ми бе направило впечатление, че никакви дървета не растат по него, макар че боровете успяват да закрепят корените си в пукнатините и на най-недостъпните скали. Сега видях, че не само дървета, но дори и трева не расте по тази сякаш наистина прокълнатата, урочасана местност.

Свличащите се ситни плочки и напуканите стръмни скали правеха изкачването извънредно трудно. Запъхтян, спрях за момент да успокоя сърцето си. Загледах се в отсрещния хълм. Всички околни баири зеленееха, само Щуда града се извисяваше гол. Величествената каменна грамада светлееше на фона на покритото с тъмни облаци небе. Между огромните скали, приели от времето форми на средновековни кули с бойници, като замръзнали реки се спускаха широки сипеи.

– Още малко, другарю офицер, още малко... – подкани ме нетърпеливо старият учител.

Продължихме нагоре. Завалях на едри капки. Но преди да се намокрим, стигнахме скалата и се скрихме под навеса ѝ.

Дали природата или човешка ръка бе откъснала един блок, но в подножието на огромната канара се бе образувала широка козирка, под която заставахме изправени.

Горният край на скалата бе грижливо полиран и една лента, широка повече от трийсет сантиметра, се простираше водоравно в продължение на два и половина – три метра. По нея личеха добре очертани едри знаци на непозната писменост. Но колкото и да се взирах в тях, не можех да различа нито една от познатите ми букви на латиницата, на кирилицата или на гръцката азбука. Без да съм филолог, за мен беше ясно, че това не е и никакво турско-арабско писмо. Вместо характерните извити линии виждах прави черти, съчетани с чудновати и непознати комбинации.

– Обърнете внимание – наруши мълчанието ни Андреев, – вдясно лентата е по-широка и буквите са по-едри, по-грижливо изписани.

– Вярно. Какво може да означава това?

– Според мен – само едно: че надписът трябва да се чете от дясно на ляво. Към края каменоделецът се е изморил, станал е небрежен. Пък и не е била лесна работа да се изсекат толкова букви по твърдата скала.

– А това ли е входът на пещерата? – запитах аз.

В подножието на скалата се чернееше продълговат отвор. Никак не ми се искаше да се промъквам през него, но нали затова бях дошъл – да разгледам „открилата се“

пещера. Пък и дъждът се бе засилил. Навеите на вятъра мокреха краката ни. Налагаше се да изчакаме, докато престане.

– Да, през този отвор се промъкнах. Порано го нямаше, но след като разшириха миналата година шосето, свлякоха се много скали. А и последният порой е довършил работата. Нали виждате, навсякъде сипеи. Открих пещерата едва миналата седмица. Само веднъж съм влизал, след първата катастрофа. Оттогава не съм идвал тук. Не гледайте, че отворът е тесен. Ще пропъзлите и вие. После се разширява. Човек може да ходи свободно изправен. Вие ли пръв ще влезете или аз да вода ?

Нужно ли беше наистина да пълзя из камънаците, да се калям. Не беше ли поумно все пак да изчакам дъжда под навеса.

– Дали да влизаме, а? – отвърнах му уклончиво. – Нали вие вече сте разгледали пещерата. Има ли там нещо особено?

– Аз влизах, ама... – Андреев се позапъна, – само донякъде. Да си призная, хвана ме страх и избягах. Пък и нямах фенер. С кибрит си светех.

– Аз имам електрическо фенерче, но...

– Сега и аз взех – прекъсна ме учителят. – Но добре е, че и вие носите. Хайде да влезем вече.

– Чакайте! – хванах го аз за лакътя. – Все пак не виждам, защо трябва да се пъхаме в тази дупка.

Андреев се обърна, изгледа ме изпитателно и каза:

– Абе, другарю офицер, да не би и вас да ви е страх? Ако е така – кажете си. Помолих доктора, ама и той ми отказа. Уж бил зает. А според мен – просто го е страх.

– Нали вътре няма прилепи – опитах се да се пошегувам. – От какво може да ме е страх. Пък и на вижте какъв голям пистолет нося.

Аз потупах кобура на пистолета си. Разбира се, само на шега. Какво ли можеше да ни заплашва вътре, в пещерата. Впрочем... кой знае. Тайнственото държание на стария учител, мрачната обстановка наоколо сякаш започваха и на мен да влияят подтискащо.

– Прилепи няма – отвърна ми съвсем сериозно Андреев. – Има кости, човешки кости. Но аз кости съм виждал. Стар съм, много умрели съм виждал. Не от тях избягах, не те ме уплашиха.

– Какво тогава?

– Вътре някой пееше – отвърна ми шепнешком Андреев.

– Как така пееше. Кой ще пее? Счуло ви се е.

– Хич не ми се е счуло. Сега ви казах всичко. Ако искате, да влезем, пък ако ви е страх – да си вървим.

Вече нямаше път за отстъпление. Ако не за друго, трябваше да му докажа, че в пещерата никой не е могъл да пее. Иначе щеше да разправя на цялото село, че и аз съм се уплашил. Пък и дъждът бе станал пороен. Докато престане, щяхме да разгледаме какво се крие зад този тайнствен надпис.

– Хайде добре, то се видяло. Щом като сме дошли дотук... Да влезем. Водете.

Андреев сякаш само това бе чакал. Без да каже нищо повече, легна на камънаците и ловко, като се извиваше като змия, пропълзя през отвора. Последвах го. Макар и не тъй бързо, успях да се промъкна през скалата. Добре че беше гладка, та не закачи никъде дрехите ми.

След няколко метра отворът се разшири. Надигнах се. Беше съвсем тъмно.

– Полека да не се ударите – предупреди ме учителят. – Ей сега ще ви светна.

Яркият лъч на фенерчето му в първия миг ме заслепи. Вече можех да се изправя. Андреев стоеше до мене. Подаде ми ръка. И аз запалих моето фенерче.

Намирахме се в началото на тунел с правилен овален профил и равен под. Там,

където свършваше грамадата камъни, която бе затрупала входа, се белееха кости. Два човешки скелета.

– Не им обръщайте внимание. По-нататък има още – каза Андреев. – Сякаш някой ги е сложил нарочно, за да плашат неканените посетители на пещерата.

– Или пък са останки на хора, които са се опитали да излязат, след като входът е бил затрупан. Трябва да са много стари. И никакви следи от дрехи по тях няма. Но...

– Оставете ги. Да вървим.

Тръгнах подир него. Таванът бе достатъчно висок и ние крачехме свободно изправени. Скоро тунелът стана по-стръмен. Водеше надолу и леко завиваше вдясно. И двамата мълчахме.

Пред нас се мярна втора купчина кости.

Бяхме двама, фенерчетата осветяваха ярко пещерата и въпреки това изпитвах някакво неприятно чувство. Професията често ми предлагаше неприятни зрелища. Бях свикнал да виждам убити, ранени. И все пак тези кости ме смуцаваха, сякаш напомняха за нещо тайнствено, зловещо.

– Ето, оттук започва стълбището – наруши мълчанието Андреев.

И двамата насочихме надолу фенерчетата си. Тунелът свършваше с тясна площадка. Редица стъпала водеха стръмно надолу. Те

бяха грижливо издялани – съвсем гладки. Личеше, че по тях са ходили много векове.

– А какво има по-нататък? – запитах аз.

– Не знам. До тук стигнах. Не посмях да се спусна. Уплаших се от гласа... Ето, ето... Чуйте!

Андреев инстинктивно се приближи до мен. И аз почувствах, че ме побиват тръпки. Неиде отдалеч, отдясно на пещерата, едва доловима се разнасяше мелодия.

– Чухте ли? – глухо прошепна учителят.

– Това не е ехо. Това не може да бъде ехото на нашите гласове!

– Какво ти ехо! Някой пее... Ето пак!... Тихо!...

Да, сега съвсем ясно се чуваше странна мелодия. Откъм черната пропаст долиташе звучен напев. Не можех да различа човешки глас ли е или пък флейта.

Започнах бавно да се спускам по стълбата, като внимателно осветявах напред и встрани. Андреев тръгна след мене.

– Другарю офицер, ако искате да се върнем, а?

– Вървете, вървете – подканих го нетърпеливо. Бях решил да разбера кой издава тия звуци, пък ако ще би... – Накъде ли води стълбата?

– Към шосето. Точно към мястото на катастрофата.

– Към шосето!... Сигурен ли сте?

Андреев замълча за миг. По стъпките разбрах, че върви точно зад мен, с едно стъпало разстояние.

– Така мисля. Ако не се лъжа...

Стигнахме края на стълбата. Каменният под бе равен, сякаш бе нарочно изгладен. Осветих помещението, в което бяхме попаднали – нагоре и встрани, додето стигаше лъчът. И Андреев зашари със своето фенерче. Пещерата бе висока, просторна. Отсрещните ѝ стени едва се различаваха.

А мелодията бе станала още по-ясна, по-силна. Сега вече звуците не напомняха човешки глас. Сякаш някой свиреше на флейта при едва доловим акомпанимент на струнен инструмент.

– Другарю офицер – гласът на Андреев потреперваше.

– Спокойно, спокойно, другарю Андреев.

– Да се върнем, а... Не ми се харесва тук! Кой може да свири под земята?

Бях вперил поглед напред. В мрака едва се очертаваше някаква светла фигура.

– Там!... Не виждате ли?

– Това ли? – сподавено извика Андреев. – Човек!

Разкопчах за всеки случай кобура на пистолета си и тръгнах бавно към фигурата, като светех ту към нея, ту наоколо.

Да, това беше човек.

– Не мърда – чух край себе си гласа на учителя.

Беше статуя на човек.

– Къде отивате – Андреев ме стисна за лакътя. – Внимавайте! Някой се крие в пещерата.

– Но това е статуя. Каменна, мраморна статуя.

– А кой свири така?

Мелодията зазвуча още по-силно, странно омайваща и сякаш изпълни пещерата.

Бързо огледах помещението. Андреев ме следваше като сянка.

Не, хора тук нямаше. Край стената на пещерата беше изсечена висока около два метра статуя на красив мъж в древно облекло. Лявата му ръка държеше каменна лира, а дясната лежеше върху струните. Пред статуята имаше широк жертвеник, наполовина пълен с пепел.

И нищо друго.

Загледахме се и двамата в чудната бяла фигура. В осанката на статуята, особено в израза на лицето ѝ имаше нещо вдъхновено, бих казал, божествено.

Омайващите звуци се лееха, лееха... и ние, упоени от мелодията, ги слушахме захласнати.

– Това е древна скулптура – прекъсна очарованието старият учител. – Вижте наметалото му. Сигурно е гръцка. Или, може би... Той държи лира. Свири на лира...

– Да, но каменната лира не може да издава звуци. Тук се крие нещо. Кой ли свири? Според вас каква е тази статуя.

– Пещерата някога е служела за езически храм... – добави замислено Андреев – преди хиляди години.

– А статуята?

– Статуята?... Статуя, която държи лира... и свири... Та това е... – старият учител извика възбудено – това е... Орфей!

– Орфей?!

Андреев се бе развълнувал. Хванал ме бе за куртката и ме дърпаше. Говореше високо, припряно:

– Разбира се, че е Орфей. Как не се сетих веднага! Другарю офицер, ние се намираме, ние открихме древно тракийско капище, посветено на култа на Орфей. Та нали той е слязъл в подземното царство, нали той е свирел на лира и флейта... Погледнете! Погледнете!

– Какво?...

Андреев сочеше стената на пещерата, зад статуята.

– Скалата! Ей там. Скалата плаче. Когато зазвучели струните на лирата му, носени от вълните на Хебър, плачели дървета и цветя, зверове и птици и даже немите скали, а реките ставали многоводни от сълзите, проливани по загиналия Орфей.

Думите на стария учител ме поразиха... „звучали струните на лирата му, носена от вълните на Хебър... и реките ставали многоводни...“ Странна мисъл мина през ума ми.

– Така гласи легендата... Хебър – това е Марица, така са я наричали траките. Нали и нашата река се влива в Марица, нали и тя е част от нея.

Да, да-а... Легендата... Какво крие тази легенда... Догадката ми сякаш се потвърждаваше. Измъкнах пистолета си.

– Какво има? – викна уплашено Андреев. – Какво видяхте?

– Нищо, нищо опасно. Искам само да проверя...

Ударих няколко пъти по мраморната поставка на статуята. Тя прокълня.

– Куха е – казах аз, доволен от хрумването си. – Вътре има нещо, което свири. Ето, през този отвор се чува най-ясно.

– Май, че сте прав. Но какво може да означава това?

– Нали вие сам казахте: струните на лирата звучат, носени от вълните на Хебър... и тогава скалите плачат... Това е някакъв фокус на древните жреци. Накарали са водата да движи струните на инструмента, който издава тези звуци.

– Да, така ще да е.

– Само че...

Мелодията зазвуча още по-силно и сега тя ми се стори заплашителна. А по скалата течеше тънко ручейче.

– Водата! За да свирят лирата и флейтата, трябва да тече вода. Значи... навън сега вали пороен дъжд. Дъждът!... Тези скелети!... Сипеят!... Какво стоим тук! Да бягаме!

– Защо? От какво се така изплашихте? – Андреев все още не разбираше.

– Я чуйте как звучи музиката. Все се усилва... Дъждът може да предизвика свличане на сипея. Ще затрупа входа на пещерата... и тогава... Това вече се е случвало... Скелетите!... Бързо! Навън!

Грабнах за ръката учителя и го задърпах към изхода на пещерата. Не биваше да губим нито минута. Иначе някой някога щеше да намери и нашите скелети.

* * *

Навън бушуваше буря. Едва се прибрахме в селото. Преспях при учителя. Валя цяла нощ.

А на сутринта, когато се отбих край „Еврейското дюкянче“, големият сипей се беше свлякъл, бе затрупал входа и дори края на надписа.

Съществуваше ли някаква връзка между тракийското капище и катастрофата? Не, това е невъзможно. И все пак – нито старшината, нито шофьорът бяха пили. Аз проверих. Дори шишето не е било тяхно. Дал им го един офицер да го занесат на негов приятел в поделението.

Тогава? Как да се обяснят двете катастрофи?

Може би проста случайност, а може и лъчите на слънцето да са заслепили хората. Дефилето е тъмно, тясно, а на това място слънцето светва изведнъж право в очите...

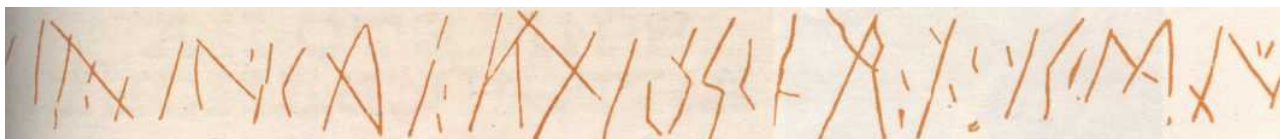
А надписът? Какво крие той? Кой го е изсякъл на това диво, непристъпно място?

Тези въпроси оставям на археолозите.

А ако и вие сте се заинтересували и си направите труда да посетите Родопите, лесно ще намерите чудния хълм Щуда града. Помолете някое ситовчанче да ви заведе до „Еврейското дюкянче“. То ще ви покаже и неразчетения надпис. Намира се на три километра от селото, по пътя за Пловдив.

И тогава може би и пред вас ще се открие тайнствената пещера.

⏪

Надписът, за който се говори в този разказ, действително съществува. Той се намира на около 2,5 км северно от село Ситово, Пловдивско (Родопите). В горното поле на тази страница даваме рисунка на открития през 1928 г. надпис. Той още не е разчетен. Съвременната наука още не е установила дали това е непознатата тракийска писменост или някакво рунно писмо от друг вид.

Дъжд

Научно-фантастичен разказ

Рей Бредбъри

Дъждът продължаваше – жесток непрестанен дъжд, досаден, изтощителен дъжд; пороен дъжд, който заслепяваше очите, жвакаше в ботушите; дъжд, в който потъваха всички други дъждове и спомени за дъждове. Тонове, лавини от дъжд брулеха храсталаците, кастреха дърветата, дълбаеха почвата и отвличаха храстите. От дъжда ръцете на хората се бяха набръчкали като маймунски лапи; той падаше на твърди стъклени капки; и се лееше, лееше, лееше...

– Колко има още, лейтенант?

– Не знам. Милиа. Десет мили, хиляда.

– Не знаете ли точно?

– Че отгде мога да знам?

– Не ми харесва тоя дъжд. Ако поне знаехме колко остава до Слънчевия Купол, би ни било по-леко.

– Още час, най-много – два.

– Наистина ли мислите така, лейтенант?

– Разбира се.

– Или лъжете, за да ни ободрите?

– Лъжа, за да ви ободря. Стига сме приказвали за това!

Двамата седяха един до друг. Зад тях – още двама, мокри, уморени, разкиснати, като кишавата глина под краката им.

Лейтенантът вдигна глава. Лицето му, някога мургаво, сега бе избеляло от дъжда; и очите му се бяха обезцветили, бяха станали бели, също като зъбите и косата. Целият беше бял, дори униформата му бе избеляла, като се изключат зелените налепи от плесен.

Лейтенантът чувствуваше как водата се стича по бузите му.

– На Венера винаги вали дъжд – каза един от втората двойка. – Винаги. Десет години съм живял тук и поройният дъжд не е спирал нито за минута, нито за секунда.

– Все едно да живееш под вода – лейтенантът стана, пооправи пушката си. – Да вървим.

– Още час или почти толкова и ще бъдем в Слънчевия Купол.

– Залъгвате ме, лейтенант.

– Не, самозалъгам се, има случаи, когато трябва да се лъже. И моите сили са на изчерпване.

Вървяха по пътеката през храсталаците и току поглеждаха компасите си. Наоколо

нямаше никакви ориентири, само компасът знаеше посоката. Сиво небе и дъжд, храсталаци и пътека и някъде далеч зад тях – ракетата, с която бяха летели и заедно с която бяха паднали. Ракетата, в която лежаха двама техни другари – мъртви, обливани от дъжда.

Вървяха един след друг, без да разговарят. Появи се река – широка, плоска, мътна. Тя се вливаше във Великото море. Дъждовните капки дълбаеха по повърхността ѝ милиарди кратери.

– Хайде, Симънс.

Лейтенантът кимна и Симънс свали от гърба си малък вързоп. Химическата реакция превърна вързоп в лодка. Насякоха дебели клони и бързо направиха весла, после заплуваха през потока, като гребяха припряно под дъжда.

Лейтенантът усещаше студените струйки по лицето си, шията, по ръцете. Студът проникваше в дробовете. Дъждът шибаше ушите и очите, прасците на краката.

– Не съм спал тази нощ – каза той.

– Че кой е спал? Кой? Кога? Колко нощи не сме спали? Трийсет нощи – всъщност трийсет дни! Кой може да спи, когато дъждът плющи, барабани по главата... Бих дал всичко за една шапка. Каквато и да е, само да престане това чукане по главата. Боли ме

главата. Цялата ми кожа на главата е възпалена, така смъди.

– Кой дявол ме докара в тоя Китай – рече друг.

– За първи път чувам да наричат Венера Китай.

– Разбира се. Спомнете си за древното изтезание. Приковават те към стената. Всеки половин час върху темето ти пада капка вода. Побъркваш се само от чакането. И тук е същото, но мащабът е по-голям. Не можем да спим, не можем да дишаме както трябва, на границата сме да полудеем от това, че непрекъснато ходим мокри. Ако бяхме подготвени за аварията, бихме се запасили с непромокаеми дрехи и шлемове. Най-ужасното е, че по главата все чука, чука И какъв е тежък. Също като сачми. Няма да издържа дълго.

– Ех, да бяхме сега в Слънчевия Купол. Който го е измислил, разбирал си е от работата.

Плаваха по реката и мислеха за Слънчевия Купол, който ги очакваше някъде в гъсталациите, сияейки ослепително под дъжда. Жълта постройка, кръгла; светеща, ярка като слънце. Петнадесет фута висока, сто фута в диаметър; топло, тихо, топла храна, никакъв дъжд. А в центъра на Слънчевия Купол, то се знае – слънце. Малко кълбо от жълти пламъци под самия свод,

което се виждаше отвсякъде и когато седиш с книга или цигара в ръка, или с чаша горещ шоколад, в който плава сметана. То ги чака, златното слънце, на вид също като земното; ласкаво, неугасващо; и докато си почиваш в Слънчевия Купол, можеш да забравиш за безкрайния дъжд на Венера.

Лейтенантът се обърна и погледна другарите си, които гребяха със стиснати зъби. Бяха бели като гъби – както и самият той. Венера обезцветява всичко за няколко месеца. Даже гората приличаше на огромен декор от кошмар. Че как ще бъде зелена без слънце, във вечния сумрак, под непрестанния дъжд? Бели-бели хрусталаци; бледи като разтопено сирене листа; стъбла като дънери на гигантски мухоморки; почва като разкиснат кашкавал... Впрочем, не е лесно да видиш почвата, когато под краката ти има потоци, ручеи, локви, а отпред блата, езера, реки и най-после море.

– Готово!

Скочиха на кишавия бряг, като шляпаха в локвите. Изпуснаха газа от лодката и я съгнаха. После, както стояха под дъжда, опитаха да запалят цигара. Почти пет минути, ако не и повече, треперейки, се мъчиха със запалката, после, криейки цигарите в дланта си, смукнаха няколко пъти. В следващия миг тютюнът се намокри и

тежките капки избиха цигарите от стиснатите устни.

Продължиха да вървят.

– Стойте – рече лейтенантът. – Стори ми се, че видях нещо.

– Слънчевия Купол?

– Не съм сигурен. Дъждът ми попречи да разгледам.

Симънс хукна напред:

– Слънчевият Купол!

– Назад, Симънс!

– Слънчевият Купол!

Той изчезна зад дъждовните струи. Останалите се спуснаха подире му.

Настигнаха го на поляната и замръзнаха на местата си щом видяха находката му.

– Ракетата...

Значи бяха обикаляли около нея и се бяха озовали на същото място, от където бяха тръгнали на дългия си път... Сред останките ѝ лежаха двамата загинали, от устата им бе поникнала зеленикава плесен. По очите на космонавтите плесента бе разцъфнала, но цветовете бяха окапали от дъжда и плесента бе увехнала.

– Как стана това?

– Изглежда, наблизно е минала електрическа буря. Тя е повредила компасите ни.

– Сигурно.

– А сега какво ще правим?

– Ще тръгнем отново.

– Дявол да го вземе, тъпкали сме на едно място!

– И така да е. Ела на себе си, Симънс.

– Ела на себе си, ела на себе си! Този дъжд ще ме подлуди!

– Продуктите ще ни стигнат за около два дни, ако бъдем пестеливи.

Дъждът танцуваше по кожата им, по мокрите дрехи; струи се стичаха от върха на носа, от ушите, от пръстите, от колената.

Изведнаж в далечината се зачу страшен рев.

От дъждовната пелена изскочи чудовище.

Чудовището се опираше на хиляда светлосини електрически крака. То се приближаваше бързо и неудържимо. Всяка негова крачка беше като тежък, неочакван удар. Там където стъпваха светлосините му крака, дърветата падаха и изгаряха. Могъщи струи озон изпълниха влажния въздух, от всички страни се извиваше дим, разнасян от дъжда. Чудовището беше дълго почти половин миля, високо – цяла миля, то опипваше земята също като сляп великан. Понякога за миг краката му изчезваха. После от търбуха му изскачаха камшици, които безжалостно шибяха храсталаците.

– Електрическа буря – каза един от четиримата. – Тя е повредила компасите ни. Сега се насочва към нас.

– Легни! – заповяда лейтенантът.

– Бягайте! – закрещя Симънс.

– Не вършете глупости. Легнете. Тя удря най-високите точки. Можем още да се спасим. Легнете по-далеч от ракетата. Може и да ни отmine, виж че изхвърлила целия си заряд по нея. По-живо!

Пльоснаха се на земята.

– Иде ли? – почти веднага се чу въпрос.

– Иде.

– Приближи ли се?

– Има още двеста ярда.

– А сега?

– Ето я!

Чудовището увисна над тях. То изпусна десет светлосини стрели-светкавици и те се забиха в ракетата. Тя трепна като гонг от удар и металът глухо изкънтя. Чудовището пусна още петнадесет стрели. Те играеха някакъв странен танц, като галеха дърветата и мократа земя.

– А-а! – един от космонавтите скочи на крака.

– Легни, идиот! – кресна лейтенантът.

– А-а!

Още десетина светкавици полетяха към ракетата. Лейтенантът извърна глава и видя ослепителните светлосини светкавици. Той видя как се разцепват дърветата. Видя как чудовищният тъмен облак, също като черен

диск, зави над тях и метна надолу стотина електрически стрели.

Онзи, който бе скочил, сега тичаше също като сред огромна зала с колони. Тичаше насам, натам, щураше се между колоните, но изведнъж рухна и се чу такъв звук, сякаш муха кацна върху нажежена жица. Тримата усетиха миризма на човек, превърнал се в пепел.

Лейтенантът скри лицето си.

– Не вдигайте глави! – заповяда той.

Страхуваше се, че и той самият ей-сега ще скочи и ще побегне.

След като озари гората с още десетина светкавици, бурята се отдалечи. Около тях остана само непрестанният дъжд. Той скоро разнесе миризмата на изгоряло и тримата другари седнаха, изчакайки да се успокои лудо биещото сърце.

– Защо ли скочи...

Изрекоха това почти едновременно.

Бурята, крачейки на светлосините си кокили, изчезна в далечината.

Пресякоха река, ручей, поток и още дузина реки, ручей и потоци. Реки, нови реки, се раждаха пред очите им, а старите променяха коритата си; реки с цвета на живак, реки с цвета на сребро и мляко.

Стигнаха морето.

Великото море... На Венера имаше само един континент. Той беше три хиляди мили

дълъг и хиляда широк, обкръжен от всички страни от Великото море, заемащо цялата останала част от дъждовната планета. Великото море лениво лижеше бледия бряг.

– Натам трябва да вървим – лейтенантът кимна на юг. – Сигурен съм, че в тази посока има два Слънчеви Купола.

– Щом започнах веднъж, защо поне не построиха още стотина?

– На острова има всичко сто и двацет, нали?

– В края на миналия месец бяха сто и двацет и шест. Преди година предложиха да се построят още двацет-трицет, но сами знаете колко мъчно отпускат средства. Какво от това, че няколко души ще се побъркат от дъжда.

Закрачиха на юг.

Лейтенантът, Симънс и третият космонавт, Пикар, крачеха по дъжда, който валеше ту рядък, ту гъст, ту рядък, ту гъст; под проливния дъжд, който плющеше и се лееше и барабанеше непрекъснато по сушата, морето и по вървящите хора.

Симънс пръв го забеляза.

– Ето го.

– Какво има там?

– Слънчевият Купол.

Лейтенантът мигна, изтърсвайки от клепачите влагата и сложи ръката си над очите, да ги защити от шибачите капки.

Малко по-встрани, до самото море, на края на гората нещо се жълтееше. Да, това бе Слънчевият Купол!

Хората се усмигнаха.

– Май че бяхте прав, лейтенант.

– Провървя ни!

– Щом го зърнеш и силите ти се увеличават. Напред. Кой ще стигне пръв?! – Симънс заситни през локвите. Останалите машинално последваха примера му. Умориха се, задъхаха се, но не намалиха скоростта.

– Как ще се напия с кафе – искумтя, усмихвайки се Симънс. – А кифлите със стафиди – пръстите си да оближеш! После ще легна и нека слънцето си пече... Трябва да се даде орден на този, който е изобретил Слънчевия Купол!

Затичаха по-бързо, жълтите отблясъци станаха по-ярки.

– Колко ли хора са полудели тук, преди да се появят тия убежища. – Симънс издишваше отсечено сричките. – Дъжд, дъжд! Преди няколко години срещнах приятел. Мой другар. В гората. Обикаля в кръг. Под дъжда. И все повтаря: „Не знам как да изляза от този дъжд! Не знам как да изляза от този дъжд. Не знам...“ И тъй безкрай. Побъркал се бе, горкият.

– Пести си силите!

Продължиха да тичат. Смееха се, докато тичаха, смееха се и когато стигнаха до вратата на Слънчевия Купол.

Симънс с рязко движение отвори вратата,

– Хей! – викна той. – Къде са кифлите и кафето, дайте ги насам!

Никой не отвърна.

Влязоха вътре.

В Слънчевия Купол беше пусто и тъмно. Нито жълто изкуствено слънце, нито наредена маса. Студено като в гробница, а през хилядите дупки на свода проникваше дъждът. Струи падаха по килимите и меките кресла, разбиваха се в стъклениите маси. Исполински мъх покриваше стените, библиотеката, диваните. Падащите отгоре едри капки шибаха лицата на хората.

Пикар започна тихичко да се смее.

– Пикар, престани!

– Господи, погледнете само: ни слънце, ни храна – нищо. Венеските – това е тяхна работа! Разбира се!

Симънс кимна, от челото му се отрониха капки. От сребрилата коса и белезникавите вежди се стичаше вода.

– От време на време венеските излизат от морето и нападат Слънчевите Куполи. Те знаят, че ако унищожат куполите, ние сме загинали.

– Но охраната не е ли въоръжена?

– Разбира се – Симънс стъпи на сравнително по-сухо място. – Но от последното нападение изминаха пет години. Бдителността отслабна и охраната е била изненадана.

– Че къде са телата им?

– Венеските са ги отнесли в морето. Казват, че си имали свой начин за давене на пленниците. Бавен начин, цялата процедура трае около осем часа. Просто очарователно.

– Бас държа, че не е останало нито трохичка храна – усмихна се Пикар.

Лейтенантът го погледна с неодобрение, сетне направи многозначителен жест на Симънс. Симънс кимна и отиде в кухнята. Мокър набъбнал хляб се търкаляше в безпорядък по пода. Месото бе покрито с нежнозелена плесен. От множеството дупки на тавана се стичаше вода.

– Възхитително – лейтенантът погледна дупките. – Боя се, че няма да успеем да запушим това сито и да вкараме всичко в ред.

– Без продукти? – Симънс прихна да се смее. – При това и слънчевите генератори са разбити. Най-добре ще е да отидем до следващия Слънчев купол. Колко има дотам?

– Не е далеч. Помня, че точно тук поставиха два Купола много близо един до друг. Но да почакаме тук, може да дойде спасителен отряд...

– Сигурно вече са идвали и са си отишли. След шест месеца ще изпратят ремонтна бригада – когато конгресът отпусне средства. Не, по-добре да не чакаме.

– Добре. Да изядем каквото е останало от дажбата и да вървим.

– Поне дъждът да беше престанал, да не удря така по главата – заговори Пикар. – За няколко минути поне. Просто да си припомня какво е това спокойствие – той стисна с две ръце главата си. – Проклет дъжд, не можеш дъх да си поемеш. Слушаш и гледаш само дъжд, дъжд, дъжд!

– Към четири часа ще бъдем в следващия Слънчев Купол.

– Слънчев Купол? Такъв като този?! А ако те са нападнали всичките? Тогава? Ако на всички куполи са надупчили сводовете?!

– Може да ни се усмихне щастието.

– Омръзна ми да се надявам на щастието. Само едно искам – покрив над главата и поне мъничко спокойствие.

– Дотам има осем часа бърз ход.

– Не се безпокойте, няма да изостана – Пикар се изсмя, като отвърна поглед.

– Хайде да вървим – рече Симънс, като го гледаше втренчено.

Отново тръгнаха покрай брега на юг. След пет часа ходене трябваше да завият, тъй като пътя им преграждаше река, толкова широка и буйна, че с лодка не можеха да я

преминат. Извървяха десет километра нагоре по реката и видяха, че тя блика от земята като кръв от смъртоносна рана. Заобиколиха извора и под непрестанния дъжд отново заслизаха към морето.

– Трябва да поспя – рече Пикар, свличайки се на земята. – Четири седмици не съм спал. Нито за минута не съм заспивал... Да поспя, тук...

Небето бе потъмняло. Настъпваше нощта, а на Венера нощем цареше такъв мрак, че бе опасно да се движи човек. Симънс и лейтенантът също едва се държаха на крака.

Лейтенантът каза:

– Добре, да опитаме. Може би този път ще заспим.

Легнаха, сложиха ръце под главите, за да не бие дъждът по устата и затворените им очи. Лейтенантът не можа да заспи. Тресеше го.

По него нещо пълзеше. Нещо сякаш го покриваше с жива, пъплица пелена. Капките, падайки, се съединяваха с другите капки и образуваха струи, които се просмукваха през дрехите и гъделичкаха кожата. Едновременно с това по плата пускаха корени малки растения. А дъждът все барабанеше по главата. В призрачната светлина – растенията фосфоресцираха в тъмнината – той виждаше фигурите на другарите си: сякаш повалени стъбла,

покрити с кадифен килим от трева и цветя. Дъждът шибаше шията му. Той се обърна в калта и легна по корем, върху лепкавите растения; сега дъждът шибаше гърба и краката му.

Скочи и трескаво заизтърсва водата от себе си. Хиляди ръце го докосваха, но той не можеше повече да понася да го докосват. Потрепна и се опря до нещо. Симънс стоеше до него под дъжда, треперейки, като кихаше и кашляше. В същия миг скочи и Пикар, викна и се замята около тях.

– Чакайте, Пикар!

– Стига! Стига! – викаше Пикар. После хвана пушката и изстреля в нощното небе шест куршума.

Всеки изстрел осветяваше пълчища дъждовни капки, които за миг застиваха във въздуха, сякаш зашеметени от изстрелите – петнадесет милиарда капки, петнадесет милиарда сълзи, петнадесет милиарда мъниста или, скъпоценни камъни на фона на бялото кадифе на витрината. Светлината угасна и капките западаха върху хората, жилеха ги също като рой насекоми, възплъщение на студа и страданията.

– Стига! Стига!

– Пикар!

Но Пикар изведнъж като че ли се вдърви. Той не се мятеше вече, стоеше неподвижно. Лейтенантът освети с фенерчето мокрото му

лице. Пикар, разтворил широко уста и очи, гледаше нагоре, дъждовните капки се разбиваха в езика и очните му ябълки, кълколеха като пяна в ноздрите му.

– Пикар!

Той не отговаряше, не помръдваше. Влажните мехурчета се пукаха в бялата му коса, по шията и китките на ръцете се търкаляха прозрачни диаманти.

– Пикар! Ние тръгваме. Да вървим.

Едри капки падаха от ушите му.

– Чуваш ли, Пикар!

Той сякаш се бе вкаменил.

– Остави го – рече Симънс.

– Без него не можем да тръгнем.

– А какво да правим, да го носим ли? – Симънс се изплю. – Късно, той вече не е човек... Знаете ли какво ще стане по-нататък? Така ще си стои, докато се задави.

– Какво?

– Нима не сте чували за това? Време е вече да знаете. Ще стои така с вирната глава, за да се излива дъждът в устата и носа му: Ще диша вода.

– Не може да бъде!

– Същото се случи и с генерал Мент. Когато го намериха, седеше на скалата с отметната назад глава и дишаше дъжд. Дробовете му бяха пълни с вода.

Лейтенантът отново освети немигащите очи. Ноздрите на Пикар тихо сумтяха.

– Пикар! – лейтенантът го плесна по обезумялото лице.

– Нищо не чувствава – продължи Симънс. – Няколко дни под такъв дъжд и всеки ще престане да усеща собствените си ръце и крака.

Лейтенантът с ужас погледна ръката си. Тя бе изтръпнала.

– Но не можем да оставим Пикар.

– Само това можем да направим – Симънс стреля.

Пикар падна в локвата.

– Спокойно, лейтенант – рече Симънс. – В пистолета ми ще се намери и за вас куршум. Спокойно. Разсъдете логично: той би стоял все едно така, докато не се задуши. Аз съкратих мъките му.

Лейтенантът плъзна поглед по проснатото тяло.

– Вие го убихте.

– Да. Иначе той би ни погубил. Нали видяхте лицето му. Побъркал се е.

Лейтенантът помълча, после кимна.

– Да, вярно.

И тръгнаха под проливния дъжд.

Беше тъмно, лъчът на фенерчето проникваше в стената от дъжд само на няколко фута. След половин час силите ги напуснаха. Трябваше да поседнат и да чакат, да чакат утрото, борейки се с мъчителния

глад. Разсъмна се: сив ден, безкраен дъжд... продължиха пътя си.

– Пресмятанята ни не излязоха верни.

– Не. След час ще бъдем там.

– Говорете по-високо, не ви чувам – Симънс спря и се усмихна. – Ушите – той ги докосна с ръце. – Излязоха от строя. От този безкраен дъжд целият съм се вдървил.

– Нищо ли не чувате? – запита лейтенантът.

– Какво? – Симънс го гледаше озадачен.

– Нищо. Да вървим.

– Аз по-добре да почакам тук. А вие вървете.

– В никакъв случай.

– Не чувам какво говорите. Вървете. Уморих се. Според мен Слънчевият Купол не е в тази посока. А дори и да е там, сигурно целият му свод е надупчен, като на онзи. По-добре да поседя.

– Станете веднага!

– Довиждане, лейтенант.

– Не бива да се предавате, остана съвсем малко.

– Виждате ли пистолета. Той ми казва, че ще остана. Всичко ми опротивя. Не съм се побъркал, но скоро и това ще стане. А аз не искам. Щом се отдалечите, ще се застрелям.

– Симънс!

– Произнесохте името ми, виждам по устните ви.

– Симънс!

– Разберете, това е само въпрос на време.

Или ще умра сега, или след няколко часа. Представете си, че стигнете до Слънчевия Купол – ако въобще стигнете – и намерите свода надупчен. Много приятно, нали!

Лейтенантът почака, после зашляпа в калта. След малко се обърна и извика Симънс, но той седеше с пистолет в ръка и чакаше лейтенантът да се скрие. Поклати отрицателно глава и махна с ръка: вървете.

Лейтенантът не чу изстрела.

Както вървеше, започна да къса цветя и да ги яде. Те не бяха отровни, но и не увеличиха силите му; след малко повърна.

После лейтенантът нахъса големи листа, за да си направи шапка. Бе опитал вече веднъж, но и този път дъждът бързо разми листата. Откъснеш ли растение, то веднага започваше да гние, превръщаше се в сива безформена маса.

Провря се през море от листа и влага и излезе на малък хълм.

Отпред, през студената мокра завеса се мерна жълто сияние.

Слънчевият Купол.

Кръгла жълта постройка зад дърветата. Спря, олюля се и погледна натам.

В следващия миг лейтенантът хукна, но веднага забави крачка. Страхуваше се. Не

извика за помощ. Ами ако това е същият Купол, мървият Купол без слънце?

Подхлъзна се и падна. „Лежи – мислеше си той – все едно, сбъркал си. Лежи. Напразно е било всичко. Пий, пий до насита.“

Но лейтенантът си наложи да се изправи и да тръгне напред, през безбройните ручей. Жълтата светлина стана по-ярка и той пак затича. Краката му тъпчеха стъкла и огледала, от ръцете му се сипеха брилянти.

Спря пред жълтата врата. Надпис: Слънчев Купол. Опипа вратата с вдървената си ръка. Завъртя дръжката и с мъка прекрачи.

Замря на прага и се заоглежда. На ниска масичка стоеше сребърна тенджерка и пълна чаша горещ шоколад със сметана. до тях поднос – дебели сандвичи с големи парчета пилешко, пресни домати и зелен лук. На закачалката, пред самия му нос, висеше голяма хавлиена кърпа; при краката му сандък за мокрите дрехи; вдясно кабината, където топлите лъчи в миг изсушаваха

човека. На креслото чисти дрехи, пригответени за случаен пътник. А по-нататм кафе в горещи медни кафеници, грамофон, тиха музика, книги с червени и кафяви кожени подвързии. До библиотеката кушетка, ниска, мека кушетка, на която е така приятно да лежиш под ярките лъчи на това, което беше най-ценно в помещението.

Затули с ръка очите си. Успя да забележи, че към него идват хора, но нищо не каза. Почака и отново отвори очи. Водата, стичаща се от дрехите, бе образувала локва под краката му; чувствуваше как изсъхват косата и лицето му, гърдите, ръцете, краката.

Гледаше слънцето.

То висеше в центъра на купола – голямо, жълто, ярко.

Светеше безшумно и в цялото помещение цареше пълна тишина. Слънцето грееше от високия светлосин свод ласкаво, златисто, чудесно.

Тръгна напред, събличайки дрехите си.

Господарят на залива

Фантастичен разказ

Север Гансовски

... – Не, господине, не беше плезиозавър. И въобще не е от породата на ония гигантски гущери, за които сега се говори че са се запазили в блатата на Централна Африка. Съвсем особено животно... Ако наистина ви е интересно, ще ви разкажа как се срещнах с него. По радиото току-що съобщиха, че вашият самолет има цял час закъснение, а моят – час и половина. Много ми се иска да се посъветвам с вас, след като узнах, че по професия сте биолог... Не, не беше и молюск...

Трябва да ви кажа, че това се случи в Индонезия. Всъщност не точно тук, не в Джакарта, а в Нова Гвинея или Западен Ириан, както сега го наричат. По специалност аз съм кинооператор и в 1950 година се случи така, че с един мой другар заминахме за Индонезия. Една френска фирма искаше да й снимем филм за подводния живот в тропическите морета.

За първи път чух за това животно край малкото селце, наричаше се май Япанга или Яранга, или нещо подобно. Един папуас ми каза, че на запад от Мерауке живее

чудовище, което нито един бял още не е виждал. Че този звяр не може нито да се убие, нито да се хване с мрежа и че местните жители панически се боят от него и го наричат „господарят“. Че „господарят“ се храни с акули и че на света няма друго живо същество, по-силно от него.

Папуасите много обичат да фантазират и да си признаят не обърнаха внимание на тия приказки. Но маршрутът ни минаваше точно покрай Мерауке, по крайбрежието на Арафурското море. И тъй на 15 юли хвърлихме котва край селцето Апусеу. Селцето носеше името на големия остров край него.

Точно тук се случи това, което искам да ви разкажа... Още по една чашка, господине. Наздраве...

Известно ни беше, че в селото заедно с папуасите живее и един бял. Само не знаехме дали е чиновник, назначен от холандските власти, или някакъв авантюрист. Във всеки случай смятахме да го помолим да ни помогне при подводните снимки. (Между другото фирмата искаше да заснемем и

подводен лов на крокодили. Идиотска мисъл, нали? В Париж никому и на ум не минаваше, че крокодилите живеят в блата и рекички, където водата е тъй мътна, че не виждаш собствените си крака).

Помня, селцето ни направи странно впечатление. Папуасите въобще са шумен и общителен народ, но брегът изглеждаше като мъртвило. Първите две колиби, в които надникнахме, бяха празни. После видяхме няколко жени и мъже, но всички изглеждаха изплашени. Един мъж промърмори нещо за жълтия туан и посочи една доста голяма за тия места постройка, на края на селцето. Тя представляваше голяма колиба, заключена с катинар, признак, че принадлежи на бял. Около нея имаше няколко лежи с маниока.

Седнахме на сянка пред колибата и зачакахме.

През юли по тия места е адска жегата, господине. Седиш на сянка, без да се движиш, и въпреки това непрекъснато се потиш. А потта веднага се изпарява. Просто пред собствените ти очи преминаваш отначало в течно, а после в газообразно състояние. Ужасно неприятно чувство.

От ярките слънчеви лъчи всичко наоколо се белееше и от тази ослепителна белота боляха очите. Почувствувах поредния

пристъп на маларията и изпаднах в нещо като полудрямка.

Събудих се и видях, че до мен стои един папуас. Як, широкоплещест момък, набит. На тялото си имаше само една околобедрена превръзка – чават и малка торбичка от лико, окачена на гърдите. В такива торбички горските ловци носят имуществото си.

За разлика от другите туземци той не изглеждаше изплашен.

Момъкът държеше в ръцете си акула, която хвърли на пясъка.

– Нека туаните погледат. Туаните никога не са виждали подобно нещо.

– Че какво има тук за гледане? – промърмори Мишел (другарят ми се наричаше Мишел Сабатие). – Обикновена мъртва акула.

Това беше синя акула, дълга около метър и половина. Поради дръпнатите назад мощни гърдни плавници тя приличаше на реактивен самолет. Гърбът ѝ беше синкав, а коремът – бял. И цялата долна част на тялото ѝ, от гърдните плавници надолу, беше като че ли сплескана от гигантска преса.

Разбирате нали, господине, предната част на рибата беше такава, каквато си е, а задната заедно с опашката представляваше дълга широка лента, дебела не повече от

милиметър. Сякаш акулата бе попаднала откъм опашката си в прокатен стан.

– Тя не е мъртва – рече папуасът. – Жива е. Петър донесе жива акула.

(Той говореше за себе си и за събеседника си в трето лице.)

Папуасът приклепна и извади от торбичката си нож и го заби в хрилете на хищника. Акулата потрепна и изцрака с челюсти.

Ахнахме от удивление. Разбирате нали, акулата беше жива и в същото време наполовина изсушена.

– Кой я нареди така? – запита Мишел.

Брадатият папуас гордо ни изгледа.

– Господарят.

– Кой господар?

– Господарят на залива – рече брадатият Петър. – Той яде не само такива акули, но и три пъти по-дълги от човека. Стисне ги с лапите и изпива кръвта им.

– А как изглежда той господар? Във водата ли живее?

– Във водата. Той е и всичко, и нищо. Има го и го няма – Петър помълча и добави: – Само Петър не се бои от господаря на залива. Петър не се бои от нищо освен от затвора.

– А можеш ли да ни го покажеш?

– Петър всичко може.

Настояхме папуасът веднага да ни заведе да видим „господаря“, но се оказа, че, първо, за това трябвало лодка и, второ, при „господаря“ било безопасно да се отиде само утре. Защо именно утре, Петър не обясни.

После папуасът си тръгна, като ни обеща вечерта да ни донесе още една сплескана акула.

Върнахме се на шхуната, подготвихме апарата за подводни снимки и аквалангите и отидохме да посетим холандеца. Бяхме страшно възбудени и по целия път разговаряхме за това, как ни провървя и каква сензация ще бъде, ако успеем да заснемем чудовището.

Белият човек, холандецът, никак не се учуди на нашето появяване. На един пън пред бараката седеше як мъжага на около четирийсет и пет години, облечен с панталон и сивкавокафява куртка. Впрочем за цвета само се досещахме, защото от мръсотия той почти не личеше. Мъжagата имаше рижава брада и голо теме, заобиколено от венец огненочервена коса. Погледът му беше мрачен, недружелюбен.

Поздравихме го и попитахме не е ли чувал за „господаря“, за морското чудовище, което живеело по тия места.

Отговори ни на развален французи, че не бил чувал, а после изведнъж заприказва за друго. За това, как някои си въобразяват, че по тия краища парите сами се сипят от небето. Нищо подобно. Тук парите се печелят още по-трудно. Папуасите са мързеливи и мислят само за своите песни и как да се натъпчат със саго. А работа от тях не чакай.

– Показаха ни акула, половината изстискана като лимон. Вие не сте ли виждали такива акули? – запита Мишел.

Не, не бил виждал. С такива работи не се занимавал.

– Да – рекох аз след известна пауза, – значи вие съвсем не се интересувате от този звяр?

– Абсолютно– отрязва рижавият.

По песъчливия бряг вървеше папуас с голям бананов лист в ръце. На фона на розовата ивица небе той изглеждаше като издялан от черен камък.

Папуасът се приближи и видяхме, че това е брадатият Петър.

– Петър донесе още една акула – рече той. – Петър обеща и донесе.

Той хвърли на пясъка товара си. Това не беше бананов лист, а сплескана акула, дълга почти два метра.

Наведохме се с Мишел над това чудо. Разбирате ли, господине, даже зъбите й бяха сплескани. Това огромно рибище беше така сплескано, че можеше да се пъкне под вратата като писмо.

– Много ли има там такива? – запита Мишел. – Къде ги намираш?

– Петър може да донесе колкото искате такива акули. Петър е смел. Две години се учи при белите в Батавия. Петър от нищо не се бои, само от затвора...

Изведнъж папуасът млъкна. Рижавият скочи.

– За какъв дявол си се домъкнал тук?

– По-тихо, по-тихо – каза Мишел. – Петър е дошъл при нас.

– Петър не дойде при жълтия туан – с достойнство рече папуасът. – Петър дойде при двамата туани, – но въпреки това отстъпи крачка назад.

– Марш оттук! – закрещя рижавият. – Пръждосвай се, докато не съм ти надупчил търбуха!

Той извади от джоба си револвер и запъна ударника. Работата замириса на убийство и аз почувствавах, че гърбът ми плувна в пот.

– Петър ще дойде при двамата туани на шхуната – рече папуасът. – Утре може да отидем да видите господаря. Петър ще

дойде с лодката си. – Той се обърна и бързо се отдалечи.

– Свини такива!– завика след него холандецът. – Съвсем безочливи станаха! Никакво уважение към белия човек!

Взехме акулата и си тръгнахме.

– Чакайте – извика рижавият, – нямате ли на кораба малко ром или уиски?

– И двамата имаме язва в стомаха – обясни Мишел. – Нямаме нито капка спирт.

– А-а – рече разочаровано холандецът.

През нощта маларията почти не ме остави да спя. Задряхах чак на разсъмване. Когато се събудих, видях, че край борда на шхуната се люлее над вълните папуаска лодка. Докато спускахме аквалангите и апарата, Мишел успя да ми разкаже, какво бе научил от брадатия ни приятел. Всички папуаси тук били напълно подчинени на рижавия холандец. Той се появил в тоя край веднага след войната, въоръжен, бесен, зъл и заявил, че ще бъде вожд на целия окръг. Подгонил папуасите за смола в планината и започнал да задига най-хубавите девойки от селата. Когато трима момци опиши да протестираат, рижавият с помощта на холандските власти ги втикал в затвора в Соронга. (Според Мишел нашият Петър също е седял зад решетките).

– И знаеш ли – каза ми Мишел – какво ме озадачи. Папуасите наричат рижавия също „господаря“.

Спогледахме се. Ами ако папуасът от Япанга или Яранга, който ни разправи за ненаситното чудовище, е имал предвид именно тоя гнусен тип? А сплесканите акули? А Петър, който бе дошъл с лодката си, за да отидем при „господаря“?

С една дума тази новина съвсем ме обърка, но време за размишления нямаше.

Петър стоеше на кърмата с голямо еднолопатно весло – пагай – в ръце. Папуаската техника на корабостроене не предвижда в лодките пейки, затова в тях се седи дяволски неудобно. Криво-ляво се настанихме.

Трудно ми е да разкажа, господине, това първо наше посещение при „господаря“. Тези неща трябва да се преживеят, за да има човек представа за тях.

Петър караше лодката все по-наляво и по-наляво от селото, все по-близо до рифа, който боботеше като десетина товарни влакове. Лодката беше лека като черупка от яйце и вълните правеха с нея каквото си искат. Ту хоризонтът се издига над главата ти, като че ли целият свят се е разбеснял (а ти си вече мокър до кости), ту слънцето безразсъдно полита стремглаво надолу, а

под лъжичката ти прилява, повдига ти се, защото чувството ти за равновесие не успява да следва всички тия скокове. Отпреде ти ту черна кипяща пропаст, ту могъща зеленикава стена, заобиколена с бяла пяна – стотици тонове тежка солена вода, с които морето си играеше, също като дете с играчка...

А Петър само се хилеше, като гледаше нашите свити на кравай фигури.

Така плавахме около час, стигнахме съвсем близо до ревящия риф, заобиколихме пясъчния нос и неочаквано навлязохме в тиха вода.

Срещу нас се носеше голям скалист остров – остров Апусеу. Отдясно, на около километър, беше брегът. Изведнъж стана тихо. Грохотът на рифа долиташе до нас като отминаваща буря. Петър гребеше предпазливо и внимателно се вглеждаше във водата. Със себе си носехме двуцевна пушка, калибър тринайсет милиметра. Папуасът даде знак да я приготвим.

Сърцата ни се свиха от вълнение. „Господарят“ беше някъде тук. Какъв ли беше все пак този звяр? На какво ли приличаше?

Спогледахме се с Мишел и той облиза пресъхналите си устни.

На това място нямаше никакво вълнение. На някакви си само триста метра зад нас вълните кипяха, беснееха, край брега се

пенеха зайчета, а тук повърхността беше като огледало, водата прозрачна като кристал. Тихо спокойно езеро сред морето. И нищо не го отделяше от морето. Някакъв каприз на теченията, прибоя и ветровете.

Лодката спря.

– Тук – рече Петър. – Господарят е тук.

– Как тук?

– Нека тауните погледнат към брега.

Петър посочи тясната пясъчна ивица в подножието на скалистия остров. Погледнахме натам и ахнахме. Десетки сплескани и изсмукани акули се търкаляха по белия пясък и още няколко се люшкаха във водата край самия бряг.

Какъв ти апарат! Просто забравихме за снимките. Аз стисках приклада на пушката с такава сила, че пръстите ми побеляха.

– А къде е самият господар? – запита Мишел шепнешком. – Там, на брега ли?

– Тук – папуасът посочи с пръст надолу, водата. – Той е тук, под лодката.

Вгледахме се във водата, но там нямаше нищо. По дъното ясно се виждаха дребните камъчета, водорасли, всевъзможни ракообразни (така ясно като в слънчево време в съвсем прозрачна вода).

Петър гребна още няколко пъти. Сега дъното под нас вече не се виждаше. Малка рибка изскочи край самата лодка, замря за

миг, а после потрепна и се скри в зеленикавата бездна. И едновременно във въздуха се разнесе някакво слабо пукане. Даже не пукане, а изщракване.

Седяхме съвсем тихо и чакахме. Пушката беше готова. Струваше ни се, че ей сега от дъното ще изскочи нещо страшно.

Мишел хвана изведнъж маската на акваланга:

- Ще се спусна.
- Не – рече Петър.
- Да – каза Мишел.
- Не – повтори Петър. – Опасно е.
- Въпреки това. – Мишел ми кимна. –

Осигурявай.

Той постави на лицето си маската, пхна в устата си гумения мундщук и прехвърли крака през борда.

След минута беше вече във водата и с Петър видяхме как стремително се спуска надолу.

Петър беше изплашен, но не много. Само силно възбуден.

Мина минута. Мишел изчезна, гроздове мехурчета заизскачаха от зелената бездна...
Още една минута...
Още една...

Нервите ми бяха напрегнати до скъсване, господине. Надявам се, че ме разбирате. Тази тишина, тъй странна в бушуващото море, мъртвите скали, акулите на пясъка...

Не знам какво ми стана, но след трите минути чакане изведнъж неочаквано и за самия мен вдигнах пушката и стрелях косо във водата и с двете цеви.

В същата минута видяхме с Петър как Мишел започна да се издига. Бързаше нагоре с отчаяни резки движения като човек, преследван от нещо. Изскочи на пет метра от лодката и веднага заплува към нас. Помогнах му да се прехвърли през борда.

Мишел махна маската и трябва да ви кажа, че беше бял като платно.

– Здравата се изплаших.

– От какво?

Той вдигна рамене:

– Сам не зная от какво.

– Но спусна ли се до дъното?

– Да, до самото дъно.

Мишел пое няколко пъти дълбоко въздух.

– Там имаше нещо – рече той, само че какво – не знам. Разбираш ли, в миг почувствувах, че не съм сам там, в дълбочината. Нещо ме следеше, нещо знаеше, че съм тук. Усетих го с цялата си кожа. Ужасно се изплаших.

– А какво беше това?

– Не знам. Спуснах се на дъното и отначало нямаше нищо. Дъно като дъно. Отлична видимост, прекрасни условия за

снимки... А сетне почувствах много ясно, че там има нещо.

Рибка се мярна край веслото. Водата около нея изведнъж помътня и пак се зачу изщракване. Рибката косо заплува към дъното.

Петър кимна:

– Господарят я повика при себе си.

– Как повика? Че какъв е тоя „господар“? Къде се крие?

Отрупахме папуаса с въпроси, но той нищо смислено не можа да ни отговори.

Според Петър „господарят“ понякога е огромен като самото море, а понякога малък като мравка. Но какво точно представлява, не беше ясно...

С това нашето първо посещение при „господаря“ завърши. Петър трябваше да гребе почти три часа срещу течението и се върнахме на шхуната съвсем капнали. Петър каза, че други ден пак ще отидем при „господаря“.

Вечерта при нас на кораба неочаквано дойде холандецът. Не може да се каже, че разговаряхме. Той просто седеше, гледаше встрани и сегиз-тогиз промърморваше, че всички папуаси са свини, че да се живее тук, е извънредно трудно.

С Мишел сортирахме и опаковахме заснетите по-рано ленти и не му обръцахме

никакво внимание. Този вонящ смахнат човек с револвер в джоба представляваше живо въплъщение на колониализма. Наистина, господине. Тази му ненавист към „цветните“ и в същото време нежеланието му да замине оттук, тази тъпота и тази миризма на гниене...

С Мишел бяхме решили, че рижавият мъжага сигурно в родината си е сътрудничил с хитлеристите и е пристигнал в Нова Гвинея, за да се спаси от съда.

Холандецът си отиде така неочаквано, както се и появи. На тръгване каза, че иска да дойде с нас на остров Апусеу, за да събере яйца от костенурки. Отвърнах му, че за това трябва да попита Петър, тъй като лодката е негова.

Според мен холандецът не ме разбра. Просто не можеше до проумее как бял трябва да иска разрешение за нещо от туземец.

Мислехме, че Петър няма да се съгласи да вземе на острова холандеца. Но папуасът прояви неочакван ентузиазъм.

„Жълтият туан“ иска да отиде при „господаря“? Много добре. Тогава ще тръгнем не утре, а днес. Нека двамата туани се приготвят, а Петър ще изтича за „жълтия туан“.

Рижавият мъжага пристигна с голяма кошница. Джобът на панталона му беше издут, явно той не се разделяше с револвера си ни денем, ни нощем.

Мишел седна на носа на лодката, до него аз, после холандецът и най-сетне Петър на кърмата. Папуасът бе донесъл още едно весло и аз трябваше да му помагам в гребането. Освен това Петър попита имаме ли динамитни патрони. Взехме три с нас.

Този път Петър караше така бързо, че до района на острова стигнахме за около трийсет минути. Щом се озовахме близо до него, вълнението пак се прекрати. Но тихото езеро сред морето беше сега по-друго. Малки вълни браздяха водата. Някакви птици прелитаха с викове над нас. Навсякъде се чуваше характерното щракане. И мехури, господине. Гирлянди едри мехури бързаха към повърхността, събираха се на гроздове и се пукаха. Сякаш морето дишаше.

Във всичко се долавяше някакво очакване, някаква тревога. И ние почувствувахме тая тревога.

Мишел извади от джоба си динамитен патрон, аз грабнах пушката, Петър на кърмата гледаше втренчено водата, очите му заблестяха.

Холандецът остави кошницата и пъкна ръка в джоба. Лицето му изразяваше тъпо недоумение и подозрителност...

Това, което се случи после, не трая повече от две минути.

Петър изведнъж вдигна веслото и със сила удари водата с плоската страна. В миг прозрачната вода помътня, в дълбочината се очертаха някакви разклонени бели тръбички, които се проточиха към лодката. И едновременно се зачу силно изплющяване, като че ли някой удари с бич.

Водата още повече потъмня, стана кафява. Нещо тласна силно лодката. Водата започна да се сгъстява и пред очите ни се превърна в някакво желе, а след миг това вече не беше вода, а нещо твърдо, живо.

Господине, мъчно е да се повярва, но лодката изведнъж легна на жива плът, върху някакво гигантско тяло, безформено, без очи, без глава, което се гърчеше под нас и се мъчеше да сграбчи лодката, но само я изтласкваше нагоре.

Отзад рижавият започна да ругае, после револверен изстрел оглуши ушите ми. Чух нечий слаб вик.

Лодката се наведе така, че едва не се изтърсихме в обятията на плътта, която се гърчеше под нас. Мишел се залови за борда, а аз опрях дулото на пушката в нещо

еластично, пулсиращо. Еластичното изведнъж се поддаде на моя натиск и задърпа пушката. Пуснах пушката и опитах с ръце да се отблъсна от тая плът, като се мъчех да запазя равновесие. Под дланите си усещах как се движат хлъзгави мускули.

В този миг нечия ръка ме сграбчи за косата и издърпа нагоре. Над мен се мярна тялото на Мишел.

Някъде наблизко се раздаде грохот на взрив. Разбрах, че Мишел е хвърлил динамитен патрон.

Кафявата плът се превърна в желе. Желето в миг се разтопи. Лодката се изправи. Наоколо беше пак вода, мярнаха се и изчезнаха белите тръбички.

Изминаха две или три секунди и лодката вече се полюшваше над спокойната, прозрачна вода.

„Господарят“ се бе появил и „господарят“ бе изчезнал.

Бяхме така смаяни от случилото се и не разбрахме веднага, че в лодката ни нещо се бе изменило. Но какво? Защо бяхме трима, а не четирима?

Рижавият холандец го нямаше.

Обърнахме се към папуаса.

Той разпери ръце:

– Жълтият туан падна. Петър искаше да измъкне жълтия туан, но господарят го взе при себе си.

В този миг Мишел изпъшка, очите му се бяха разширили.

Погледнах натам, накъдето беше вперил поглед, и почувствувах, че косата ми се изправя.

Господине, бил съм на война и съм видял много страшни неща, но такова нещо не бях виждал.

Долу, под лодката, малко встрани, бавно потъваше нещо прилично на голям лист хартия, изрязана във формата на човек. Там беше всичко – и рижавата брада, и розовото лице с рижавия пух на темето, и куртката, и панталонът. Само че всичко това не беше подебело от вестник.

Почувствувах, че ми се повдига и приседнах, за да не падна.

Дойдохме на себе си едва на борда на шхуната. Смъртта на рижавия негодник не ни занимаваше. Той си бе получил заслуженото. Мислехме за „господаря“.

Гигантското животно, а то беше именно гигантско, тъй като живата плът се простираше на няколко метра около лодката – не изплува от дъното. Не. Просто водата се превърна в живо тяло. Появи се от нищото и се разтвори, разпадна се на някакви си

съвсем дребнички, микроскопични частици. Отначало се появиха тия бели тръбички, мускулите със страшна сила, способни да мачкат кости. А после, когато Мишел хвърли динамитния патрон, то отново се превърна в прозрачна вода.

Много мислих за това впоследствие, когато напускахме Индонезия.

Може ли да съществува животно, състоящо се от отделни части, обединяващи се само в случай на необходимост? Та ние сме свикнали да считаме, че животното е винаги неделим организъм. За нас, да се раздели организма на части, значи все едно да се убие.

Но, господине, аз дойдох до извода, че и у нас има животно, състоящо се от отделно съществуващи части. Мравката... Тоест извинете, именно не мравката, а мравунякът. Какво представлява отделната мравка? Може ли да я считаме за самостоятелен организъм, за отделно животно? За да се отговори на тоя въпрос, трябва най-напред да зададем още един: що е животно?

Според мен (аз не съм специалист) животно ние наричаме това, което живее, тоест храни се – поддържа тъй или иначе живота си – и което възпроизвежда себеподобни. От тази гледна точка отделно взетата мравка не е животно. Та тя не

участва в продължението на рода. Не възпроизвежда себеподобни. Само обслужва царицата. Тя е сякаш мускулът на мравуняка, работният му орган, също така, както царицата е органът на възпроизвеждането. Така че според мен мравунякът е организъм, състоящ се от отделни части. При това не механичен сбор от отделни единици, а именно организъм, който винаги действа съгласувано и се управлява от общ много сложен инстинкт.

Струва ми се, че именно такава беше и чудовището, което срещнахме край остров Апусеу. Изглежда, „господарят“ е животно, състоящо се от невъобразимо много микроскопични частици (че са микроскопични, доказва прозрачността на водата). Но при появата на плячка по някакъв сигнал отделните частици мигновено се обединяват и образуват стоманените мускули – белите тръбички, които изпиват кръвта и соковете от жертвата, образуват апарат, който с фантастична бързина разпределя храната на всеки участник в лова.

Папуасът от Япанга беше прав, като твърдеше, че това чудовище не може нито да се застреля, нито да се хване с мрежа. Опитайте се да го улучите с куршум или да го

хванете. Та в момент на опасност то просто престава да съществува като цяло...

Моят разказ, господине, сигурно ви измори? Не? Благодаря ви.

След смъртта на холандеца селцето съвсем се промени. Същата вечер на брега запалиха огньовете. От колибите излязоха папуасите. Започнаха песни, танци. И всички радостни викаха, че „господарят“ е мъртъв.

Сутринта на шхуната дойде Петър. Беше смутен. Поиска да му напишем някакъв документ. Какъв документ? Защо? Стана ясно, че ако няма документ, написан от бели, че холандецът е загинал при нещастен случай, половината от жителите ще бъдат арестувани и хвърлени в затвора.

Честно казано, господине, не мога да твърдя, дали се касаеше за нещастен случай. Чух зад гърба си изстрел. Освен това Петър твърде се разбърза, като узна, че рижавият ще дойде с нас. Да, но, от друга страна... С една дума написахме този документ. И за да не затрудняваме следствието, не споменахме нищо нито за изстрела, нито за вика.

Ходихме ли след това пак при „господаря“? Не. Цяла седмица папуасите пируваха. Пък и да си призная, споменът за това, какво направи чудовището с холандеца, беше още така жив, че и много не ни се искаше. Сега смятаме с Мишел да отидем на острова. Той ме чака в Мерауке.

Но не съм ви казал за една подробност. Мишел тогава успя да напълни манерката с вода от залива. Изляхме водата в чаша и я поставихме на масата в каютата. В тропиците откритата вода плесенясва буквално след няколко часа. Но тази не плесеняса. Измина ден, втори, трети, а водата в чашата си беше все така кристално прозрачна. И въпреки четирийсет градусовата жега стените на чашата бяха даже студени. Най-после Мишел взе и пъхна пръста си в чашата. И представете си...

Извинете, господине! Вашият самолет пристигна. Тичайте! Тичайте... Да... Ще ви пиша... Непременно... Да, адресът ви... записвам го... Москва... Така... Така.. Непременно ще ви пиша.

Довиждане.

Невидимият кораб

Научно-фантастичен разказ

Петър Стъпов

Той беше луд – в това нямаше съмнение. Но аз не смеех да му го кажа в очите, още повече – изглеждаше нормален човек, около четиридесетгодишен, облечен във винтияга и къси гащета, праметнал едnodневка през рамото си. Движенията му бяха отмерени, естествени. Подех разговор за друго. Попитах го как е попаднал в нашия край – той съвсем логично разказа, че е геолог. Тръгнаха трима към пещерата, закътана между варовитите канари на нашия балкан, но той слязъл от рейса в селото ни. Искан да мине по каменистата пътека и да разгледа карстовите понори и скалата, която много напомняше монах.

– Уговорих се с другарите си след три часа да се намерим в пещерата – добави той.

– Все пак – казах аз, като стоях прав в учителската канцелария, а той седеше уморен и обезпокоен до прозореца, – може би така ви се е сторило?

– Не, не! – енергично протестира той. – Не! Не беше измама, нито мираж. Това странно гигантско тяло се появи от нищото.

Не долетя от въздуха, не чух бучене, нито рев.

– Невероятно! – рекох аз.

– Съгласен съм. И за мен това е загадка.

Тъй се уплаших, че загубих съзнание.

Помълчах и попитах:

– После какво стана?

– Събудих се.

– И онова непознатото беше ли там?

– Беше. Около него имаше хора.

– Като нас?

– Не зная. Гледах ги през шубраците. Бяха облечени в особени костюми, имаха стъквени кълба на главите си или каски, а може би газови маски. Имаха ръце и крака. Хора като нас може би, но по-високи, около два метра навярно. Движеха се тромаво и не успях да различа никакви подробности.

Пак настъпи пауза.

– И какво стана? – попитах.

– Уплаших се до смърт – каза човекът. – Пропълзях назад и право тук. Казах си, че в едно село като вашето учителите са най-интелигентни. Дойдох да споделя. Замаян съм, не съм на себе си!

– Хм! – рекох аз. Виждах състоянието му. Той говореше за нещо, което въображението може да създаде. Но не исках да го дразня, тъй като бе опасно да не пробудя онзи мозъчен център, който ще го накара да бесува, да крещи, да направи някоя неочаквана пакост.

– Питам се дали това не са жители на друга планета – заговори пак той.

– Може би – отвърнах разколебан. – Но ако са диверсанти?

– Не зная... и това е възможно! – той помисли и пак продължи: – Все пак недоумявам как този самолет, целелин, ракета или дявол знае що е се появи изведнъж в празното пространство! Не, не! Не приличаше на нито един летателен уред. Беше просто едно гигантско тяло, напомняше ми гъба...или диск по-точно. Блестеше на слънцето ослепително. Но там нямаше нищо преди десетина секунди, така ми се стори. Или бях заспал и видях всичко, като се събудих? Но не спях, а вървах по пътеката между дърветата и хрусталаците. Не, не спях, уверявам ви.

Пак ме смути този странен брътвеж. Бях сам в учителската стая. Колегите ми си отидоха, а аз тъкмо вземах шапката си, когато той влезе и започна да разказва тази необикновена история. Вече не се страхувах

от човека, защото ми изглеждаше кротък луд. Ала възможността да са долетели диверсанти промени донякъде отношението ми към него, още повече селото беше в един граничен район, обиколено с планини и високи плата, над които се синееше безоблачно небе.

– Сега съм обладан от страшно любопитство – каза геологът. – Искате ли да отидем? Ще се промъкнем тихо и ще видим с очите си.

– А ако са отлетели?

– Не вярвам. Не чух шум от двигатели. Това летателно тяло има размери колкото половината от вашето село. Ако излети, ще се чуе поне на тридесет километра в радиус, а може би ще се видят и ярки пламъци.

Поколебах се да не би да тичам по миражи, но човекът говореше умно, логично и убедително. Затова казах:

– Добре, ще отидем в селсъвета, там има трима милиционери. Ще въоръжим и други хора. Умееете ли да стреляте?

– Защо?

– Може да са диверсанти, вие сам предполагате...

– Да, да... и това е възможно. аз съм запасен офицер и геолог. Простете, че не ви показвах документите си. Ето! – той извади от джоба на винтягата си паспорт с някакво

удостоверение и добави: – При това имам напечатани няколко мои труда. Сега изследвам понорите в България и затова съм из вашия край.

Документите бяха в ред. Геологът се казваше Борис Панев. Обясненията ми се видяха правдоподобни.

– Да вървим! – казах аз.

Председателят на селсъвета изслуша разказа на геолога и небръснатото му овално лице се помрачи загадъчно.

– Тая работа не ми харесва – рече той. – Враговете са способни на всичко. Ще съобщя на милицията.

Председателят веднага се свърза с града и обясни всичко на милиционерския началник, който каза, че ще тръгнат с два джипа, но не е лошо да позвъним и на заставите, макар че е далече. От своя страна, след като се осведоми точно за района, където беше кацнал чуждият летателен апарат, началникът обеща да говори с командира на военното поделение в града и да му иска в помощ, ако стане нужда, два-три хеликоптера.

Уговорих среща на всички преследващи части край новата каменна чешма в дола на „Понорите“. Не разполагахме с време. Пътят до там беше около четири километра и трябваше веднага да тръгнем. Тримата

милиционери взеха автомати, председателят въоръжи с пушки партийния секретар, председателя на ТКЗС-то и още трима-четирима смелчаци. На мен и на геолога даде револвери.

Тръгнахме по една прохладна пътека, между гъсти храсти, които после изчезнаха и пътеката закриволичи край един поток с надвесени скали като стрехи над него.

По пътя геологът още веднъж разказа подробно за странния хвърчащ апарат и за хората, които бе видял. Всички слушаха и мълчаха. Не зная дали вярвах на приказките му или смятах, че преувеличава от страх, но съществуваше опасност. Диверсантите се бяха появили, затова крачехме внимателно, стискахме в ръце оръжията си и бяхме готови за стрелба.

Изпратихме един разузнавач напред, а от двете ни страни и зад потока дебнеха други мъже. Мълчахме. Бях подтиснат, но любопитството притъпяваше чувството ми за страх.

На уреченото място при чешмата заварихме десетина милиционери в пълно бойно въоръжение, с две леки картечници и бомби на коланите си. Милиционерският лейтенант козирува и каза, че носят портативен радиопредавател и щом оградим самолета, ще съобща незабавно

да долетят два хеликоптера – те бяха кацнали на една полянка в края на гората, отсам селото.

– И така – каза лейтенантът, – нямаме време за губене. Вие ли видяхте пръв диверсантите? – обърна се той към геолога, който разтревожен отвърна:

– Всъщност аз не зная дали са диверсанти или...

– И аз не зная! – прекъсна го лейтенантът.
– Но изпълнявам дълга си. Ако не се страхувате, вървете до мен. Трябва да ги открием и обградим. После ще се оттеглите!

– А не... защо? – възрази Панев.

– Е, не е чак толкова необходимо, но и за вас ще има работа!

Той се разпореди и няколко групи милиционери и цивилни тръгнаха тихо и предпазливо по разни посоки към мястото, където предполагахме, че е кацнал апаратът. Аз вървах на две крачки зад лейтенанта и геолога. Да си призная, страхът ми растеше. Можех спокойно да се оттегля и да чакам някъде долу, но бях любопитен да видя всичко с очите си.

Хладна беше гората. Дремеше. Листата висяха заспали, не летяха и птици, само чувах понякога тъпите удари на кълвач. Трепвах, когато над главата ми прелетяваше нещо така тихо, сякаш то бе безтелесно, но

се успокоявах, като забелязвах щръкналата рунтава опашка на катеричка.

– Наближаваме – прошепна Панев, като избърса потта от челото си.

Ослушах се. Тишина. Край мене и напред пристъпваха милиционери и въоръжени цивилни, но не чувах никакъв шум от стъпки. Като че ли хората не докосваха земята, а имаха под нозете си въздушни възглавници.

– Стойте! – каза пак геологът. – Най-напред да разузваем, а?

Лейтенантът веднага се съгласи. Той направи знак на хората си да бдят неподвижни, а сам тръгна след геолога. Последвах ги и аз. Ние вървахме приведени между дърветата, катерехме се по полегатия хълм, обрасъл с гора, и когато наближихме да излезем на една равнина, запълзахме. Ослушвахме се и пак безшумно се придвижвахме, като внимавахме да не настъпваме сухи клонки и листа. Допусках, че необикновеното летящо тяло и екипажът му са заминали, но забелязах нещо необичайно: лейтенантът и геологът замръзнаха на мястото си. Някаква сила ги беше приковала, стояха залепени зад две дебели дървета, приличаха на сраснали с дънерите чужди тела. Изправих се с тях и видях зад гората поляна, обградена с разхвърляни ниски скали. На нея лежеше огромен сребрист диск

без врати и прозорци. Хора нямаше. Сред тревата, изпъстрена с жълти, червени и сини горски цветя и гора отдясно, това огромно тяло изглеждаше като мираж, появил се ненадейно. Как беше кацнало тук.

– Едва ли са диверсанти – прошепна лейтенантът. – Невероятно е, но все пак обяснението може да бъде само едно... Виджте! – прекъсна се сам той.

Една част от бронята на сребристия похлупак се надигна като мигач. Откри се четвъртит отвор, като че ли ни погледна гигантско око. Там се появиха две същества. Аз и досега мисля, че те ни бяха видели по някакъв начин и затова излязоха. Бяха облечени в сребристи костюми и скафандри от стъклена материя. Не виждах лицата. Но съвсем приличаха на земни хора, поне по очертанията на тялото, по ръцете и краката. Стори ми се, че са еднакви на ръст, високи и тънки като тополи. Не разменихме нито дума с лейтенанта, само се спогледахме. Геологът явно се вълнуваше и възбуден прошепна:

– Нали ви казах...

Той млъкна, защото от странния диск долетя мелодичен глас и прокълтя из цялата гора, като че ли някакво чудовище говореше от скрита пещера. Съществата сложиха ръце на кръста си. Това ме учуди. Дърветата добре ни прикриваха и аз си казах още

веднъж, че непознатите знаеха за нашето присъствие и подсказваха навярно мирните си намерения.

Радистът, който лежеше над нас и малко встрани, викна с висок шепот:

– Другарю лейтенант, какво да предадем на хеликоптерите?

– Не бързайте! – обърна се кратко лейтенантът, без да променя позата си. – Няма да потрябват!

Тъкмо сега се случи най-неприятното. Гласът на радиста, изглежда, стресна някого от нашите въоръжени хора, които се придвижваха и дебнеха от всички страни и той гръмна. Случайно ли или пък му се беше сторило, че е дадена заповед – не зная. Гърмежът отекна самотен и грозен, удари се в скалите, те го поеха и ехото го върна по-гръмък и страховит. Съществата неспокойно се озърнаха, поколебаха се и изтичаха към вратата. Тя се затвори миг след като те изчезнаха в нея. Лейтенантът размаха ръце и гневно извика:

– Кой стреля? Защо? Кой заповяда? Тези хора, изглежда, не са земни и...

– Гледайте! – прекъсна го поривисто геологът и го сграби за рамото.

В същия миг аз смаян и недоумяващ извиках:

– Какво е това?

Взирах се към въздушния кораб и тръсках главата си, исках да се събудя. Но не беше сън. Корабът се топеше. Това чувство имах най-напред. Всяка секунда странното тяло ставаше все по-прозрачно, губеше се като облак, погълнат от синьото небе, и там, където той бе преди няколко мига, се откриваше бездънната прозрачност на небето. Но корабът не се издигаше. Той просто се топеше или по-право въздухът го поглъщаше и аз ясно виждах зад него гората, скалите и облаците. Геологът стоеше до мен, беше го обхванала някаква треска и той трепереше като отбрулен лист. Аз се хванах за рамото му и едва не изгубих съзнание.

Описах тази история на един виден наш физик. Уверих го, че всички, които стреляха, бяха видели странното тяло тъкмо така да се стопява и да изчезва, като че ли то самото се обърна на нищо, погълнато, както въздухът незабелязано поглъща облака. Бяха изчезнали и хората. Разказах му, че само след минута ние всички се събрахме на поляната, тичахме като обезумели насам-нататък, гледахме нагоре, опитвахме се да хванем с протегнати ръце нещо, което не съществуваше, и приличахме на хора, изгубили разсъдъка си...

Отговор не получих, но един ден в канцеларията на училището влезе слаб

човек с посребрени коси и чанта в ръка. Той се представи – беше ученият, на когото писах. Не искаше да остане нито минута, а ме хвана под ръка и ме повлече към горската поляна, където се беше явило, а после изчезнало летящото тяло.

По пътя още веднъж подробно му разказах всичко.

– Странно, странно! – повтаряше той. – Аз позвъних и на геолога Панев, вие бяхте така любезен да ми дадете телефонния му номер. Имахме две срещи и той също ми описа появяването и изчезването на въздушния кораб и на хората. Хм! Невероятно! Все пак нека най-напред да видя с очите си!

Поляната беше гола и пуста, но на едно огромно кръгло пространство тревата и цветята бяха като смазани, едва се надигаха. Ученият обикаляше съсредоточено, навеждаше се, погалваше смазаните треви и счупените храсти тук-там, седна до един строшен камък и дълбоко се замисли.

– Най-напред предположих, че това е халюцинация – каза той уморен.

– Не, разбира се! – отвърнах аз. – Всичко беше реално. Ето, там стоеше лейтенантът, зад онези дървета бяхме тримата, там радистът, а там...

– Да се мисли за такава масова халюцинация е изключено – продължи

ученият. – Все пак всичко е станало тъкмо така, както го описвате. Да-а, има следи, че на поляната е лежало огромно тяло. Дори този камък е строшен и е малко забит в земята, забелязахте ли?

– Забелязах! Но какво се е случило? Къде изчезна лелящото тяло според вас? – попитах с желание да намеря обяснение на загадката.

Ученият наведе глава и я задържа с две ръце, като подпря лакти на коленете си. Не се засмя нито веднъж, имаше вид на уморен човек, облечен малко небрежно, защото може би винаги беше вдълбочен в себе си и малко внимание обръщаше на външността си. Най-после вдигна глава и попита:

– Знаете ли какво? Предполагам нещо! Не! Уверен съм!

– В какво?

– Дошли са същества от далечна планета, от друга звездна система.

– Всички още тогава предполагахме, че е така – казах аз. – Но как? И къде изчезнаха?

Ученият като че ли не ме слушаше. Гледаше в пространството и отговори като че ли на себе си:

– Разумните същества, които населяват тази планета, трябва да са отишли извънредно напред в техниката.

– Не ви разбирам!

– Вие сте учител – каза ученият. – Какво преподавате?

– Литература.

– Все едно. Трябва да сте учили и да сте чели, че нищо в природата не се губи.

– Да, зная.

– Това, което е съществувало преди милиарди години в друго състояние, то е пак тук, пак съществува, само че е преминало в ново състояние. Вие как мислите? Човек изчезва ли завинаги?

– Как да кажа... Струва ми се, въпросът ви е излишен. Изчезва, разбира се!

– О не! – каза ученият. – В природата нищо не се губи. Човек се разлага и се превръща в други органически вещества. В този смисъл ние сме безсмъртни.

Аз иронично се засмях.

– Благодаря за такова безсмъртие! Но каква връзка има всичко това със случая!

– Не бързайте – каза ученият и този път лукаво се усмихна. Лицето му стана добродушно, подкупващо. – Някога земята е била в друго състояние. И въздухообразно, и течно, в най-първичните времена. Но се явили скали, минерали, растения, животни, хора. Откъде са дошли?

Вдигнах рамене и не отговорих.

– От електрони, неутрони и така нататък, от всичко онова, което сега се разкрива в лабораториите.

– Е? – казах аз – Не виждам тук връзката със...

– Слушайте! – прекъсна ме ученият. Тези разумни същества са разкрили една от най-важните тайни на природата. Те умеят да разлагат всяка материя, включително и човешкото тяло на най-първичното ѝ състояние. Предполагам – в светлинни лъчи Тези светлинни лъчи отправят в Космоса, в случая към Земята. Те пристигат тук в сноп, както са били изпратени, и имат свойството пак да се обръщат в същата материя, в която са били. За жалост с вашата прибързаност

или невнимание сте заставили извънземните същества да отлетят обратно към своята планета като лъчи. Не допускате ли?

Аз извиках:

– Но може би те пак ще кацнат някъде на Земята и тогава...

– Да се надяваме, че ще се появят в друг район – каза тъжно усмихнат ученият. – Но кога? Къде?

Не отговорих. Стоях замислен и гледах поляната с все още притиснатата трева и храсти, където тогава съвсем ясно видях сребристия диск на извънземното летящо тяло...

SOS от бездната

Научно-фантастичен разказ

Андрей Капица

Следи не се виждаха. Степан спря влекача и се измъкна от кабината. Силният напор на вятъра едва не го повали. Той се обърна по навик с гръб към вятъра и започна да се придвижва с едното рамо напред. Като извървя двадесет-тридесет крачки, Степан видя следи... Полузасипани от пресния сняг, те едва се забелязваха. Вилицата се усилваше. Степан се върна, понечи да седне в кабината, но се отказа и избиколи влекача. Ремаркетото на влекача представляваше къщичка. Степан влезе в преддверието на фургона. За няколко минути силният сняг се бе набил във врата му, в пазвата на полярния му костюм.

Вратата на преддверието се отвори и на прага се появи глациологът Сергей Комов.

– Какво се случи?

– Страшна виелица. Следите почти не се виждат, май тук ще нощуваме.

Влязоха във фургона. В малкото тясно помещение беше топло и уютно. Сергей дръпна стърчащите от нарочете пети.

– Слизай! Пристигнахме.

От нарочете се зачу недоволно мърморене и след няколко минути на мястото на петите се появиха две глави. Брадатата физиономия на радиста Жора Солуквелидзе и слабото сънено лице на сеизмолога Леонид Тапарков.

– Защо спряхме? – в един глас запитаха и двамата.

– Следите почти не се виждат, ужасна виелица. Степан предлага да нощуваме тук.

– Колко остава до Тихая? – запита Леонид.

– По километража около двадесет километра – отвърна Степан.

– Да, закъсахме в най-лошия участък – кимна Жора.

Всички се смълчаха. Да се движат слепешката не биваше, наоколо им имаше дълбоки пукнатини, а в същото време до базата оставаше само час път.

За този ден мечтаеха през трите месеца на похода и ето, когато оставаха двадесет километра, спряха. Два дни вървяха по следите на миналия оттук преди седмица тракторен влак от шейни. Сега пресният сняг бързо заличаваше следите. Движеха се по

тесен „коридор“ между дълбоки пукнатини, които дебнеха влекача като вълчи ями.

– Може би ще се промъкнем – неуверено предложи Жора. – Есента преминахме оттук в такава виелица, че после всички се чудеха. Наистина Каробов ни тръсна едно наказание, но по-добре мълчеше, отколкото да киснем тук.

Сергей Комов беше назначен за старши – сега трябваше да решава.

– Няма да рискуваме. Обръщай влекача срещу вятъра – рече Сергей на Степан.

– Всъщност, ти май си прав – подкрепи го Леонид, – въпреки че би могло да опитаме да се промъкнем, ако... – той се замисли.

Леонид беше млад научен работник и макар да нямаше още степени и звания, притежаваше изобретателност и ум на изграден учен. Енциклопедичната му памет и класическата „професорска“ разсеяност допълняха този портрет. Сергей беше уверен, че Леонид сега обмисля начин как да прекарат влекача през зоната на пукнатините. Той винаги завидваше на способността на Леонид да намира неочаквани решения.

– Стига сме умували! Степан, хайде по-бързо, че Жора след петнайсет минути ще има връзка с Тихая – трябва да им предадем къде ще нощуваме.

Степан излезе навън. Вятърът виеше още по-силно. „Охо! Тридесет метра в секунда“ – помисли си той. Влезе в кабината, включи първа скорост и заобръща влекача и ремаркетото срещу вятъра.

Степан не разбра веднага какво се случи. Нещо го тласна силно напред, изтръгна лостовите от ръцете му и го отхвърли на пода. Тялото му олекна, а после със сила се притисна към пода. „Падаме! – мярна се в главата му. – Пукнатина!“

Всичко затихна, за миг влекачът спря, сякаш увисна. Степан хвана здраво лоста на скоростната кутия. Неочаквано влекачът отново се разтресе, задържа се, после пак запропада. Това се повтори няколко пъти. Степан с ужас зачака кога най-сетне ще свърши. Но ето влекачът се затресе за последен път и замря. Степан се послуша. Пълна тишина. Надигна се и стана. Кабината се бе преобърнала, таблото с уредите и лостовите се оказа отдолу. Влекачът висеше с радиатора надолу. Фаровете бяха угаснали. Степан напипа копчето и запали осветлението в кабината. Лявата врата липсваше, явно се бе откършила.

Степан подаде глава. Точно насреща му се белееше стена, покрита с едри кристали лед. Слабият лъч на фенера зашари надолу

и нагоре по нея. Все същата стена, губеща се някъде в мрака.

Измъкна се през вратата и се покатери на покрива на кабината, а оттам се прехвърли върху фургона, с мъка се добра по покрива до входа. Вратата на фургона беше широко разтворена. Степан се свлече долу. Вътре беше тихо. Почти в същия миг Степан чу сподавен стон. Лъчът на на джобното фенерче освети невъобразим хаос. Всички предмети, чувалите, шкафовете с уредите се бяха струпали в пространството между наровете. Най-отгоре лежеше таблото с радиоапаратурата и сеизмостанцията. Целият този товар, изглежда, бе затиснал момчетата в междината между наровете.

Степан опита да повдигне таблото, но то само леко помръдна. Отдолу отново се зачу стон. Напрягайки всички сили, Степан се помъчи да го премести.

Най-сетне успя. Измъкна няколко чувала и сандъка и видя нечий крак, обут в унти. Кракът слабо пошавна. След няколко минути Степан успя да измъкне Сергей. Той явно не разбираше какво става наоколо и когато Степан го положи на нара, само клатеше глава и се озърташе с безсмислен израз на лицето.

Степан продължаваше да измъква предметите, затиснати между горните и

долните нарове. Когато с мъка издърпа чувала с въглищата, под него видя Жора. Ръката му, извила се неестествено в рамото, му причиняваше силна болка.

Отдолу се зачу стон.

– Леонид! – Сергей вече бе дошъл на себе си.

Сега двамата заедно започнаха да издърпват Леонид. Той бе пострадал най-много, защото бе притиснат до стената и смазан от целия товар, изтърсил се отгоре му. Леонид беше в безсъзнание.

– Гръдният му кош е здравата премазан и е ударен в главата, ръцете и краката му са цели, а за ребрата не отговарям... Дай да ти наместя ръката – обърна се Сергей към Жора.

При рязкото извиване на ръката от устата на Жора изригна вулкан от грузински ругатни.

– Какво се случи? – запита Сергей.

– Пропаднахме в пукнатина – отвърна Степан. – Осветих с фенерчето нагоре и надолу – краят й не се вижда. Заклецили сме се, висим между небето и земята.

Сергей и Степан прегледаха пълзешком влекача. Фургонът почти не бе повреден – при падането влекачът се бе заклецил с веригите, изравяйки в стените дълбоки бразди. Тези бразди именно бяха смекчили удара.

Най-последно Жора завърши приготовленията за радиопредаването и зачака часа на диспечерското съобщение в етера. След петнадесет минути той решително включи приемника. Лампичките, осветяващи скалата, засветиха слабо. Жора завъртя копчето на настройката. Едва доловимият шум в слушалките не се прекъсваше от никакви сигнали. Завъртя побързо копчето на настройката, минавайки от един диапазон на друг. Навсякъде се чуваше само шумът на фона и нищо друго. Жора вдигна глава и свали слушалките.

– Нищо не се чува, не мога да уловя нито една станция.

– Изглежда сме пропаднали дълбоко в леда – рече Сергей.

Жора включи предавателя, умформерът забуча, лампичките на скалата светеха още по-слабо, а контролната неонов лампичка на антената едва припламваше, когато Жора натискаше телеграфния ключ. Той бързо предаде съставената от Сергей къса радиограма и изключи радиостанцията.

– Спукана ни е работата – промърмори Жора. – Май дълбоко сме пропаднали.

– Анероидът е строшен, а хипсотермометър нямаме, трудно ще определим дълбочината – отвърна Сергей, – макар че можем да опитаме по

температурата на леда. Наистина не много точно, но все пак е нещо.

Сергей измъкна малка кутийка, в която беше монтиран мост за измерване на съпротивленията, и малка бобина, за единия край на която бе запоен термистор – полупроводниково съпротивление,менящо рязко свойствата си от температурата.

Сергей и Степан се измъкнаха от фургона. Сергей проби със специален свредел дупка в твърдата ледена стена и пъкна в леда термистора. След като съедини двата други края с уреда, той завъртя дръжките на моста, които, изщраквайки леко, заемаха положения, съответстващи на съпротивлението на термистора. Сергей погледна диаграмата, залепена върху капака на уреда.

– Минус два градуса.

– Е и какво означава това? – запита Степан.

– Намираме се приблизително на около шестстотин метра дълбочина.

– Охо! – поклати глава Сергей. – Ще трябва доста да се катерим.

– По тези стени без специални куки и съоръжения дори алпинист не би се изкатерил.

– А каква е тук дебелината на леда? – запита Степан.

– Около шестстотин-осемстотин метра.

Степан подсвирна.

– Надолу двеста, нагоре шестстотин – мрачно заключи той.

Внезапно в настъпилата тишина се зачу въздишка, по-скоро някакво движение във въздуха.

– Чу ли? – запита Сергей, кой знае защо шепнешком.

– Какво е това? – прошепна Степан.

– Не знам... Ледникът, навярно... А няма ли да ни сплеска в тоя капан, ако пукнатината започне да се свива?

– Едва ли. Ледът пълзи със скорост от няколко сантиметра в денонощие, а пукнатините се свиват о още по-бавно. А сетне, може би тя се разширява... – Сергей изведнъж се запъна, разбрал, че ако пукнатината се разшири, ги заплашва ново проваляне.

Вратата на фургона неочаквано се разтвори и се появи главата на Жора.

– Леонид дойде на себе си – изтърси той и изчезна.

Спуснаха се бързо във фургона и веднага видяха очите на Леонид, вперени въпросително в тях.

– Какво се случи, момчета?

Всички мълчаха.

– Пропаднахме в пукнатина – отвърна накрая Степан.

– И какво от това, нали не ни за първи път? – запита учудено Леонид.

– Тъй май за първи път – и Сергей му разказа какво се бе случило с тях.

След малка пауза Леонид каза на Жора:

– Радиовръзка не може да имаме. Няма защо да опитваш. Ледът екранира радиовълните.

– Как се чувствуваш? – попита го Сергей.

– Зле. Опитай се да измериш дълбочината на пукнатината, а ние ще се заемем с друго. Хрумна ми как да определим височината, на която се намираме.

Сергей намери кълбото с канапа и се покатери горе. Леонид към Жора:

– Извади от аптекката термометъра, шишето с етера и няколко кубчета сух спирт.

По указание на Леонид Жора изплете от жици малка кошничка, в която постави шишето с етера, пхна в него термометъра, закрепил го така, че живакът да не опира до етера, и запали под шишето кубче сух спирт. Из фургона се разнесе сладникавата миризма на етера.

След пет минути Жора съобщи на Леонид:

– 34,3 градуса.

– На морското равнище етиловият етер кипи при 34,6°, значи височината тук е горедолу същата.

Отгоре се зачу гласът на Сергей.

– Дълбочина петдесет и два метра, дъното твърдо, прилича на камък.

– Отлично – отвърна Леонид. – Жора, тръсни термометъра, завържи нашия уред за канап и го пусни с горящия спирт петдесет метра надолу. Подръж го около пет минути и го издърпай. Термометърът е максимален, значи показанията му няма да се изменят, докато го издърпаш.

След двадесет минути Жора тържествено обяви:

– 34,5 градуса.

– Значи, за петдесет метра две десети от градуса? Излиза, че се намираме на около седемдесет и пет метра над морското равнище, а дъното на пукнатината е приблизително двадесет-тридесет метра над морското равнище. Значи, падали сме около седемстотин и петдесет метра. Трябва да се спуснем на дъното – и обръщайки се към Сергей, Леонид добави: – Спуснете се двамата със Степан.

– С какво? Нямаме такова въже – отвърна Сергей.

– Ще използваме въжето на лебедката – предложи Степан.

– Точно така – зарадва се Леонид. – Да, между впрочем на този, който измисли начин да се свържем с Тихая, ще бъде връчена премия – една цигара „Беломорканал“.

Момчетата бяха вече от два дни без цигари, затова Сергей учудено погледна Леонид.

– Слушай, а в аванс не може ли да получим твоята цигара? Ей сега ще си я разделим помежду си.

– Няма да го бъде – отвърна Леонид, – нали ви е нужен стимул.

– Че малък ли стимул е да се измъкнем оттук? – язвително забеляза Жора.

– Конкурсът е обявен, премията определена, срокът на конкурса не е ограничен. Жури ще изберем после, така че залавяйте се за работа.

Измина още едно денонощие. Леонид се чувствуваше вече значително по-добре. Сергей и Степан разглобиха лебедката и освободиха стоманеното въже. Жора успя да измайстори подвижни стъпала – скоби. Като се стъпеше върху тях, те здраво захапваха въжето, а отслабеше ли се натискът, се плъзгаха надолу по него.

Най-после завършиха подготовката. Сергей и Степан облякоха пуловери, полярни костюми и завързаха на краката си подвижните стъпала. Сергей сложи раницата

на гърба си с прости уреди за изследване на пукнатината, подаде краката си извън влекача, напипа със стъпалата въжето и щом усети твърда опора, започна да се спуска по него. Скоро го последва и Степан.

Жора им осветяваше пътя с лампа, направена от консервна кутия, завързана за въже.

Степан се огледа. От двете му страни искряха като скъпоценни камъни кичури ледени кристали. Надолу пукнатината се разширяваше и след малко стените ѝ вече едва се виждаха.

„До стените има около десет метра“ – забеляза на ум Степан. Влекачът явно се бе заклецил в теснината.

Изведнъж някъде встрани се зачу въздишка, по-силна, отколкото първия път. Сега се долавяше и някакво свистене и съскане.

– Чу ли?

– Навярно леденият дух – пошегува се Сергей. – Сега ще видим кой въздиша.

Лампата достигна дъното на пукнатината.

– Камъни – рече Степан и скочи долу.

Сергей се спусна след него. Те стояха на дъно, осеяно с дребни и едри валчести камъни.

– Морени – забеляза Сергей. – Ледникът ги влачи със себе си.

Той свали раницата си, измъкна факела, заля го със соларово масло и го запали. Стана по-светло. На около тридесет метра забелязаха някаква тъмна маса. Когато я приближиха, неволно трепнаха. Безформената маса се оказа тяхната сондажна къщичка. От страшния удар металните части на конструкцията се бяха сплескали и изкривили, дъските се бяха превърнали в трески, отгоре лежеше сравнително слабо повредената метална шейна, върху която бе сглобен сондажният фургон.

– Да, здравата ни провървя, че пукнатината се стеснява. – Сергей се извърна към Степан. – На кайма щяхме да станем, ако влекачът не се бе заклецил в стените.

Внезапно зад гърба им се раздаде шум, някакво свистене, бълбукане. Тръгнаха по посока на шума. Сергей извади ракетния пистолет и го зареди с осветителна ракета. Шумът така рязко прекъсна, както се и появи.

– Внимавай, Сергей, да почакаме, докато пак зашуми.

Свистенето се раздаде неочаквано, премина в клобочене – някъде съвсем наблизо, само на няколко метра в тъмнината.

Сергей вдигна пистолета. Изстрелът проеча оглушително. Бялата ракета се изви

нагоре, описа наклонена дъга и освети всичко наоколо.

Това, което видяха, беше потресаващо красиво. Те стояха сред огромна пещера. На около тридесет метра над тях сводовете на купола се съединяваха. Стените, подпирани свода в правилен кръг, имаха няколко отвора, нещо като арки в готически стил. Зад тях личаха още помещения и пещери. А на петнадесет – двадесет метра точно пред тях от скалата бликаше бял фонтан, обвит в пара. Ракетата угасна и всичко отново потъна в мрак.

– Гейзер, истински гейзер, долина от гейзери под леда! – възхитено възкликна Сергей.

Бавно се придвижиха напред. Шумът започна да стихва и когато стигнаха мястото, откъдето бликаше фонтанът, парата се бе разнесла и те видяха само малко възвишение от бял камък. В средата му имаше кръгъл отвор, от който спокойно шуртеше вода. Тръгнаха надолу по ручейчето. То скоро изчезна под камъните. Разгледаха втората зала. Тя се съединяваше с цяла редица от зали, издълбани от водите на ледника.

След известно лутане попаднаха пак в първата зала и съзряха в далечината ярката точка на горящата лампа.

Изкачването мина благополучно и след няколко минути те вече седяха във фургона.

– Момчета, там под леда може да се построи станция с всички удобства.

Сергей с увлечение кроеше планове за бъдещето, забравил сякаш, че собственото им положение далеч не е блестящо. Погребани на тази страшна дълбочина, те нямаха никаква възможност да съобщят в Тихая за положението си.

Неочаквано Леонид се обърна към Жора:

– В касетката на осцилографа има цигара. Донеси ми я.

Всички се извърнаха към Леонид.

– Какво?! Че ти нали не пушиш – смаян промълви Жора.

– А мога ли да получа обявената премия? – усмихна се Леонид.

– Искаш да кажеш... – удивен започна Сергей.

– Да, струва ми се, че открих начин да съобщим в Тихая къде се намираме.

Изведнъж подът под краката им се разтресе.

– По дяволите, пак пропадаме! – прошепна Степан.

– Да, спукана ни е работата, трябва да се пренесем долу, в пещерата, и то по-бързо.

– Бързо изхвърляйте дюшеците, спалните чували и се спускайте долу – заповяда Леонид.

– А ти?

– Аз ще яхна Степан, ще издържиш ли, а Стъопа?

– Разбира се.

– Тогава бързо.

От време на време фургонът се разклащаше и пак започваше да се свлича.

– Жора и Сергей да се спускат. Стъпалата ще изкачим по въжето на лампата.

Солуквелидзе и Комов се спуснаха благополучно. Степан завърза китките на двете ръцена Леонид. Леонид прегърна със завързаните си ръце Степан за шията и Степан бавно се запуска надолу. Въжето потрепваше. Явно влекачът продължаваше да се свлича. Долу се виждаха светлинните от факлите на Жора и Сергей.

Степан се задъхваше. Ръцете на Леонид притискаха гърлото му. Събра последни сили и продължи да се спуска със затворени очи. Чувствуваше, че още малко и няма да издържи, ще полети надолу.

Изведнъж почна да диша по-леко. Отвори очи и се обърна. Сергей и Жора сваляха внимателно от гърба му Леонид.

– Сега бързо встрани! – викна Жора.

Изтичаха навреме към гейзера. Раздаде се някакъв шум, а в следващата секунда оглушителен трясък. Двадесеттонният влекач се сгромоляса върху камъните. На мястото, където падна влекачът, лумнаха пламъци, които все по-ярко осветяваха безформената купчина от желязо и дърво.

– Соларовото масло! Бидоните са се пробили, бързо да бягаме! – извика Жора.

Огнените езици пролазиха по камъните към краката им. Двамата със Сергей понесоха Леонид и затичаха навътре в пещерата. Бушуващите пламъци осветяваха пътя им.

Положиха Леонид на камъните, като постлаха единствения спален чувал, който бе успял да спаси Жора. След час огънят започна да стихва, но димът, изпълнил първата зала, запрониква във втората. Бяха принудени да отстъпят в третата. Оттук даже не се виждаха отблясъците на пожара.

След пет часа им се стори, че димът се разреди. Сергей и Степан отидоха да разузнаят.

От влекача бе останала безформена маса, от фургона – само тлеещи останки. Всичко бе унищожено.

– Само един спален чувал... никакво продоволствие, вода колкото поискаш, гориво и дърва – никакви. Наистина имаме

гейзери и купчина обгорял метал. Не е кой знае какво, но може да се живее. Хайде, най-напред трябва да предадем в Тихая къде се намираме – завърши неочаквано Леонид.

* * *

В Тихая настроението на всички беше потиснато. На аероснимките, направени в района, където предполагаша, че е изчезнал влекачът, имаше много следи и всичките неочаквано се прекъсваха, затрупани от снега.

В същия район група пиротехници извършиха серия силни експлозии. От взривната вълна се срутиха няколко снежни моста, но това бяха пукнатини, известни от по-рано и не представляващи опасност за влекача. Аеромагнитолозите опитаха да направят магнитни снимки на района, но също без резултат.

Особено тежко изживяваше изчезването на влекача Саша Яблочкин, сеизмологът на експедицията, близък приятел на Леонид Тапарков. Той ходеше от време на време при началника на експедицията и му предлагаше фантастични проекти за издирването на изчезналия влекач. Стигна дори до там, че предложи да се разтопи краят на ледника.

Саша бе проявил вече свалената снощи от барабана осцилограма и промивайки я с вода, хвърли по навик поглед на записаните

криви. Неочаквано трепна – микротрусовете изведнъж бяха рязко изменили характера си. Редуваха се през еднакви интервали, даже с някаква сложна закономерност: 10, 10, 10 минути, после интервал от 15 минути, после микротрусовете имаха три интервала от по 30 минути и пак 15, сетне п и пъти по 10. Странно, много странно! Сякаш нечия ръка предизвикваше микротрусовете. Саша трепна. Нечия ръка? Разбира се, та това е сигналът за бедствие „SOS“. Трескаво започна да нанася на хартията точки и тирета.

(...) --- (...) .. - (. - .) (-)

Взе от масата справочника и намери сигналите на морзовата азбука. SOSУРСУ. Странно, защо УРСУ? Спомни си, че радистите си имат условен буквен код, позволяващ им да съкращават текста.

Вдигна слушалката и позвъни на Житков.

– Олег Николаевич, какво означава по вашите кодове съчетанието „УРСУ“?

– Нищо. УРСУ е сигналът на Солуквелидзе.

Саша изскочи от сеизмичния павилион и притискайки към гърди мократа сеизмограма, хукна към къщата, където живееше Каробов.

– Намерих ги, Семьон Семьонович, ето ги – той протегна измачканата сеизмограма и задъхвайки се, му разказа за откритието си.

Семьон Семьонович погледна сеизмограмата и попита:

– Тази сеизмограма е от завчера, а къде е вчерашната?

– Не е проявена още – и Саша излетя като куршум от стаята.

Семьон Семьонович позвъни на геолога на експедицията Галубьов, после почука няколко пъти на стената. От съседната стая се появи Житков.

– Я погледни – и Семьон Семьонович подаде на Житков листа, на който Саша бе записал сигналите.

В този момент се почука на вратата и влезе геологът на експедицията Пьотр Теодорович Галубьов.

– Кажете, Пьотър Теодорович – запитва го направо Каробов, – може ли човек изкуствено да предизвика земетресение.

– По принцип е възможно. Например подземните атомни експлозии, дори и обикновените мощни експлозии са аналогични на земетресенията.

– Не, не това. Може ли Комов и групата му да предизвикат не един, а няколко слаби труса, разтърсвайки земята, както телеграфният ключ? – и Каробов му подаде сеизмограмата.

– Невероятно, но изглежда, че е така – констатира Галубьов.

Вратата се разтвори широко и на прага се появи Саша. В ръката си държеше още една мокра лента.

– А, ето къде сте били, Олег Николаевич? – възкликна той, обръщайки се към Житков. Записвайте: точка, точка, тире, интервал... – и той издиктува серията сигнали. – „На юг 20 км, 800 м“. Тоест: „Намираме се 20 км на юг от Тихая, на дълбочина 800 метра“. Развълнувано произнесе той. – Семьон Семьонович, можем да ги засечем от двете сеизмични станции – предложи Саша. – Дайте ми вертолет, аз ще излетя, ще прегледам записите и ще успеем да ги засечем...

* * *

Планът на Леонид беше остроумен. Гейзерът при изригването си възбуждаше съвсем слаби трусове. През зимните нощи в Тихая заедно с Яблочкин те се бяха заседявали с часове над лентите с непонятните микротрусове. Сега бе открил източника им.

Спомни си как веднъж на един филм за Исландия бе видял, че туристи предизвикват изкуствено изригване на гейзери просто като хвърлят в отвора им парче скала.

А ако накара гейзерите да изригват в определен ритъм по морзовата азбука?

Решиха веднага да започнат опитите.

Сергей и Степан се приближиха към най-големия гейзер. Той току-що бе престанал да изригва и водата тихо шуртеше от отвора му. Сергей вдигна камък колкото килограмова консервена кутия и го хвърли в отвора. Отбеляза времето по фосфоресциращия циферблат на часовника си. След малко водата заклокочи и изригна стълб от пара и вода. Почака, докато гейзерът се успокои, и повтори опита. Гейзерът реагираше след около минута и половина. Повториха опита с гейзера от другата зала. Той реагираше след две минути. Двата малки гейзера въобще не реагираха на камъните.

Споделиха с Леонид данните от наблюденията си и заобсъждаха текста, който трябваше да предадат. Всички бяха съгласни, че първата дума трябва да бъде SOS. Ако Яблачкин обърне внимание на промяната в поведението на микротрусовете, той ще съумее да види зад ритмичния сигнал известния на всички малчугани сигнал за бедствие.

След половин час Степан и Сергей седяха до двата гейзера с пригответените камъни.

– Сергей да се приготви! – завика от мястото си Леонид, като гледаше часовника си. – Хвърляй! Степан да се приготви! Хвърляй!

Командите се раздаваха в продължение на много часове подред през 10, 15, 30 минути. Първата „сеизмотелеграма“ предаваха около седем часа. После направиха почивка, по това време Яблачкин в Тихая обикновено сменяше лентата. След това продължиха предаването, като съобщиха местонахождението си.

Първата „нощ“ след почти две денонощия бодърствуване мина спокойно. Всички спяха измъчени от работа и бурните събития. Само Леонид не спеше и премисляше за кой ли път вече различни планове за спасяването им. Той познаваше добре Саша и вярваше твърдо: ако сеизмографите са записали възбужданите от гейзерите микротрусове, ще ги намерят. Ако...

Внезапно на Леонид му се стори, че чува далечен вой. Нима халюцинира? Не, воят продължаваше, той ту се извисяваше, ту се снишаваше.

Сирена! Сирената на спасителите.

Разтърси лежащите до него Сергей и Жора. Сергей измърмори нещо насън и продължи да спи. Жора въобще не реагира.

Не бива да губи нито минута! Леонид залази надолу по ручея, горещата вода пареше ръцете му, но той продължаваше да лази.

Ето възвишението, откъдето изригва гейзерът. Изведнъж Леонид чу засилващо се клокочене. Ей-сега ще започне изригването. Трябва да избяга встрани, иначе жив ще се свари. Скочи, притича няколко крачки. Спъна се в камък и падна. Дойде на себе си след няколко минути. Беше тихо. Къде е, защо бе тичал?

Да, сирената! Ако не отговори, те могат да си отидат.

Но как? Да вика е безполезно: няма да го чуят. След падането бе загубил ориентировка. Къде е изходът към пукнатината? Къде лежи разрушеният влекач? Пак се зачу далечният вой на сирената.

Неочаквано Леонид долови слаба миризма на изгоряло. Извърна глава – миризмата леко се усили. Тръгна по посока на миризмата.

Най-последно се спъна в нещо твърдо. Протегна ръка и напипа влекача. Леонид се наведе, намери камък и заудря с него по металния му борд. Три къси удара, три дълги...

* * *

Изминаха няколко минути.

– Повторете сигнала – заповяда Каробов.

Отново тревожният вой на сирената се разнесе над снежната равнина на Антарктида.

– Пригответе хората за изследване на пукнатините и продължавайте да търсите други пукнатини – нареди Каробов.

В този миг тези, които стояха до пукнатината, дочуха далечни удари: три точки, три тирета, три точки. Сигналът за бедствие, известен на всички малчугани.

[⏪](#)

Непознати думи

Глациолог – специалист по изучаване на ледовете

Унти – високи кожени ботуши

Хипсотермометър – прибор за определяне на атмосферното налягане по температурата на кипене на водата

Соларово масло – нефтен продукт, гориво за трактори

Лято на Икар

Научно-фантастичен разказ

Артър Кларк

Колин Шерърд дойде на себе си и дълго не можа да проумее къде се намира. Лежеше в капсулата на заоблен връх на хълм, чиито склонове, обгорени сякаш от жарки пламъци, бяха покрити с тъмна спечена коричка. Над него се простираше катраненочерно небе с безброй звезди и една от тях, над самия хоризонт, напомняше мъничко ярко слънце.

Слънцето?! Нима то е тъй далеч от Земята? Не може да бъде! Спомняше си смътно, че Слънцето е близо, заплашително близо, че то съвсем не можеше да се превърне в мъничка звезда. Изведнъж всичко му стана ясно. Шерърд знаеше къде се намира, знаеше съвсем точно и самата тази мисъл бе толкова ужасна, че едва не загуби пак съзнание.

Нито един човек още не се бе намирал тъй близо до Слънцето.

Повреденият космонавт лежеше не на хълм, а на силно изкривената повърхност на мъничкото – само две мили в диаметър – космическо тяло. И бързо спускащата се на запад към хоризонта ярка звезда бяха светлините на „Прометей“, на кораба, който

бе докарал Шерърд тук, милиони мили далеч от Земята. Другарите му, разбира се, вече недоумяват защо не се е върнал космонавта му.

Ще изминат няколко минути и „Прометей“ ще се скрие от погледа му, ще изчезне зад хоризонта, играейки на криеница със Слънцето.

Колин Шерърд бе загубил тази игра.

Наистина засега е на нощната страна на астероида, защитен от прохладната му сянка, но кратката нощ е към края си. Четиричасовият икарски ден приближава стремително и неотвратимо, приближава страшният изгрев, когато ярката слънчева светлина – тридесет пъти по-ярка отколкото на Земята – ще плисне върху тези камъни жарките си пламъци. Шерърд прекрасно знаеше защо всичко наоколо е тъй обгоряло. Макар че Икар щеше да достигне перихелия чак след седмица, още отсега температурата на повърхността му по пладне е близо хиляда градуса по Фаренхайт.

И въпреки че съвсем не му беше до шеги, то неочаквано си спомни какво бе казал

капитан Маклелан за Икар: „Най-горещият участък недвижимо имущество в цялата Слънчева система“. Преди няколко дни те нагледно се убедиха колко е справедлива тази шега – достатъчно беше да направят един от ония най-прости ненаучни опити, които действуват на въображението къде по-силно от десетките диаграми и криви.

Малко преди изгрева един от космонавтите отнесе на хълмчето дървено трупче. Шерърд, който стоеше на нощната страна, видя как първите лъчи на Слънцето докоснаха хълма. Когато очите му свикнаха с ослепителната светлина, той забеляза, че трупчето вече се овъглява. Ако тук имаше атмосфера, дървото тоз час щеше да лумне в пламъци.

Ето какво представлява изгревът на Икар...

Наистина преди пет седмици, когато пресякоха орбитата на Венера и за първи път кацнаха на астероида, съвсем не беше така горещо. „Прометей“ се бе приближил до Икар в момента, когато астероидът се намирал най-далеч от Слънцето. Космическият кораб изравни скоростта си със скоростта на малкото космическо тяло и кацна на повърхността му леко като снежинка. (Снежинка на Икар!... Как му дойде на ума такова сравнение!) Учените веднага се

пръснаха по ръбестото никелово желязо с което бе покрита по-голямата част от астероида, като нагласяваха уредите, прокарваха триангулационната мрежа, събираха образци, правеха множество наблюдения.

Всичко бе обмислено и работата разпределена преди много години, когато още се готвеха за международното астрофизично десетилетие. Икар предоставяше на изследователския кораб неповторима възможност: под прикритието на дебелия две мили железобамен щит да се приближи до Слънцето само на седемнадесет милиона мили разстояние. Защитен от Икар, корабът можеше да обиколи могъщата пещ, която даваше топлина на всички планети и поддържаше живота.

Също като легендарния Прометей, дал на човечеството огъня, космолетът, носещ неговото име, щеше да достави на Земята нови знания за поразителните небесни тайни.

Членовете на експедицията успяха да нагласят уредите и да извършат предвидените изследвания, преди да се наложи „Прометей“ да отлети, отстъпвайки заедно с нощната сянка. Дори и след това оставаше още около час, през което време

човек в космокара – миниатюрния, дълъг само десет фута космически кораб – можеше да продължи работата си на нощната страна, докато не се появеше ивицата на изгрева. Струваше ти се, че в този свят, където изгревът се приближаваше със скорост само с една миля в час, сякаш съвсем не би било трудно навреме да се измъкнеш! Но Шерърд не успя да стори това и сега го очакваше смърт.

Той още не можеше да разбере напълно как се бе случило това.

Колин Шерърд поправяше преподавателя на сеизмографа на станция 145, която помежду си наричаха „Еверест“: тя се извишаваше цели деветдесет фута над повърхността на Икар! Работата бе съвсем проста. Вярно, че трябваше да работи с подаващите се от корпуса на космокара механични ръце, но Шерърд се бе вече наловчил, с металните пръсти завързваше възлите почти тъй сръчно, както със собствените си. Двадесет минути – и радиосеизмографът отново заработи, съобщавайки в етера за тласъците и разтърсванията, които стремително се увеличаваха, колкото повече Икар се приближаваше към Слънцето.

Като се убеди, че преподавателят работи, Шерърд нагласи около уреда слънчевите отражатели. Човек трудно можеше да

повярва, че двата крехки, тънки като хартия метални листа, можеха да преградят пътя на потока лъчи, способни за няколко секунди да разтопят калай или олово. И все пак първият екран отразяваше повече от деветдесет процента от падащата на повърхността му светлина, а вторият – почти цялата останала част; заедно те пропускаха съвсем безвредно количество топлина.

Шерърд предаде на кораба, че е изпълнил задачата си и се канеше да се връща на борда. Мощните прожектори на „Прометей“ – без тях едва ли би могло да се разгледа нещо на нощната страна на астероида – му служеха за безпогрешен ориентир. От кораба го отделяха само две мили. И ако Шерърд бе облечен в планетен скафандър с подвижни стави, той, използвайки почти пълната липса на тежест, би могъл просто да скочи на „Прометей“. Нищо, малките ракетни двигатели на космокара за пет минути ще го закарат на борда.

С помощта на жироскопа насочи космокара към целта, после включи втората скорост и натисна стартера. Последва силен взрив под краката му и Шерърд излетя, отдалечавайки се от Икар... и от кораба. „Повреда!“ – помисли си той, изстивайки от ужас. Бе притиснат тъй до стената, че не можеше да достигне командното табло.

Работеше само единият мотор, затова астронавтът летеше, премятайки се през глава, като се въртеше все по-бързо. Шерърд трескаво търсеше копчето „стоп“, но въртенето съвсем го бе объркало и когато достигна ръчките, първата му реакция само влоши положението: той включи скоростта, също както нервният шофьор в бързината вместо спирачката натиска газта. Измина само секунда, докато изправи грешката си и загаси мотора, но звездите продължаваха да се въртят пред очите му като светещи кръгове...

Всичко стана тъй бързо, че Колин Шерърд не успя да извика кораба и да съобщи за катастрофата. Най-после, страхувайки се да не стори по-голяма пакост, той остави ръчките на мира. За да излезе от свредела, му бяха необходими не по-малко от две-три минути за предпазливо маневриране; ако съдеше по мяркащите се все по-наблизо камъни, му оставаха броени секунди.

Шерърд си спомни съвета, напечатан на корицата на „Наставления за астронавта“: „Ако не знаеш какво да сториш – не прави нищо“. Той честно продължаваше да изпълнява този съвет, когато Икар се сгромоляса върху него и звездите угаснаха...

... Цяло чудо е, че корпусът на кара е цял и въздухът не е излетял. (Сега се радва, а

какво ли ще бъде след половин час, когато излезе от строя топлоизолацията?) Разбира се, съвсем без повреди не се размина. Откъснати бяха двете огледала, закрепени на прозрачното кълбо, защищаващо главата му, които му даваха възможност да вижда назад; сега ще трябва да извива шията си, но това е дреболия, много по-лошо е, че антените са повредени. Не може да извика кораба и корабът не може да го повика. От високоговорителя се чуваше само слабо пращане, навярно имаше повреда и в самия апарат. Колин Шерърд бе откъснат от хората.

Положението е тежко, но не безнадеждно. Той не е съвсем безпомощен. Макар моторите да го подведоха (явно в дясната пускова камера въпреки уверенията на конструкторите, че това е напълно изключено, взривът бе ударил в друга посока и задръстил дюзите), той може да се движи: има „ръцете“. Само че накъде да пълзи?

Шерърд бе загубил всякаква ориентация. Излетял бе от „Еверест“, но къде ли го бе отхвърлил взривът – на сто фута или на хиляда? Нямахше по какво да се ориентира в този мъничък свят, само отдалечаващата се звездичка „Прометей“ можеше да го спаси. Сега дано само не загуби от погледа си кораба!... След няколко минути ще почнат да го търсят, ако вече не са открили

отсъствието му. Разбира се, без радиото другарите му навярно ще трябва дълго да го дирят. Колкото и да е малък Икар, все пак трудно ще открият дългия десет фута цилиндър из шестнадесетте квадратни мили, прорязани с пукнатини. Ще мине може би половин час или час, през цялото време той трябва да внимава да не го настигне убийственият изгрев.

Шерърд пъкна пръстите си в празните лостове, управляващи механичните крайници. Отвън, в суровата среда на космоса, мигом оживяха изкуствените му „ръце“. Ето отпуснаха се, опряха се до желязната кора на астероида, повдигнаха космокара... Шерърд сви „ръцете“ и капсулата също като чудновато двуного насекомо запълзя напред. Десен, ляв, десен, ляв...

Излезе по-просто, отколкото очакваше. И Шерърд почувствува как се възвръща увереността му. Разбира се, механичните „ръце“ са създадени за тънка работа, не изискваща голямо напрежение, но в безтегловността, за да се придвижи капсулата, е достатъчно съвсем малко усилие. Притеглянето на Икар беше десет пъти по-малко от земното: заедно с космокара Шерърд тежеше тук около унция.

Тръгнал веднъж, той се понесе след това леко и бързо, също като насън.

Но тази лекота криеше и опасност... Шерърд вече бе изминал няколко стотин ярда, настигайки видимо светещото петно на „Прометей“, когато успехът го замая. Колко бързо съзнанието преминава от една крайност в друга! Доскоро мислеше как по-достойно да посрещне смъртта, а сега вече нямаше търпение да се върне за обед на кораба.

Впрочем, може би бедата го сполетя поради това, че не бе свикнал с такъв начин на придвижване, съвсем различен от това, което досега му се бе случвало да изпита. Освен това навярно не се бе и напълно съвзел след катастрофата. Тренирай като всички астронавти да управлява движенията си в космоса, Шерърд бе свикнал да живее и работи в условия, където земните понятия „горе“ и „долу“ губят смисъл. В такъв свят като Икар трябва да си внушиш, че под краката ти е истинска планета и ти се движиш над хоризонтална плоскост. Достатъчно е да се разсее тая невинна самоизмама и ти изпадаш във властта на космическото главозамайване.

И ето изведнъж изчезна усещането, че Икар е долу, а звездите горе. Вселената се завъртя на двадесет градуса; Шерърд също

като алпинист се катереше нагоре по отвесна скала. И макар разумът да му подсказваше, че това е чиста илюзия, чувствата решително спореха с разума. Ей сега притеглянето ще го откъсне от скалата и той ще пада, ще пада, миля след миля, докато не се разбие на парчета!...

Но мнимият отвес се залюля, също като компас на стрелка, загубила полюса, – и ето каменният свод е вече над него. Той прилича на муха, кацнала на тавана. Миг – таванът отново се превърна в стена, но сега астронавтът се плъзгаше неудържимо надолу по нея в пропастта...

Шерърд съвсем загуби контрола над космокара; обилният пот на челото му показваше, че всеки миг щеше да загуби контрола над себе си. Оставаше последното средство. Стиснал силно очи, той се сви на кълбо и почна да си внушава, че навън няма нищо, абсолютно нищо!... Той се беше съсредоточил в тая мисъл, че не осъзна веднага слабия звук, предизвикан от новото сблъскване.

Когато Колин Шерърд Най-последно реши да отвори очи, откри, че космокарът се бе блъснал в една скала. Механичните ръце бяха смекчили тласъка – но на каква цена!... Макар че капсулата тук фактически нямаше тежест, петстотинте фунта маса, движеща се

със скорост около четири мили в час, бе развила инерция, която се оказа прекалено голяма за крехките крайници. Един от тях се бе съвсем строшил, вторият – безнадеждно изкривил.

За миг съжалението измести отчаянието. Той се бе тъй надявал на успех, когато космокарът запълзя над безжизнената повърхност на Икар! А в резултат – пълен крах заради секундна физическа слабост. Космосът нищо не прощава. Който забравя това, по-добре да си стои в къщи.

Все пак, догонвайки кораба, бе спечелил скъпоценно време – десет минути, ако не и повече. Десет минути... Какво ли ще му донесат те: продължаване на мъчителната агония или увеличаване на възможността да го намерят?

Скоро ще узнае отговора.

Впрочем къде ли са те? Сигурно вече го търсят! Шерърд впери поглед в блещукащата звезда на кораба, надявайки се да съзре на фона на бавно въртящия се небосвод светлинните на идващите му на помощ космокари.

Уви, нито една...

Значи ще трябва да прецени собствените си скромни възможности. След няколко минути „Прометей“ ще се скрие зад астероида, ще изчезнат прожекторите, ще

настъпи пълен мрак. Не за дълго... Но може би ще успее да намери прикритие, което да го защити от настъпващия ден. Ето скалата, в която се блъсна, дали не е подходяща?

Все пак в сянката ѝ наистина може да поседи до пладне. А после?... Ако слънцето мине точно над Шерърд, нищо не ще го спаси. Но може и да се окаже, че се намира на такава ширина, където Слънцето по това време на икарийската година, дълга четиристотин и девет дни, не се издига високо над хоризонта. Тогава има надежда да издържи няколкочасовия ден. Няма на какво друго да се надява – разбира се, ако другарите му не го открият до разсъмване.

Скри се „Прометей“ и звездите веднага заблестяха по-силно. Но най-ярко сияеше Земята – такава прекрасна, че щом я погледнеш, сърцето му се свиваше; ето и Луната до нея. На първата Шерърд се бе родил, а на втората бе стъпвал неведнъж – дали някога пак ще ги посети?

Странно, до този миг не му бе минавала мисълта за жена му, за децата му, за всичко, което му бе скъпо в тъй далечния сега земен живот. Даже някак – срамно. Впрочем чувството за вина бързо премина. Та въпреки стотте милиона космически мили, разделящи го от семейството, връзките на любовта не

бяха отслабнали – просто в този миг те играеха второстепенна роля.

Той се бе превърнал в примитивно същество, погълнато изцяло от битката за живота си. Мозъкът беше единственото му оръжие в този двубой, сърцето можеше само да попречи, да замъгли разума, да подкопае решителността му.

Това, което Шерърд видя в следващия миг, изпари от главата му всички мисли за далечния дом. Над хоризонта зад него, забулвайки сякаш звездите в млечна мъгла, изплува конус прозрачна светлина – глашатаят на Слънцето, прекрасната му бисерна корона, която се вижда от Земята само по време на пълни слънчеви затъмнения. Появяването на короната означаваше, че е съвсем близо минутата, когато Слънцето щеше да излее гнева си върху този мъничък свят.

Шерърд веднага се възползува от предупреждението. Сега можеше доста точно да определи в коя точка щеше да се появи Слънцето и астронавтът, придвижвайки се бавно и тромаво с изпотрошените метални „ръце“, изпълзя натам, където скалата му осигуряваше най-добра сянка. Едва завърши маневрата си и Слънцето като звяр се нахвърли върху

скалата – всичко около него сякаш избухна в светлина.

Шерърд побърза да спусне върху предното стъкло няколко слоя тъмни филтри, за да защити очите си. Извън пределите на широката сянка, хвърляна от скалата върху повърхността на астероида, като че ли се бе разтворила нажежена пещ. Безпощадното сияние осветяваше всички подробности по пустинната повърхност. Никакви полутонове – ослепителна белота и пълен мрак. Ямите и пукнатините напомняха мастилени локви, а издатините бяха сякаш обвити в пламъци, макар че от изгрева бе изминала само една минута.

Нищо чудно, че палецият зной на милиарди пъти повтарящото се лято бе изгорил всичките газове от скалите до последното мехурче и превърнал Икар в космическа главня. „Кое кара човека – запита се горчиво Шерърд – с цената на такива усилия и рискове да прекосява междузвездните бездни само за да попадне във въртящата се планина от сгурия?“ Той знаеше отговора – същото онова, които някога бе карало хората да се стремят към полюсите, да щурмуват Еверест, да проникнат в най-затънтените кътчета на Земята. Трудните изпитания мобилизираха тялото, смелите открития радваха душата.

Ех, като съзнава това, нима му става по-леко сега, когато всеки момент може да бъде изпечен като кебап на въртящия се шиш на Икар!

Лицето му усети първия полъх на зноя. Скалата, под която лежеше Колин Шерърд, го заслоняваше от преките слънчеви лъчи, но прозрачната пластмаса на главата му пропускаше отразената от скалите топлина. Колкото по-високо се издигаше Слънцето, толкова по-силна щеше да бъде жегата... И излиза, че има на разположение по-малко време, отколкото бе мислил.

Тъпо отчаяние измести страха; Шерърд реши, ако силите му стигнат, да се държи, докато го огрее Слънцето. Щом термоизолацията на космокара бъде сразена в неравния двубой, да пробие отвор в корпуса и да пусне въздуха в междузвездния вакуум.

А засега може още няколко минути да размишлява, докато сянката от скалата се стопи под напора на светлината. Астронавтът остави мислите си да текат свободно. Странно, сега ще умре само защото през четиридесетте години, доста преди раждането му, някой от сътрудниците на Паломарската обсерватория бе съзрял на фотоплаката петънце светлина; бе открил и

сполучливо нарекъл астероида на името на младежа, който бе литнал към Слънцето.

Може би ето тук, на осеяната с мехури равнина, някога ще издигнат паметник. Интересно какво ли ще напишат на него? „Тук загина в името на науката инженерът-астронавт Колин Шерърд“. За него, който не разбираше и половината от това, над което упорито се трудеха учените? Впрочем те го заразиха със своя ентузиазъм. Шерърд си припомни случая, когато биолозите, след като очистиха овъглената кора на астероида, разкриха и полираха металната му повърхност. И пред очите им се появиха странни изображения, линии, чертички, напомнящи абстрактната живопис на декадентите след Пикасо. Но в тези линии имаше смисъл, те представляваха историята на Икар и геолозите съумяха да я прочетат. От учените Шерърд узна, че железокामеният блок Икар не е летял винаги самотен в космоса. Някога, в много далечното минало, астероидът бе претърпял чудовищно налягане, а това можеше да означава само едно: преди милиарди години Икар е бил част от огромно космическо тяло, може би от планета, също такава като Земята. Кой знае защо планетата експлодирала. Икар и хилядите други

астероиди са парчета от тази космическа експлозия.

Добре сега, когато към него пълзеше нажежената ивица, Шерърд с вълнение си помисли, че лежи на ядрото на погинал свят, в който може би е съществувал органичен живот.

Шлемът се замъгли. Ясно: инсталацията за охлаждане излизаше от строя. А тя работи честно, дори сега, когато камъните на няколко метра от него са нажежени до червено, температурата вътре в капсулата е напълно търпима. Краят на охладителната инсталация ще бъде и неговият край.

Шерърд протегна ръка към червения лост, който щеше да лиши Слънцето от плячката му, но преди да натисне лоста, поиска му се за последен път да погледне Земята. Регулира внимателно филтрите така, че защитавайки очите както преди от ослепителните скали, да не му пречат да вижда небето.

Звездите бяха поизбледнели, безсилни да се състезават със сиянието на короната. А точно над скалата – на надеждния му щит – се издигаше червен пламтящ език, застрашително сочещият пръст на самото Слънце.

Течеха последните секунди...

Ето Земята, ето Луната... Прощавайте!...
Прощавайте, приятели и близки!...

Слънчевите лъчи лизнаха края на космокара и първият допир на огъня накара Шерърд, без да иска, да си дръпне краката. Безсмислено и безполезно движение.

Но какво е това? В небето над него, засенчвайки звездите, избухна ярка светлина. На голяма височина, отразявайки слънчевите лъчи, плаваше исполинско огледало. Глупости, не може да бъде! Халюцинации и нищо друго. Време е да свършва. Пот като град се лееше от него. След няколко секунди космокарът щеше да се превърне във фурна. Невъзможно е повече да чака.

С последни сили Шерърд натисна лоста на аварийния люк, готов да посрещне смъртта.

Лостът не помръдна. Астронавтът продължаваше да натиска дръжката, но напразно – тя бе заяла. А той се надяваше на лека смърт, на мигновен, милостив край...

Изведнъж осъзнал целия ужас на положението си, Колин Шерърд престана да се владее и закрепя също като звяр, попаднал в клопка.

Когато чу тихия, но съвсем отчетлив глас на капитан Маклелан, Шерърд веднага помисли, че пак халюцинира. Все пак

чувството му за дисциплина и остатъкът от самообладание го накараха да се овладее; стиснал зъби астронавтът слушаше познатия строг глас:

– Шерърд! Дръжте се! Засякохме ви. Само продължавайте да викате!

– Чувам! – развика се той. – Побързайте! Горя!...

Разумът му още не бе го напуснал и той разбра какво се бе случило. Остатъците от антените излъчваха съвсем слаб сигнал и спасителите бяха чули вика му. А щом и той ги чуваше – значи са съвсем наблизко.

Ободрен, Колин Шерърд напрегна зрението си, мъчейки се да разгледа през замъглената пластмаса странното огледало. Ето го! И сега той разбра, че измамливостта на перспективата в космоса го бе объркала. Огледалото не беше исполинско и не плаваше на огромна височина. То висеше точно над него, като бързо се снишаваше.

Още продължаваше да вика, когато огледалото закри лика на изгряващото Слънце и го покри с благословената си сянка. Сякаш го облъхна прохладен вятър от самото сърце на зимата, прелетял много километри над сняг в лед. Отблизо Шерърд веднага установи, че за огледало служеше голям термоекран от метален лист, свален набързо от някакъв уред. Сянката, хвърляна

от екрана, позволяваше на другарите му да го търсят, без да се боят от смъртоносните лъчи.

Над скалата летеше двуместен космокар, като държеше с две от „ръцете“ си екрана; други две „ръце“ се протегнаха към Шерърд. И макар главата му да бе още замаяна от зноя, астронавтът разпозна обърнатото надолу към него разтревожено лице на капитан Маклелан.

Тъй Колин Шерърд узна какво значи да се родиш отново! Безкрайно измъчен, той не изпитваше благодарност – това чувство

щеше да дойде после. Но откъсвайки се от нажеженото си ложе, астронавтът потърси с очи яркото кръгче на Земята.

– Тук съм! – тихо промълви той. – Връщам се!

Връщаше се, като предвкусваше как ще се радва на всички прелести на света, който допреди малко той считаше, че е загубил завинаги. Впрочем не, не на всички.

Никога вече не можеше да се радва на лятото.

Отвъд небето

Два научно-фантастични разказа

Артур Кларк

Поемете дълбоко въздух

Отдавна вече съм забелязал, че хората, които никога не са напускали Земята, имат погрешни представи за условията на Космоса. Например всеки „знае“, че човек, попаднал без скафандър в безвъздушното пространство извън пределите на атмосферата, го очаква мигновена и страшна смърт. В популярната литература ще намерите множество кървави описания как експлодират космонавти и за да не ви развалям апетита, няма да ви ги преразказвам. Между впрочем много от тези разкази в основата си са правдиви. И на мен самия ми се е случвало в последния момент да измъквам от вакуумната камера заплеси, които не заслужават славното звание космонавти.

Но нали всяко правило си има изключение, така е и в случая. Та аз ли няма да зная – на гърба си съм го изпитал!

Завършвахме монтажа на „Втория Релеен Спътник“; всички главни връзки бяха готови,

жилищните помещения херметизирани и на станцията предадохме бавно въртеливо движение около собствената ѝ ос, като възстановихме усещането за тежест, от което бяхме успели да отвикнем. Казах „бавно“, но станцията се въртеше със скорост тридесет мили в час. Естествено ние не усещахме движението, но центробежната сила, породена от въртенето, възвърна около половината от земното ни тегло. Това беше достатъчно, за да не плават предметите произволно из въздуха и едновременно да не се чувствуваме прекалено тромави след многото седмици пълна безтегловност.

През оная нощ, когато се случи това, нашата четворка спеше в тясната цилиндрична кабина, известна под името „Шести Кубрик“. Тя се намираше в най-долния край на станцията. Представете си велосипедно колело в което вместо шини има гирлянди от кренвирши, и „Шести Кубрик“ бе един от тия кренвирши и ние кротко си дремахме вътре в него.

Разбуди ме внезапен тласък – не такъв силен, че да се разтревожа, но във всеки случай седнах на леглото, недоумявайки какво се е случило. В космическата станция всяко необичайно явление изисква незабавна проверка и аз натиснах копчето до леглото, като включих вътрешната радиоуредба.

– Ало, централа, какво се е случило?

Никакъв отговор, линията не работеше.

Разтревожен сериозно, скочих от леглото и съвсем се смаях: притеглянето липсваше. Полетях към тавана, но успях да се заловя за подпората.

Не може цялата космическа станция изведнъж да престане да се върти. Отговорът можеше да бъде само един... излизането от строя на радиоуредбата и – както веднага констатирах – на електрическата мрежа ни разкри страшната истина: ние вече не бяхме част от станцията, по някакъв начин нашата кабина се бе откъснала и отхвъркнала в пространството също както излита попадналата на въртящия се маховик дъждовна капка.

Илюминатори нямахме, навън не можеше да се погледне, но ние не седяхме в тъмнина – бе се включило аварийното осветление, което се захранваше от батерии. Клапите на главния канал за въздух се бяха

автоматически затворили, налягането бе току-що започнало да спада и известно време още можехме да съществуваме в нашата мъничка атмосфера, въпреки че тя не се обновяваше. Уви, непрекъснатото свистене показваше, че въздухът, с който разполагахме, излиташе от някаква дупка.

За съдбата на космическата станция можехме само да гадаем. Не е изключено всички съоръжения да са се разбили и другарите ни да са загинали или да се намират в същото незавидно положение като нас, да летят из Космоса в пробити кутии с въздух... Единствената ни, много слаба надежда бе, че може би само ние сме пострадали, че станцията е невредима и са изпратили спасителен отряд. Все пак отдалечавахме се със скорост не повече от тридесет мили в час и всеки реактивен скутер би могъл да ни настигне за няколко минути. В действителност наложи се да чакаме почти цял час, макар че ако не беше часовникът, никога нямаше да повярвам, че ни намериха тъй бързо. Бяхме почнали вече да се задъхваме, стрелката на уреда, на единствения ни аварийен кислороден балон бе стигнала до последното деление преди нулата...

Почукването по обшивката прозвуча също като сигнал от друг свят. В отговор отчаяно

зачукахме, след миг дочухме глух глас. Някой отвън бе опрял шлема на скафандъра си до металната обшивка и обикновената звукопроводимост ни позволяваше да го чуваме. Не тъй ясно като по радиото, но все пак можехме да се разберем.

Докато се съвещавахме, стрелката на манометъра бавно пълзеше към нулата. Преди да ни отведат на буксир до станцията, щяхме да бъдем мъртви... Но спасителният кораб беше само на няколко фута от нас, вакуумната му камера бе отворена, цялата задача се състоеше в това, как да преминем тези няколко фута без скафандри.

Подготвихме всичко много старателно и за кой ли път вече обсъждахме предстоящите действия, защото прекрасно разбирахме, че няма да имаме възможност да повторим опита си.

Поехме за последен път дълбоко въздух от кислородния апарат, като прочистихме дробовете си. И когато всички бяха готови, почуках на стената, давайки сигнал на нашите другари.

Серия последователни чукания... механичните инструменти започнаха да обработват тънката обвивка на кабината. Знаейки какво ще последва, ние здраво се заловихме за подпорите, като се стараехме да бъдем по-далеч от бъдещия вход. Всичко

стана тъй бързо и внезапно, че съзнанието ни не успя да регистрира последвалите събития. Кабината сякаш експлодира, облъхна ме мощен вихър, през неволно отворените уста излетя и последният въздух от дробовете. А после – мъртва тишина и брилянтите на звездите в зейналия отвор, който представляваше пътят към живота.

Уверявам ви, няхах време да анализирам усещанията си. Като че ли (макар да не съм уверен дали всичко това не е само плод на моето въображение) усетих остра болка в очите и сякаш иглички бодяха цялото ми тяло. Беше много студено, може би защото мигновено започна да се изпарява влагата от повърхността на тялото.

Единственото, което помня съвсем точно, бе ужасната тишина. В космическата станция никога не е напълно тихо, винаги или боботят моторите или се чува шумът от въздушните помпи. И изведнъж – абсолютната тишина на вакуума, на пустотата, където няма нито една частичка въздух, която би могла да предаде звука.

Почти едновременно изскочихме от отвора под лъчите на пламтящото Слънце. В миг ослепях, но това нямаше значение, защото спасители в скафандри веднага ни подхванаха и бутнаха във вакуумната камера. С увеличаването на въздуха се

възвърнаха и звуковете и ние се сетихме, че тук може да се диша. После ни разказаха, че цялата операция продължила двадесет секунди.

И тъй ние станахме членове – основатели на клуба на „Гълтачите на Пустота“. По-късно още дванадесетина души при подобни обстоятелства извършиха същото. Рекордът за престояване в пустотата днес е равен на две минути. След това кръвта започва да кипи, тъй като зазира при температурата на тялото и мехурчетата бързо попадат в сърцето. Аз се отървах почти без последици. Прекарах около четвърт минута в лъчите на истинското Слънце, а не на онова хилаво сияние, което прониква през земната атмосфера. Глътката космос не ми донесе никаква вреда, но почернях така, както никога в живота си не съм почернявал.

Крилатият другар

Доколкото ми е известно, никой не е издавал постановление, забраняващо да се държат пойни птици в космическите станции. Просто никому не е минавало през ума, че е необходимо такова постановление, но дори и да имаше такава забрана, уверен съм, че Свен Улсен все едно би я нарушил.

Вие, разбира се, си представяте Свен като някакъв северен гигант, висок шест фута и шест дюйма, с телосложение на бик и съответно гласище. Ако беше тъй, то едва ли щеше да си намери работа в Космоса; всъщност като всички космически вълци по онова време Свен беше жилаво дребосъче и за него не представляваше никаква мъка да поддържа телото си в рамките на 150-фунтовата норма, докато мнозина от нас бяха принудени да се подлагат на гладна диета.

Свен бе един от нашите най-добри монтажници, отлично се справяше с работата си, изискваща сръчни ръце и особена привичка: да ловиш плуващите свободно в пространството конструкции на един или друг комплект, да извършваш всичко със своеобразни забавени движения, наподобяващи балет, и в резултат конструкции да заемат определеното им място, да заваряваш връзките, когато всички части са нагласени точно според чертежите... С часове можех да наблюдавам как бригадата му сглобява космическата станция, сякаш е огромна мозайка. А работата бе не само сложна, но и уморителна: космическият скафандър далеч не е най-удобното работно облекло. Затова пък хората на Свен имаха едно голямо

преимущество пред работниците по високите строежи. Те можеха да се отдръпнат и да се полюбуват на произведението си, без да се страхуват, че в същия миг притеглянето ще ги раздели от него.

Не ме питайте защо Свен реши да си завъди в стаята птичка и как да се обясни изборът му. Не съм психолог, но трябва да призная, че изборът му бе удачен. Клери Бел практически не заемаше място. Дажбата ѝ представляваше безкрайно малка величина, най-сетне за разлика от повечето други животни, които биха се оказали на нейно място, тя никак не страдеше от безтегловността.

За първи път открих присъствието на Клери Бел на борда, когато седях в склада, който на майтап наричаха моя кантора, и проверявах по списъците поверените ми артикули, за да зная кои от тях са на свършване. Когато чух на самото си ухо мелодично свирукане, реших че са включили вътрешната радиоуредба и зачах съобщение. Но никакво съобщение не последва, затова пък прозвуча такава дълга и сложна трела, че вдигнах рязко глава, забравяйки напълно за металната конзола на стената зад гърба ми. И когато искрите пред очите ми стихнаха, за първи път видях Клери Бел.

Мъничкото жълто канарче висеше неподвижно във въздуха – също като колибри, с тази разлика само, че на него това не му струваше никакви усилия, притиснатите към тялото крилца си почиваха. Около минута се гледахме един друг, сетне преди още да се съвзема напълно, то направи такъв акробатически скок във въздуха, какъвто ни едно земно канарче не би могло да повтори, и изчезна, размахвайки леко крилца. Явно то бе съвсем свикнало с липсата на притегляне и не одобряваше излишните усилия.

Свен дълго не признаваше, че е стопанин на Клери Бел, а после това вече нямаше никакво значение, защото тя стана всеобща любимка. Докарал я бе контрабанда от Земята с последната транспортна ракета, когато се връщал от отпуска – отчасти, както той каза сам, от чисто научен интерес. Поискала му се, казва, да разбере какво ще прави птичката с крилцата си, когато загуби теглото си.

Клери Бел се чувствуваше отлично. Въобще не ни струваше кой знае какви усилия да крием забранения гост, когато от Земята пристигаха високопоставени личности. В космическата станция има извънредно много потайни ъгълчета. Затруднение имахме само когато Клери Бел

бе развълнувана, тогава тя ставаше доста шумна особа и не веднъж се налагаше да измисляме най-различни обяснения за странното писукане или свирукане, долетяло от вентилационните шахти или складовите помещения. Понякога едва се оправяхме, но кому ли би минало през ума да търси в космическата станция канарче?!

Имахме установено дванадесет часово дежурство – не е тъй страшно, както може да се стори на пръв поглед, защото нуждата от сън в Космоса съвсем не е тъй голяма. Разбира се, когато се къпеш постоянно в слънчеви лъчи, „ден“ и „нощ“ не съществуват, но все пак спазвахме приетото деление на денонощието. Във всеки случай, когато се събудих оная сутрин, имах същите усещания, като в шест часа сутрин на Земята. Тъпа болка в главата и смътни спомени за хаотични, объркани сънища. Измина цяла вечност, докато се освободя от предпазните каиши. Не бях се още напълно съвзел, когато влязох в столовата, където заварих останалата част от дежурната смяна. Закуската минаваше в мълчание, а едно място на масата бе празно.

– Къде е Свен? – запитах доста равнодушно.

– Търси Клери Бел – отвърна някой. – Казват, че е изчезнала някъде. Обикновено го будела сутрин.

Тъкмо исках да кажа, че тя и мен буди, влезе Свен и по лицето му веднага разбрахме, че нещо се е случило. Той разтвори предпазливо дланта си, в нея лежеше жълта топчица, във въздуха печално стърчаха две крачета със свити нокти.

– Какво й е? – попитахме ние.

– Не знам – мрачно отвърна Свен. – Ето, намерих я в това състояние...

– Я дай да я видим – рече Джок Дънкан, нашият готвач – лекар – диетолог.

Чакахме смълчани, докато той, доближил Клери Бел до ухото си, се мъчеше да долови биенето на сърцето й.

– Нищо не се чува. Но това още не значи, че е мъртва. Досега не ми се е случвало да преглеждам канарчета – добави той виновно.

– Да й дадем глътка кислород – предложи някой, сочейки аварийния балон в нишата до вратата.

Всички се съгласихме, че това е отлична идея, и покрихме Клери Бел с маската, която можеше напълно да й замени кислородната палатка.

Въздъгнахме с облекчение, птичката мигом се съживи. Със сияещо лице Свен махна маската, Клери Бел скочи на пръста

му, издаде обикновените си трели и веднага пак се строполи, като вирна крачка.

– Нищо не разбирам – оплака се Свен. – Какво й има? Никога досега не се е държала така.

От няколко минути вече нещо се въртеше в ума ми, съзнанието ми работеше много вяло, още не можех да се отърся от сънливостта си. Нямах да бъде зле и аз да вдъхна малко кислород... Но преди ръката ми да стигне маската, изведнъж ме осени мисъл. Обърнах се рязко към дежурния инженер:

– Джим! Въздухът нещо не е в ред! Ето защо Клери Бел не издържа. Току-що се сетих, че миньорите в миналото са вземали със себе си под земята канарчета, които ги предупреждавали за появяването на газ.

– Глупости! – отвърна Джим. – Уредите отдавна щяха да вдигнат тревога. Паралелната ни сигнализация работи самостоятелно.

– Хм... Втората система още не е включена.

Лицето на Джим се промени и без да каже нещо, той се измъкна от столовата; стояхме, приказвахме за случилото се и си предавахме един другиму кислородния балон като лулата на мира.

Джим се върна след десет минути явно смутен. Бе се случило това, което никой не можеше да предвиди, няколко съвпадения едновременно: през нощта имаше слънчево затъмнение – бяхме попаднали в сянката на Земята (което се случваше много рядко), една от секциите на регенератора на въздуха бе замръзнала и единствената действаща сигнализация не бе сработила. Електронните химически апарати ни бяха подвели. Ако не беше Клери Бел, много скоро щяхме да отидем на оня свят.

Тъй че ако попаднете в космическа станция и неочаквано чуete птичи трели, не се учудвайте и не се безпокойте, напротив: това означава, че сте двойно застраховани, и то практически без допълнителни разходи.